

MARIJANA ENRIKES

**OPASNOSTI
PUŠENJA
U KREVETU**

priče

*Prevela sa španskog
Ana Marković*

ΑΓΩΡΑ

Polu i Četvinu, našem mačetu

*Stay here while I get a curse
To give him a goat head
Make him watch me take his place
Night has brought him something worse*

VIL OLDAM,
"A Sucker's Evening"

Moja baka nije volela kišu i pre nego što bi kanule prve kapi, dok se nebo smrkavalo, izlazila je u zadnje dvorište s flašama u ruci i zakopavala ih do pola, s čitavim grlom pod zemljom. Ja sam išla za njom i zapitkivala je bako zašto ne voliš kišu zašto ne voliš. Ali uzalud, ona je izvrđavala odgovor, s lopaticom u ruci, nabirajući nos da pomiriše vlagu u vazduhu. Ako bi najzad počela kiša, bilo sitna ili olujna, zatvarala je vrata i prozore i pojačavala zvuk na televizoru sve dok ne bi zaglušila šum kapi i vetra – kuća je imala limeni krov; a ako bi se provala oblaka poklopila s njenom omiljenom serijom, *Borba*, nije bilo tog ko bi joj iščupao reč iz usta pošto je bila beznadežno zaljubljena u Vika Moroua.

Ja sam obožavala kišu zato što je omekšavala suhu zemlju i dopuštala mi da se prepustim svojoj opsjednutosti kopanjem. Koliko jama! Koristila sam istu lopaticu kao baka, malecnu, nalik onoj koju bi koristilo dete da se igra na plaži, ali od metala i drveta, ne od plastike. Zemlja u dvorištu je skrivala komadiće flaša od zelenog stakla, s tako glatkim ivicama da se više nisi mogao poseći na njih; nežno kamenje koje je nalikovalo oblucima ili kamenčićima s plaže – šta li je tražilo iza moje kuće? Mora da ih je neko zakopao tu. Jednom sam pronašla jajoliki kamen, veličine i boje bubašvabe, ali bez nožica i antena. S jedne strane je bio gladak, s druge su bili useci koji su jasno iscrtavali nasmejano lice. Pokazala sam ga tati, van sebe od uzbuđenja pošto sam verovala da sam se našla pred nekom relikvijom, a on mi je rekao kako te linije slučajno izgledaju kao lice. Tata se nikada nije ničim ushićivao. Takođe sam pronašla crne kockice, s već gotovo nevidljivim belim tačkama. Pronašla sam ostatke mlečnog stakla u tirkiznoj i jabuka zelenoj boji. Baka

se setila da je to staklo nekada bilo na jednim starim vratima. Takođe sam se igrala s glistama i sekla ih na malecne delove. Nije me zabavljalo da vidim rasparčano telo kako se malo grči pre nego što napokon produži dalje. Činilo mi se da ako dobro iseckam glistu, kao luk, tako da joj prstenovi ostanu sasvim odvojeni, neće moći da se regeneriše. Nikad nisam volela životinjice.

Kosti sam pronašla nakon jedne oluje koja je pretvorila kvadrat zemlje iza kuće u blatnjavu baru. Sačuvala sam ih u kofi koju sam koristila kako bih odnela svoja blaga do česme u dvorištu, gde sam ih prala. Pokazala sam ih tati. Rekao je da su to pileće kosti, ili možda goveđe, ili kosti nekog uginulog kućnog ljubimca kojeg su verovatno odavno sahranili. Nekog psa ili mačke. Bio je uveren da je reč o pilićima pošto je ranije, iza kuće, kada je on bio mali, baka imala kokošinjac.

To se činilo kao moguće objašnjenje sve dok baka nije saznala za koščice i počela da čupa kosu i glasno zapomaže „anđelčica anđelčica”. Ali galama je ubrzo utihnula pod tatinim pogledom: on je uvažavao bakina „sujeverja” (tako ih je zvao) dokle god nije preterivala. Ona je dobro poznavala njegov prekorni izraz lica, tako da se umirila na silu. Zatražila mi je koščice i ja sam joj ih dala. Zatim mi je naredila da odem u svoju sobu da spavam. Ja sam se malo naljutila jer nisam razumela zašto sam kažnjena.

Ali malo kasnije, te iste večeri, pozvala me je i sve mi ispričala. Bila je to njena sestra, deseto ili jedanaesto dete po redu, u to doba deci nisu posvećivali toliku pažnju. Umrla je nekoliko meseci nakon rođenja, patila je od groznica i dijareje. Pošto je umrla prerano, kao nevina anđelčica, postavili su je da sedi na stolu ukrašenom cvećem, uvijena u ružičastu krpku i oslonjena na veliki jastuk. Napravili su joj kartonska krila kako bi se što pre uspela na nebo, ali joj nisu napunili usta crvenim laticama cveća pošto je njenu majku, moju prababu, to užasavalo, ličilo joj je na krv. Pevalo se i plesalo cele noći, i čak su morali da izbace jednog pijanog

strica i ožive moju prababu, koja se onesvestila od plakanja i vrućine. Indijanska narikača pevala je Trisvete pesme, a kao platu je dobila samo nekoliko empanada.

„Je l' to bilo ovde, bako?”

„Ne, u Salavini, u Santjagu. Uh, kako je bilo vruće!”

„Onda ovo nisu bebine kosti, ako je umrla tamo.”

„Jesu. Ja sam ih donela kada smo došli ovde. Nisam želela da je ostavim pošto je plakala svake večeri, sirotica. Ako je plakala s nama blizu nje, u kući, koliko bi tek plakala da je ostala sama, napuštena! Tako da sam je donela sa sobom. Do tad su od nje ostale samo koščice, stavila sam je u vreću i sahranila je ovde iza kuće. Ni tvoj deda to nije znao. Ni tvoja prababa, niko. Jer ja sam bila jedina koja ju je čula kako plače. Tvoj pradeda takođe, ali on se pravio blesav.

„A plače li beba i ovde?”

„Samo kada pada kiša.”

Posle sam pitala tatu da li je priča o umrloj bebi anđelčici tačna, a on je rekao kako je baka već dosta stara i priča koješta. Nije izgledao vrlo uveren u to, ili mu je možda taj razgovor bio neprijatan. Zatim je baka umrla, kuća je prodata, ja sam otišla da živim sama bez muža i dece, tata je ostao u jednom stanu u Balvaneri, i potpuno sam zaboravila na anđelčicu.

Sve dok se nije pojavila pokraj mog kreveta, u mom stanu, deset godina kasnije, uplakana, jedne olujne noći.

Anđelčica ne izgleda kao duh. Ne lebdi u vazduhu, nije bleđa, ne nosi belu haljinu. Napola je istrulela i ne govori. Kada se prvi put pojavila, pomislila sam da sanjam i pokušala sam da se probudim iz košmara; nije mi uspelo i počela sam da shvatam da je stvarna, tako da sam vrisnula i briznula u plač i pokrila se čaršavima, čvrsto sklopljenih očiju i ruku preko ušiju da je ne čujem, jer u tom trenutku nisam znala da je nêma. Ali kada sam najzad izašla odozdo, nekoliko sati kasnije, anđelčica je i dalje bila tu, s ostacima

starog ćebeta ogrnutim preko ramena poput ponča. Pokazivala je prstom napolje, ka prozoru i ka ulici, pa sam tako shvatila da je već dan. Bilo je čudno videti mrtvacu preko dana. Pitala sam je šta želi, ali umesto odgovora nastavila je da upire prstom kao u filmu strave i užasa.

Ustala sam i jurnula ka kuhinji, da potražim rukavice koje sam koristila za pranje sudova. Anđelčica je pošla za mnom. Bio je to samo prvi pokazatelj njene zahtevne ličnosti. Nije me uplašila. S navučenim rukavicama uhvatila sam je za njenu malu šiju i stisnula. Nije baš smisleno pokušati zadaviti mrtvacu, ali ne može se biti očajan i razuman u isto vreme. Nisam je čak ni nagnala na kašalj, samo sam ostala s delićima natrulog mesa među prstima u rukavicama, a njoj je ostao ogoljen dušnik.

Do tog trenutka, nisam znala da je reč o Anđelčici, bakinoj sestri. I dalje sam zatvarala oči, iz sve snage, nadajući se da će ona nestati ili da ću se ja probuditi. Kako mi to nije uspevalo, napravila sam krug oko nje i videla kako joj na leđima vise, na žućkastim ostacima onoga što sada znam da je nekada bio ružičasti pokrov, dva vrlo jednostavna kartonska krilca s nalepljenim kokošnjim perjem. Za tolike godine trebalo je da nestanu, pomislila sam, a zatim sam se pomalo histerično našmejala i rekla sebi kako imam mrtvu bebu u kuhinji, kako je to moja baba tetka, koja pride ume da hoda, iako, sudeći po njenoj veličini, verovatno nije živela duže od tri meseca. Nema sumnje da sam morala da prestanem da razmišljam o tome šta je moguće a šta nije.

Pitala sam je da li je ona moja baba tetka Anđelčica – kako nisu imali vremena da prijave njeno lično ime kod matičara, bila su to druga vremena, uvek su je zvali tim opštim imenom; tako sam otkrila da ona ne govori ali odgovara mrdanjem glave. Znači baka mi je rekla istinu, pomislila sam, one kosti što sam ih iskopala kao mala nisu bile kokošje, bile su to kosti njene sestre.

Šta je Anđelčica želela bilo je nedokučivo, pošto nije radila ništa osim što je klimala glavom potvrdno i odrečno. Ali nešto jeste želela i to vrlo hitno, jer ne samo da je i dalje upirala prstom, nego me nije ostavljala na miru. Pratila me je po celoj kući. Čekala me je iza zavese na kadi dok sam se tuširala; sedela je na bideu dok sam piškila ili kakila; stajala je pored frižidera dok sam prala sudove i sedela na rubu stolice dok sam radila na kompjuteru.

Nastavila sam da živim normalno tokom prve nedelje. Pomisljela sam kako sam dostigla vrhunac stresa te zato haluciniram i kako će s vremenom sve to proći. Uzela sam nekoliko slobodnih dana na poslu, popila tablete za spavanje. Anđelčica je i dalje bila tu, čekala je pored kreveta da se probudim. Posetili su me neki prijatelji. U početku nisam želela da odgovaram na poruke ni da im otvorim vrata, ali kako ih ne bih još više brinula, pristala sam da ih vidim i pozvala se na mentalnu iscrpljenost. Oni su imali razumevanja, radila si kao crnac, govorili su mi. Prvi put kada me je posećila moja prijateljica Marina, zatvorila sam anđelčicu u plakar, ali ona je, na moj užas i nezadovoljstvo, pobjegla i sela na rukohvat kauča, s onim svojim rugobnim natrulim zelenosivim licem. Marina to nije ni primetila.

Malo nakon toga izvela sam anđelčicu na ulicu. Ništa. Osim onog gospodina koji je bacio kratak pogled na nju, a zatim se osvrnuo i ponovo ju je pogledao a lice mu se izobličilo, biće da mu je pao pritisak; ili gospođe koja je smesta počela da trči, tako da ju je zamalo udarila 45-ica u ulici Čakabuko. Mora da su je neki ljudi videli, tako mi se činilo, sigurno ne mnogi. Kako im ne bi bilo neugodno, kada smo izlazile zajedno – tačnije, kada me je ona pratila a ja nisam imala izbora nego da joj dopustim da me prati – nosila sam je u nekoj vrsti ranca (ružno je videti je kako hoda, tako je majušna, neprirodno je). Takođe sam joj kupila malo skuplji zavoj za lice, od onih koji se koriste da se prekriju ožiljici od opekotina. Ka-

da je ljudi sada vide, osećaju gađenje ali takođe šok i sažaljenje. Vide veoma bolesnu ili veoma povređenu bebu, ne više mrtvu bebu.

Kad bi tata mogao da me vidi, razmišljala sam, on koji se uvek žalio kako će umreti bez unukâ (i zaista je umro bez unukâ, razočarala sam ga u tome i u mnogim drugim stvarima). Kupila sam joj igračke kako bi se zabavila, plastične lutke i kocke i cucle da grize, ali kao da joj se ništa nije posebno dopadalo, nastavila je da upire onim svojim prokletim prstom ka jugu – to sam zapazila, uvek ka jugu – ujutru, popodne i uveče. Ja sam joj govorila i postavljala joj pitanja, ali ona nije mogla da se dobro izrazi.

Sve dok se jednog jutra nije pojavila s fotografijom moje kuće iz detinjstva, kuće u kojoj sam pronašla njene koščice u zadnjem dvorištu. Izvadila ju je iz kutije u kojoj ih čuvam: koja gadost, ostavila je sve druge fotografije umazane trulom kožom koja se ljuštila s nje, vlažne i ulepljene. Sada je pokazivala prstom na kuću, vrlo uporno. Želiš li da ideš tamo, pitala sam je, i rekla mi je da želi. Objasnila sam joj da kuća više nije naša, da smo je prodali, a ona mi je opet rekla da želi.

Ponela sam je u rancu s maskom na licu i uhvatile smo 15-icu do Aveljanede. Ona ne gleda kroz prozor kada putuje, takođe ne gleda ljude niti je bilo šta zabavlja, pridaje jednak značaj spoljnjem svetu kao i igračkama. Nosila sam je u naručju kako bi joj bilo udobno, premda ne znam da li je moguće da joj bude neudobno ni da li taj pojam uopšte nešto znači za nju; nemam nikakvu predstavu o tome šta oseća. Jedino znam da nije zla i da sam je se u početku bojala, ali već neko vreme više ne.

Stigle smo u moju nekadašnju kuću oko četiri popodne. Kao i uvek kad je leto, osećao se teški vonj Rijaćuela i nafte na Aveniji Mitre, pomešan sa smradom đubreta. Prešle smo trg peške, zatim smo prošle pored bolnice Itois gde je preminula moja baka i najzad smo zaobišle stadion Rasinga. Iza stadiona se nalazila moja stara kuća, udaljena dva bloka. Ali sada kada sam bila pred vrati-

ma, šta mi je bilo činiti? Da zamolim nove vlasnike da me puste da uđem? Pod kojim izgovorom? Nisam čak ni pomislila na to kada sam krenula. Jasno je da mi mozak nije dobro radio otkad sam išla naokolo s mrtvom bebom.

Anđelčica je bila ta koja je smislila rešenje. Nije bilo potrebno da uđemo. Bilo je moguće zaviriti u dvorište preko ogradnog zida, to je bilo jedino što je želela, da vidi dvorište. Zavirile smo unutra zajedno, držala sam je u naručju – zid je bio dosta nizak, mora da je bio loše napravljen. Tamo gde je nekada bio kvadrat zemlje sada se nalazio bazen od plave plastike, ukopan u rupu u tlu. Očigledno su iskopali svu zemlju kako bi napravili rupu i pritom su bacili anđelčicine kosti ko zna gde, zavitlali ih nekuda, bile su izgubljene. Rastužila sam se zbog sirotice i rekla joj da mi je mnogo žao, da ne mogu ništa da uradim; čak sam joj rekla da se kajem što ih nisam ponovo iskopala kada je kuća bila prodana i sahranila ih na nekom mirnom mestu, ili blizu porodice ako bi joj to bilo draže. Kad samo pomislim da sam prosto mogla da ih stavim u neku kutiju ili vazu i odnesem kući! Ponela sam se loše prema njoj i zamolila sam je da mi oprost. Anđelčica je klimnula glavom. Shvatila sam da prihvata izvinjenje. Pitala sam je da li je sada mirna i da li će otići, da li će me ostaviti samu. Rekla mi je da ne. Dobro, odgovorila sam, a kako mi se odgovor nije naročito dopao krenula sam brzim korakom ka stanici 15-ice primoravši je da trčkara za mnom na svojim bosim stopalima koja su, od tolike truleži, dopuštala da se nazru njene male bele kosti.

Bogorodica od kamenoloma

Silvija je živela sama u iznajmljenom stanu, s biljkom marihuane visokom metar i po u dvorištu zgrade i ogromnom sobom s dušekom na podu. Imala je sopstvenu kancelariju u Ministarstvu obrazovanja, primala je platu, farbala je dugu kosu u zift crno i nosila indijske tunike s rukavima koji su se širili na zglobovima, protkane srebrnastim nitima koje su se presijavale na suncu. Bila je iz Olavarije i imala je rođaka koji je tajanstveno nestao putujući po unutrašnjosti Meksika. Bila je naša „odrasla” drugarica, ona koja nas je čuvala kada smo izlazile i pozajmljivala nam svoju kuću da bismo mogle da pušimo travu i nalazimo se s dečacima. Ali mi smo želele da je vidimo dotučenu, bespomoćnu, uništenu. Jer Silvija je uvek znala više od svih: ako bi neka od nas tek otkrila Fridu Kalo, oh, ona je već posetila Fridinu kuću sa svojim rođakom iz Meksika, pre nego što je nestao. Ako bismo probale novu drogu, ona se već predozirala tom istom supstancom. Ako bismo otkrile neku grupu koja nam se sviđala, ona je *već prestala* da voli tu istu grupu. Mrzele smo to što ima ravnu i gustu kosu, zagasito crnu, ofarbanu nekom bojom koju nismo mogle da pronađemo ni u jednom normalnom frizerskom salonu. Koja li je marka to bila? Ona bi nam možda i sama to rekla, ali nismo je nikad pitale. Mrzele smo to što je uvek imala pare, za još jedno pivo, za još dvadeset i pet grama, za još jednu picu. Kako je to bilo moguće? Ona je govorila da osim plate, ima pristup računovodstva svog oca, bogataša, s kojim se nije viđala i koji je nije priznao za ćerku, no ipak joj je uplaćivao novac. Bila je to laž, zasigurno. Tolika laž koliko i to da joj je sestra model: tu curu smo videle kada je došla da poseti Silviju i jadnica nije bila nikakva, oniža crnka velikog dupeta i divljih lokni nama-

zanih gelom, zamašćena da ne može biti gore, prosek proseka, ta nije mogla ni da sanja o modnoj pisti.

Ali iznad svega smo želele da je vidimo poraženu zato što se dopadala Dijegu. Mi smo Dijega upoznale u Bariloćeu, na matur-skoj ekskurziji. Bio je mršav, imao je debele obrve i uvek je nosio drugačiju duksericu Roling Stonsa (jednu s jezikom, drugu s naslovnicom albuma *Tattoo You*, treću s Džegerom koji grabi mikrofon s kablom koji se završava zmijskom glavom). Dijego nam je svirao pesme na akustičnoj gitari nakon jahanja, dok je padala noć pokraj Sero katedrala, a zatim nam je, u hotelu, pokazao pravu srazmeru votke i pomorandžinog soka kako bi se napravio dobar „šrafčiger”. Lepo se ophodio prema nama, ali želeo je samo da se ljubi, ne i da spava s nama, možda zato što je bio stariji (ponovio je razred, imao je osamnaest godina), ili zato što mu se nismo sviđale. Nakon toga, kada smo se vratili u Buenos Ajres, pozvale smo ga da ide s nama na jednu žurku. Neko vreme nam je posvećivao pažnju, a onda se zapričao sa Silvijom. I posle toga je nastavio da se lepo ponaša prema nama, nema sumnje, ali sada je bio obuzet Silvijom koja ga je opčinjavala (ili zamarala: mišljenja su bila pode-ljena) svojim pričama o Meksiku i pejtlu i šećernim lobanjama. Ona je takođe bila odrasla, završila je srednju školu dve godine ranije. Dijego nije bio puno putovao, ali je tog leta želeo da obiđe sever s rancem na leđima; Silvija je već obišla taj kraj (naravno!), tako da mu je davala savete, govorila mu je da je pozove kako bi mu preporučila hotele i porodične kuće u kojima su nudili smeštaj, a on joj je sve verovao, uprkos tome što Silvija nije imala ni jednu jedinu fotografiju, baš nijednu, kojom bi dokazala da se to njeno putovanje – ili ma koje drugo, ona je bila velika putnica – zaista dogodilo.

Ona je bila ta koja je tog leta došla na ideju jezera u napuštenom kamenolomu i morale smo da priznamo: bila je to sjajna ideja. Silvija je mrzela i javne i klupske bazene, pa čak i one koje su

ljudi imali na imanjima van grada i u dvorištima vikendica: govorila je kako tamo voda nije sveža, kako oseća da je ustajala. Pošto je najbliža reka bila zagađena, nije imala gde da pliva. Mi smo na to gledale kao „šta Silvija zamišlja, kao da se rodila na plaži na jugu Francuske”. Ali Dijego je saslušao njeno objašnjenje o tome zašto želi „svežu” vodu i bio je potpuno saglasan. Malo su prorazgovarali o morima i vodopadima i potocima sve dok Silvija nije pomenu-la jezera u kamenolomima. Neko joj je, na poslu, rekao da može da pronade gomilu njih na auto-putu za jug i da ih ljudi retko koriste za kupanje pošto se plaše, govorilo se da su opasna. Odmah je predložila da odemo sledećeg vikenda i mi smo bez oklevanja pristale pošto smo znale da će Dijego hteti i nismo želele da njih dvoje odu sami. Možda ako bude video njeno ružno telo, njene masivne noge, Silvija je govorila da je to zato što je igrala hokej kao devojčica, ali polovina nas je igrala hokej i nijedna nije imala takve batake; njeno ravno dupe i široke kukove, zbog kojih su joj tako loše stajale farmerice; ako bude video te nedostatke (plus dlake koje nikada nije dobro depilirala, možda nisu mogle da se iščupaju iz korena, ona je bila vrlo tamnoputa), možda će onda Dijegu prestati da se sviđa Silvija i najzad će obratiti pažnju na nas.

Ona se malo raspitala i rekla je da treba da idemo na Bogorodičino jezero, da je ono najbolje, najčistije. Takođe je bilo najveće, najdublje i najopasnije od svih jezera u kamenolomima. Nalazilo se vrlo daleko, gotovo na kraju trase 307-ice, nakon što autobus već skrene na auto-put. Bogorodičino jezero je bilo posebno jer, tako se govorilo, skoro niko nije išao tamo da se kupa. Opasnost koja je odbijala ljude nije bila njegova dubina: bio je to gazda. Govorilo se i to da ga je neko kupio i mi smo to verovala: nijedna od nas nije znala čemu služi jezero u kamenolomu, ni da li se zaista može kupiti, no ipak nam nije bilo čudno to da ima vlasnika i shvatala smo da on ne želi da mu se neznanci kupaju na posedu.

Prema onome što se pričalo, kada bi ugledao uljeze, gazda se pojavljivao iza brda u svom kamionetu i pucao. Ponekad bi takode pustio pse na njih. Ukrasio je svoje privatno jezero ogromnim oltarom, pećinom za Bogorodicu s jedne strane glavnog basena. Do tamo se stizalo zemljanim putem koji je išao duž desne strane jezera, putem na čijem se početku nalazio improvizovani ulaz, blizu auto-puta, obeležen uskim gvozdanim lukom. S druge strane je bilo brdo na kome se pojavljivao kamionet. Voda je pred Bogorodicom bila izuzetno mirna, crna. S prednje strane se nalazila plažica od glinovite zemlje.

Išle smo svake subote tog januara, bilo je toplo i sparno, a voda tako hladna: činilo nam se da zaranjamo pravo u čudo. Čak smo pomalo zaboravile na Dijega i Silviju. Oni su takode zaboravili jedno na drugo, očarani svežim vazduhom i tajnovitošću. Pokušavale smo da ćutimo, da ne dižemo graju kako ne bismo probudile skrivenog vlasnika. Nikada nismo nikoga videle tamo, mada je povremeno još poneko čekao autobus s nama na stanici u povratku, mora da su pretpostavljali da se vraćamo s jezera zbog naše mokre kose i mirisa koji nam je ostajao zalepljen za kožu, mirisa na kamen i so. Jednom nam je vozač autobusa rekao nešto čudno: da se čuvamo pasa skitnica, poludivljih. Naježile smo se od toga, ali sledećeg vikenda bili smo sami kao i uvek, nismo čak čuli ni udaljeni lavež.

I mogle smo da vidimo kako Dijego počinje da se zanima za naše preplanule butine, naše tanke gležnjeve, ravne stomake. Uprkos tome, i dalje je bio prisniji sa Silvijom i još uvek je delovao opčinjen njom, mada je već shvatio da smo mi mnogo, mnogo lepše od nje. Problem je bio što su oboje odlično plivali i mada su se igrali s nama u vodi i pokazivali nam neke stvari, ponekad bi im postalo dosadno i otplivali bi daleko brzim, preciznim pokretima. Bilo je nemoguće stići ih. Jezero je zaista bilo ogromno; mi smo ostajale blizu obale i gledale dve tamne glave kako lebde nad vo-

dom i videle smo kako pomeraju usne, ali nismo imale predstavu šta govore. Mnogo su se smejali, to da, a Silvija se uvek smejala tako gromoglasno da smo morale da je opominjemo da se stiša. Izgledali su tako srećno. Znale smo da će se uskoro prisetiti koliko se jedno drugom dopadaju, bilo nam je jasno da je ova letnja svežina u blizini auto-puta nešto prolazno. Morale smo da ih zastavimo. Mi smo pronašle Dijega, nije mogla baš sve da prisvoji.

Dijego je iz dana u dan izgledao sve bolje. Kada je prvi put skinuo majicu, otkrile smo da ima široka pleća, snažna povijena ramena i da su mu leđa, tik iznad pantalona, boje peska, što je bilo prosto prelepo. Naučio nas je da pušimo džoint uz pomoć kutije za šibice i motrio je na nas da ne bismo ulazile u vodu razbijene, da se ne udavimo drogirane. Rezao nam je diskove grupa za koje je mislio da moramo da ih znamo i posle nas je preslišavao, bio je tako divan, ozario bi se od sreće kada bi primetio da nam se zaista sviđa neka od njegovih omiljenih. Mi smo ih posvećeno slušale i tražile smo poruke – da li je želeo da nam nešto kaže? – čak smo, za svaki slučaj, prevodile one pesme koje su bile na engleskom uz pomoć rečnika; čitale smo ih jedna drugoj telefonom i raspravljale. Bile smo vrlo zbunjene, bilo je na desetine oprečnih poruka.

Sve to promišljanje bilo je naprasno prekinuto – kao da su nam zarili hladan nož u kičmu – kada smo saznale da su Silvija i Dijego postali par. Kada?! Kako?! Oni su bili stariji, nisu morali da se vraćaju kući rano, Silvija je imala svoj stan, kako smo bile glupe kada smo mislile da i za njih važe naša klinačka ograničenja. Iako smo često bežale, ipak su nas kontrolisali utvrđenim rasporedima, mobilnim telefonima, a još su nam se i roditelji međusobno poznavali i svuda nas vozili kolima – u diskoteke, do drugarica, do naših kuća, do kluba.

Ubrzo smo saznale pojedinosti i nisu bile naročito zanimljive. Viđali su se nezavisno od nas već neko vreme; uveče, istina, ali on bi je ponekad pokupio iz Ministarstva i otišli bi na piće, drugi put

bi ostali da spavaju zajedno u njenom stanu. Sigurno su pušili džoint od Silvijine biljke u krevetu posle jebanja. Neke od nas se još nismo jebale sa sedamnaest godina, grozota; istina, sve smo već pušile kurac i bile smo dosta vešte u tome, ali što se tiče jebanja, to samo neke od nas, ne sve. Obuzela nas je strahovita mržnja. Želele smo Dijega za sebe, ne da nam bude dečko, prosto smo želele da nas pojebe, da nas poduči kako je već radio o rokenrolu, pripremanju pića i plivanju delfin stilom.

Od svih nas, Natalija je bila najopsednutija. Ona je još uvek bila nevina. Govorila je da želi da se sačuva za nekog ko to zaslužuje, a Dijego je bio taj. Kada bi nešto sebi utuвила u glavu, veoma teško je odustajala. Jednom prilikom, progutala je dvadeset maminih tableta kada su joj zabranili da izlazi u diskoteku na nedelju dana – ocene iz škole su joj bile užasne. Ukinuli su joj zabranu, ali su je poslali kod psihologa. Natalija nije išla na seanse, a novac je trošila na stvari za sebe. S Dijegom je želela da ima nešto posebno. Nije želela da se baci na njega. Želela je da je on zavoli, da mu se dopadne, da poludi za njom. Ali na žurkama, kada bi mu prišla da mu nešto kaže, Dijego bi joj se samo nasmešio uglom usana i nastavio da razgovara s bilo kojom od nas drugih. Nije se javljao na telefon kada ga je zvala, a kada bi to ipak uradio, razgovori su im bili dosadni i uvek ih je on prekidao. Na jezeru u kamenolomu, nikada se ne bi zagledao u njeno telo, njene duge i snažne noge i čvrstu zadnjicu, ili bi je gledao kao da zuri u nekakvu dosta dosadnu biljku, fikus, recimo. E, to Natalija nije mogla da veruje. Ona nije znala da pliva, ali bi se pokvasila blizu obale, a zatim bi izašla iz hladne vode sa žutim kostimom pripijenim uz bronzano telo, toliko pripijenim da su joj se ocrtavale bradavice, naježene od hladne vode; i Natalija je znala da bi svako drugi, ako bi je video takvu, drkao do besvesti, ali ne i Dijego, on je više voleo onu garavušu s ravnim dupetom! Mi smo takođe mislile da je to neshvatljivo.

Jednog popodneva, kada smo išle na čas fizičkog, ispričala nam je da je sipala menstrualnu krv u Dijegovu kafu. Uradila je to u Silvijinoj kući, gde bi drugo! Njih troje su bili tamo sami i u nekom trenutku Dijego i Silvija su otišli u kuhinju, na nekoliko minuta, po keks; kafa je već bila poslužena na stolu. Natalija je, vrlo brzo, sipala ono što je bila uspela da skupi – nekoliko kapi – u mallecnoj bočici od uzorka parfema. Krv je sačuvala cedeci mokru vatu, prava gadost jer ona je uvek koristila uloške ili tampone, stavila je vatu samo kako bi uspela da obezbedi krv. Bila je pomalo razređena u vodi, ali ona je govorila da će joj svakako poslužiti. Pronašla je tu metodu u jednoj parapsihološkoj knjizi: tamo je pisalo da nije naročito higijenska, ali je zato potpuno pouzdana kada treba upečati voljeno biće.

Nije joj uspelo. Nedelju dana nakon što je Dijego popio Natalijinu krv, sama Silvija nam je ispričala kako su njih dvoje u vezi, kako je to sad zvanično. Kada smo ih sledeći put videle, nisu prestajali da se ljubakaju. Tog vikenda smo otišle na jezero s njima, a oni su se držali za ruke i nikako nismo mogle to da shvatimo. Nismo mogle to da shvatimo. Crveni bikini s naslikanim srcima na jednoj od nas; savršeno ravan stomak s pirsingom na pupku druge; sjajna frizura s pramenom preko lica, noge bez ijedne dlačice, pazusi kao od mermera. A njemu se više sviđala ona? Zašto? Zašto se jebao s njom? Pa i mi smo htele da se jebemo, ništa drugo i nismo htele! Ili možda nije primećivao kada bismo mu sele na kolena snažno ih pritiskajući dupetom i pokušavajući da mu okrnemo kitu rukom, kao slučajno. Ili kada smo se smejale nadomak njegovih usta, pokazujući mu jezik. Zašto se nismo bacile na njega i gotova stvar? Jer to nam se svima događalo, nije to bila samo Natalijina opsesija: želele smo da nas Dijego izabere. Želele smo da budemo s njim, još uvek mokre od hladne jezerske vode, da se jebemo s njim jedna za drugom, on bi ležao na plažici, iščeki-

vale bismo da vlasnik zapuca, a zatim potrčale ka auto-putu polugole pod kišom metaka.

Ali ne. Sedele smo tamo u našem punom sjaju, a on se ljubio sa ravnoguzom Silvijom, na to još i matorom. Sunce je pržilo a ravnoguzoj Silviji već se ljuštio nos, koja propast, koristila je trećerazrednu kremu za sunčanje. Mi, savršene. U jednom trenutku, Dijego kao da je to primetio. Pogledao nas je drugačije, kao da shvata da je s jednom ružnom garavušom. I rekao je „zašto ne otplivamo do Bogorodice?” Natalija je prebledela, ona nije znala da pliva. Mi jesmo, ali nismo se usuđivale da preplivamo celo jezero, koje je bilo vrlo duboko i dugačko, ako bismo se udavile, ne bi bilo nikog da nas spase u toj pustoši. Dijego je pogodio šta nas muči: „Sil i ja ćemo plivati, vi krenite peške po strani i vidimo se tamo. Želim da vidim taj oltar izbliza, jeste li za?”

Rekle smo da, naravno, mada smo bile zabrinute jer ako ju je zvao „Sil”, možda je naš utisak da nas je gledao drugačije bio pogrešan, samo smo umirale od želje da bude tako i već smo bile napola izludele. Počele smo da hodamo. Nije bilo lako obići celo jezero: izgledalo je mnogo manje kada smo sedele na plažici. Bilo je ogromno. Mora da je bilo dugačko makar trista metara. Dijego i Silvija su napredovali brže od nas i videli smo njihove tamne glave kako povremeno izranjaju, pod zlatnim zracima sunca, tako blistave, i njihove skliske ruke kako brazdaju vodu. U nekom trenutku morali su da zastanu, videle smo ih sa strane – mi smo bile na suncu, prašina nam se lepila za znojava tela, neke od nas je bolela glava od žege i jakog svetla u očima, hodale smo kao da se penjemo uzbrdo; videle smo ih kako zastaju i razgovaraju, Silvija se smejala zabacajući glavu unazad i održavajući ruke u pokretu kako se ne bi udavila. To je bilo previše metara kako bi se preplivalo u cugu, oni nisu bili profesionalci. Ali Natalija je stekla utisak da nisu zastali samo zbog umora, pomislila je kako smišljaju nešto, „ona kučka

nešto muti", rekla je, i nastavila da hoda prema Bogorodici koja se nazirala unutar pećine.

Dijego i Silvija su stigli na obalu tačno kada smo mi skrenule udesno, da prepešačimo poslednjih pedeset metara koji su nas razdvajali od Bogorodičine pećine. Sigurno su nas videli kako dahćemo, s pazusima koji su zaudarali na luk i kosom zalepljenom za slepoočnice. Dobro su nas osmotrili, prasnuli su u smeh baš kao onda kada su bili prestali da plivaju, a zatim su se ponovo bacili u vodu i punom brzinom zaplivali nazad ka našoj plažici. Tek tako. Čule smo pljusak vode i posprdno kikotanje. „Ćao, cure!“, povikala je Silvija pobedonosno pre nego što će opet zaplivati, a mi smo ostale sleđene na mestu uprkos nesnosnoj vrućini, kako čudno, sleđene a u isto vreme smo umirale od vrućine više nego ikada, uši su nam gorele od mržnje dok smo ih gledale kako odlaze smejući se glupačama koje ne umeju da plivaju i zamišljale smo šta ćemo im sve reći. Ponižene, na pedeset metara od Bogorodice, koju više niko nije želeo da vidi, koju nijedna od nas nikada i nije želela da vidi. Pogledale smo u Nataliju. Bila je toliko besna da suze nisu mogle da joj poteku iz očiju. Rekle smo joj da moramo da se vratimo. Rekla je da neće, da želi da vidi Bogorodicu. Mi smo bile umorne i postidene, sele smo da pušimo, rekle smo joj da ćemo je sačekati.

Dosta dugo se zadržala, nekih petnaest minuta. Kako čudno, da se nije molila? Nismo je pitale, dobro smo znale kakva je kada se naljuti, jednu od nas je jednom ugrizla u naletu besa, stvarno, ogroman ugriz na ruci koji je ostavio trag od skoro nedelju dana. Vratila se kod nas, zamolila nas je da popuši jedan dim – nije volela da puši cele cigarete – i počela da korača. Pošle smo za njom. Mogle smo da vidimo Silviju i Dijega na plaži, brisali su jedno drugog, nismo ih dobro čule, ali čuo se smeh, a onda najednom i Silvijin povik, „ne ljutite se, devojke, mala šala“.

Natalija se naglo okrenula. Bila je sva pokrivena prašinom. Imala je prašinu čak i u očima. Gledala nas je netremice, proučavajući nas. Osmehnula se i rekla:

„Ono nije Bogorodica.”

„Šta kažeš?”

„Ima beli ogrtač koji je obavija, koji je skriva, ali ono nije Bogorodica. To je jedna crvena žena od gipsa, gola. Ima crne bradavice.”

Uplašile smo se. Pitale smo je ko je onda to. Rekla nam je da ne zna, da je to neka brazilska stvar. Još nam je rekla da je nešto tražila od nje. Da je lepo ofarbana u crveno, da se sija, kao da su boje akrilne. Da ima divnu dugu crnu kosu, tamniju i svilenkastiju od Silvijine. I da joj je, kada joj je prišla, lažni beli devičanski ogrtač skliznuo sam, ona ga nije ni takla, kao da je želela da je Natalija prepozna. Onda je nešto zatražila od nje.

Nismo joj ništa odgovorile. Ponekad je radila tako neke ludacke stvari, kao ono s menstruacijom u kafi. Posle bi je prošlo.

Stigle smo vrlo neraspoložene na plažicu, i mada su Silvija i Dijego pokušali da nas zasmiju, nije bilo načina. Videle smo kako počinje da ih hvata krivica. Zamolili su nas za oprostaj i izvinili se. Priznali su da je šala bila neukusna, neprijatna, osmišljena da nas postidi, zlonamerna, podrugljiva. Izvukli su hladno pivo iz ručnog frižidera koji smo uvek nosili na jezero i kada ga je Dijego otvorio svojim otvaračem s priveska za ključeve, prvi put smo čule nekakvo soptanje. Bilo je tako glasno, jasno i snažno da se činilo da dolazi iz velike blizine. Ali Silvija se zaustavila i pokazala prstom na brdo na kome se obično pojavljivao vlasnik. Tamo je bio jedan crni pas. Mada je prva stvar koju je Dijego rekao bila „to je konj”. Nije stigao ni da dovrši reč kada je pas zalajao, lavež je ispunio popodne, i smele smo da se zakunemo kako je pomalo zatresao površinu vode na jezeru. Bio je veliki kao ždrebe, potpuno crn, i videlo se da je spreman da se spusti niz brdo. Ali nije bio jedini.

Ono soptanje koje smo čule dolazilo je s kraja plaže, iza nas. Tamo su, vrlo blizu, hodala tri balava psa-ždrepcica, bokovi su im se podizali i spuštali, ocrtavala su im se rebra, bili su mršavi. Ovo nisu vlasnikovi psi, pomislili smo, to su psi o kojima je govorio vozač autobusa, divlji i opasni. Dijego im je rekao „ššš” da ih primiri, Silvija je rekla „ne smemo da im pokažemo da se bojimo”, a zatim je Natalija, ljuta i napokon uplakana, dreknula na njih: „Nafurani govsnari, ti si jadna crnka ravnog dupeta, ti si kreten, a ovo su moji psi!”

Jedan se nalazio na pet metara od Silvije. Dijego nije čak ni obratio pažnju na Nataliju: stao je ispred svoje devojke da je zaštiti, ali uto se pojavio još jedan pas iza njega, i dva manja koji su se sju-rili lajući niz breg na kome nije bilo vlasnika, te su najednom počeli da arlauču od gladi ili mržnje, nismo znale. Ono što pak je-smo znale, ono što smo zapazile pošto je bilo tako očigledno, bilo je da nas psi nisu čak ni gledali. Nijednu od nas. Nisu obraćali pažnju na nas, kao da nismo postojale, kao da su se tamo pored je-zera nalazili samo Silvija i Dijego. Natalija je obukla majicu i su- knju, došapnula nam da se i mi obučemo, a zatim nas je zgrabila za ruke. Otkoračala je do ulaza s gvozdenim lukom koji je bio pred auto-putem i tek tamo je počela da trči ka stanici 307-ice, a mi za njom. Ako smo pomislile da potražimo pomoć, nismo to i rekle. Ako smo pomislile da se vratimo, ni to nismo rekle. Kada smo, sa auto-puta, čule Silvijine i Dijegove krike, pomolile smo se u sebi da se ne zaustavi nijedan auto iz kog bi mogli da ih čuju; ponekad su nam, pošto smo bile tako mlade i lepe, nudili da nas prevezu besplatno do grada. Stigla je 307-ica i ušle smo smireno kako ne bi-smo pobudile sumnju. Vozač nas je pitao kako smo i rekle smo do-bro, odlično, sve je u redu, sve je u najboljem redu.

Kolica

Huančo je tog popodneva bio pijan i špartao je trotoarom sav kočoperan, mada se više niko u kraju nije osećao ugroženim, pa čak ni uznemirenim, njegovom pijanom pojavom. Pola bloka dalje, Orasio je kao i svake nedelje prao auto, u šortsu i sandalama, zategnutog i ispupčenog stomaka, sedih malja na grudima, dok je na radiju išla utakmica. Na uglu, Galisijci iz sitničarije pili su mate iz čajnika koji je stajao na zemlji, između dve ležaljke koje su bili izvukli napolje, pošto je bio prelep sunčan dan. Preko puta, Kokini sinovi su pili pivo na pragu, a grupa sveže okupanih i napadno našminkanih devojaka razgovarala je stojeći na vratima Valerijine garaže. Tata je ranije pokušao da poželi dobar dan komšijama i zapodene razgovor, ali kao i uvek vratio se u kuću, pokunjen, malčice ozlovoljen, zato što je bio dobar čovek ali nije umeo da ćaska, svakog nedeljnog popodneva govorio je iste stvari.

Mama je virila kroz prozor. Dosađivala se uz nedeljni TV program, ali nije imala želju da izađe. Čkiljila je kroz procepe poluotvorenih roletni i s vremena na vreme zatražila bi nam čaj, ili keks, ili aspirin. Brat i ja smo obično nedeljom ostajali kod kuće; ponekad bismo se, uveče, provozali centrom ako bi nam tata pozajmio auto.

Mama ga je videla prva. Dolazio je iz pravca ugla s Tujutijem, sredinom ulice, s prenatrpanim kolicima za kupovinu, još pijaniji nego Huančo, ali nekako je uspevao da gura sve ono nagomilano smeće, flaše, kartone, telefonske imenike. Zastao je ispred Orasi-ovog auta, klateći se. Bilo je vrelo popodne, ali muškarac je nosio stari zelenkasti džemper. Imao je oko šezdeset godina. Ostavio je

kolica pored ivičnjaka, prišao autu i, baš s one strane s koje je moja mama mogla bolje da ga vidi, spustio pantalone.

Pozvala nas je vičući. Prišli smo i provirili kroz procepe na roletnama sve troje, brat, tata i ja. Muškarac, koji nije nosio gaće ispod svojih prljavih elegantnih pantalona, posrao se na trotoar – bilo je to retko, gotovo dijarejično govno, i bilo ga je dosta; smrad je dopreo do nas, zaudaralo je koliko na izmet toliko na alkohol.

Jadan čovek, rekla je mama. Kakva beda, koliko nisko neko može da padne, rekao je tata.

Orasio je bio zaprepašćen, ali videlo se da počinje da kipti, pošto mu se zacrveneo vrat. Ali pre nego što je mogao da reaguje, Huančo je pretrčao ulicu i odgurnuo onog čoveka, koji još uvek nije imao vremena da se uspravi, ni da navuče pantalone. Starac je upao u sopstvena govna, koja su mu zamazala džemper, i desnu ruku. Samo je izustio jedno „joj”.

„Govno seljačko!”, izdrao se Huančo na njega. „Došao si ovde iz svog divljeg naselja, mamicu ti tvoju, da nam se posereš u kraj, besramna seljačino!”

Išutirao ga je na zemlji. I sam je zamazao noge govnama, bio je u sandalama.

„Sad ćeš odmah da ustaneš, mamicu ti jebem, da ustaneš i ori-baš Orasiov pločnik, ovde nema zajebavanja, a posle nazad u svoju udžericu, kučkin sine.”

I nastavio je da ga šutira, po grudima, po leđima. Muškarac nije mogao da se podigne; činilo se da ne razume šta se događa. Iznenada briznu u plač.

Ovo je previše, rekao je tata. Kako tako ponižava sirotog nesrećnika, rekla je mama, i ustala, i zaputila se ka vratima. Mi smo pošli za njom. Kada je mama stigla na trotoar, Huančo je bio podigao muškarca, koji je cmizdrio i molio za oprostaj, i pokušavao je da mu tutne u ruku crevo kojim je Orasio prao auto, kako bi očis-

tio sopstvena govna. Ceo blok je bazdio. Niko se nije usuđivao da pride. Orasio je rekao „Huančo, mani se”, ali tihim glasom.

Umešala se mama. Svi su je poštovali, posebno Huančo, zato što mu je obično davala neku paricu za vino kada bi joj tražio; ostali su se odnosili prema njoj s uvažavanjem zato što je mama bila kineziološkinja, ali svi su mislili da je lekarka i zvali je doktorka.

„Ostavi ga na miru. Neka ide i gotova stvar. Mi ćemo počistiti. Pijan je, ne zna šta radi, nema razloga da ga tučeš.”

Starac je pogledao mamu, a ona mu je rekla: „Gospodine, izvinite se i idite odavde.” On je nešto promrmljao, ispustio crevo iz ruku i, s pantalonama još uvek oko članaka, pokušao da povuče kolica.

„Evo doktorka te je pomilovala, prokleta seljačino, ali kolica ostaju ovde. Ima da platiš za ovu svinjariju, đubre govnojivo, u našem kraju nema zajebavanja.”

Mama je pokušala da natera Huanča da odustane, ali on je bio pijan, i zapenušao od besa, i urlao je u pravedničkom žaru, i u očima nije više imao bele boje, ostale su samo crna i crvena, kao na šortsu koji je nosio. Stao je ispred kolica i nije dopuštao muškarcu da ih pomeri. Ja sam se bojala da će opet krenuti svađa – tačnije, da će ga Huančo opet umlatiti – ali delovalo je da se muškarac razbudio. Zakopčao je šlic na pantalonama – nisu imale dugmiće – i otišao hodajući sredinom ulice kako je i došao, u pravcu Katamarke; svi su ga posmatrali dok je odlazio, Galisijci su mrmljali kakva grozota, Kokini sinovi su se cerekali, pojedine devojke na vratima Valerijine garaže nervozno su se smejujile, druge su pognule glavu, kao postidene. Orasio je psovao sebi u bradu. Huančo je izvukao jednu flašu iz kolica i zavrlijačio je ka muškarcu, ali proletela je daleko od njega i raprsnula se na betonu. Muškarac, trгнуvši se od buke, okrenuo se i nešto doviknuo, nerazumljivo. Nismo znali da li govori drugim jezikom (ali kojim?) ili prosto ne može jasno da govori zbog pijanstva. Ali pre nego što je otišao trčeći u cik-cak,

bežeći od Huanća koji je urlikao za njim, pogledao je ka mojoj mami potpuno trezveno i klimnuo glavom, dva puta. Rekao je još nešto, zakolutavši očima, tako da je obuhvatio pogledom čitav naš blok i šire. Zatim je nestao iza ugla. Huančo, previše uljoskan, nije krenuo za njim. Samo je nastavio da viče, još dosta dugo.

Ušli smo u kuću. Komšije su posle nastavile da razgovaraju o tom događaju čitavog popodneva, i nedelje. Orasio je uzeo crevo da čisti, sve gundajući, posrane seljačine, posrane seljačine.

Ova četvrt nije za bolje, rekla je mama, i spustila roletne.

Neko je, verovatno sâm Huančo, pomerio kolica na ugao s Tujutijem, i ostavio ih da stoje ispred napuštene kuće donja Rite, koja je umrla prethodne godine. Nekoliko dana kasnije, niko nije mario za njih.

U početku jesu, pošto su očekivali da se onaj sirotan – očigledno je živeo u divljem naselju – vrati po njih. Ali nije se pojavio, i niko nije znao šta da uradi s njegovim stvarima. Tako da su ostale tamo, i jednog dana ih je pokvasila kiša, i mokri kartoni su se raspali i počeli da smrde. Još nešto je vonjalo od svih tih svinjarija, verovatno hrana koja je počela da truli, ali ljudima je bilo gadno da to počiste. Bilo je dovoljno proći dalje od njih, hodati skroz blizu kuća i ne gledati ih. U četvrti su se oduvek širili neprijatni mirisi, od blata koje se nakupljalo uz ivičnjake trotoara, zelenkaste boje, i od Rijaćuela, kada bi pirkao vetar, posebno u predvečerje.

Sve je počelo nekih petnaest dana nakon dolaska kolica. Možda je počelo i ranije, ali bilo je potrebno da se nesreće nakupe kako bi meštani osetili da je reč o jednom čudnom nizu. Prvi je bio Orasio. On je držao pečenjaru u centru, posao je išao dobro. Jedne večeri, kada je brojao novac na kraju radnog dana, upali su pljačkaši i sve mu uzeli. Dobro, to se dešava u predgrađu. No te iste večeri, kada je otišao do bankomata da podigne novac, nakon što je podneo prijavu policiji – beskorisnu, kao kod većine pljački,

između ostalog zato što su lopovi nosili fantomke – otkrio je da nema ni prebijene pare na računu. Zvao je banku, nadigao dževu, šutirao vratâ, pokušao da ščepa jednog službenika za gušu i najzad je došao do direktora podružnice, a zatim i do generalnog direktora. Ali sve je bilo uzalud: na računu nije bilo novca, neko ga je podigao, i Orasio je, preko noći, ostao bez ičega. Prodao je auto. Platili su mu manje nego što se nadao.

Dva Kokina sina izgubili su posao koji su imali u auto-servisu na aveniji. Iznebuha; gazda im nije ni rekao zašto. Ispsovali su mu sve po spisku, a on ih je izbacio napolje. Da stvar bude gora, Koka nije uspela da ostvari penziju. Sinovi su tražili posao nedelju dana, a zatim su počeli da krckaju ušteđevinu na pivo. Koka se zavukla u krevet govoreći da želi da umre. Više im nigde ništa nisu davali na veresiju. Nisu imali ni za autobus.

Galisijci su morali da zatvore sitničariju. Jer nesreća nije zadesila samo Kokine sinove, ili Orasija; svaki je žitelj naselja, iznebada, za samo nekoliko dana, izgubio sve. Roba iz prodavnice tajanstveno je nestala. Vozaču privatnog taksija ukrali su auto. Marin suprug, zidar i njen jedini životni oslonac, pao je sa skele i poginuo. Devojke su morale da napuste privatne škole zato što roditelji nisu mogli da ih priušte: otac zubar je ostao bez pacijenata, krojačica bez mušterija, mesaru je kratak spoj spržio sve zamrzivače.

Za dva meseca, više niko u četvrti nije imao telefon pošto ga nisu platili. Za tri meseca, morali su da počnu da krađu struju jer nisu mogli da je plate. Kokini sinovi dali su se u lopovluk i jednog od njih, najneiskusnijeg, uhvatila je policija. Drugi se jedne večeri nije vratio; možda su ga ubili. Taksista se odvažio da ode peške na drugu stranu avenije. Tamo je, izvestio je, sve u najboljem redu. Prva tri meseca nakon što je sve počelo, radnje sa druge strane avenije davale su im robu na veresiju. Ali na kraju su prestale.

Orasio je oglasio da prodaje kuću.

Svi su se zaključavali starim katancima, pošto nije bilo novca za alarme ni za sigurnije brave; u kućama su počele da nestaju stvari, televizori i radio-aparati i muzički uređaji i računari, i bilo je moguće videti pojedine susede kako zajedno prenose kućne uređaje, po dvojica ili trojica, u kolicima za kupovinu ili u rukama. Nosili su sve u komisione i radnje s polovnom robom s druge strane avenije. Ali drugi susedi su se organizovali i kada bi pokušali da im sruše vrata, vitlali su kućnim noževima ili pištoljima, ako su ih imali. Čolo, piljar sa ugla, rascopao je taksisti glavu gvozdenom rešetkom koju je koristio za roštilj. U početku se jedna grupa žena organizovala da razdeli hranu koje je još bilo u zamrzivačima; ali kada su saznale da pojedine od njih lažu i čuvaju namirnice za sebe, sva njihova dobra volja otišla je dođavola.

Koka je pojela svoju mačku, a zatim se ubila. Morali su da odu u kancelariju Centra za socijalni rad na aveniji kako bi oni odneli njeno telo i besplatno ga sahranili. Neki tamošnji službenik poželeo je da ispita šta se dešava, tako da su mu ispričali, pa je došla televizija s kamerama da zabeleži tu ograničenu zlu sreću koja je gurnula tri bloka u četvrti u bedu. Pre svega su želeli da znaju zašto malo udaljeniji susedi, na primer oni koji su živeli na četiri bloka od njih, nisu solidarni.

Došli su socijalni radnici i razdelili hranu, ali samo su raspirili još ratova. Za pet meseci, prestala je da dolazi i policija, a oni koji su još uvek išli da gledaju televiziju u izlozima prodavnica kućnih aparata u aveniji pričali su da se na vestima ne govori ni o čemu drugom. No ubrzo su ostali izolovani, pošto su ih oni iz avenije proterivali ako bi ih prepoznali.

Ostali su izolovani, kažem, zato što mi jesmo imali televizor, i struju, i gas, i telefon. Govorili smo da nemamo, i živeli zatvoreni kao i svi drugi; kada bismo se susreli s nekim, lagali smo: pojeli smo psa, pojeli smo biljke, Dijegu – mom bratu – dali su nešto na veresiju u jednoj radnji na dvadeset blokova odavde. Mama se do-

vijala da ode na posao, skakukući po krovovima (to nije bilo naročito teško u našoj četvrti gde su sve kuće bile niske). Tata je mogao da podigne pare od penzije na bankomatu, a komunalije smo plaćali onlajn, pošto smo još uvek imali internet. Nisu nas opljačkali; iz poštovanja prema doktorki, može biti, ili zato što smo vrlo dobro glumili.

Onda se desilo da je Huančo, pošto je ukrao alkohol iz jednog udaljenog supermarketa, sedeo i ispijao vino na trotoaru i počeo da viče i proklinje: „Za sve su kriva ona usrana kolica, kolica onog došljaka iz divljeg naselja.” Vikao je satima, satima je hodao po ulici, udarao u vrata i prozore, „ovo je sve zbog kolica, onaj čiča nam je ovo napravio, moramo da ga pronađemo, izlazite, govnnari posrani, bacio nam je makumba kletvu”. Kod Huanča se primećivalo kako je izgadneo više nego kod drugih, jer on nikad nije imao ništa i živeo je od parica koje je skupljao svaki dan, zvoneći ljudima na vrata (uvek su mu davali, iz straha ili samilosti, ko će ga znati). Te iste večeri zapalio je kolica i susedi su posmatrali plamen kroz prozore. Huančo je bio donekle u pravu. Svi su već pomislili da je reč o kolicima. O nečem u njima. Nečem zaraznom što su donela iz divljeg naselja.

Te iste večeri, tata nas je okupio u trpezariji, da porazgovaramo. Rekao je da moramo da se iselimo. Da će primetiti kako smo imuni. Da Mari, naša prva susedka, već nešto podozreva, jer bilo je dosta teško sakriti miris hrane, mada smo kuvali pazeći da ne izađe dim ili miris ispod vrata, gde smo podmetali jastučice za promaju. Da naša sreća neće trajati daveka, da svemu dođe kraj. Mama je bila saglasna. Rekla je da su je videli kako skače preko krova iza kuće. Nije mogla da tvrdi, ali osetila je poglede. Dijego takođe. Ispričao je kako je jednog dana, podigavši roletne, video neke susede kako beže, no drugi su gledali u njega, prkosno, zlobno, već pomahnitali. Skoro niko nas nije viđao, pošto smo živeli zatvoreni, ali kako bismo nastavili da krijemo istinu, uskoro ćemo morati da

izađemo. A nismo bili mršavi, ni usahli. Bili smo uplašeni, ali strah ne liči na beznade.

Saslušali smo tatin plan, koji nije delovao naročito razborito. Mama je ispričala svoj, malo bolji, ali svakako ne genijalan. Prihvatili smo Dijegov: moj brat je oduvek umeo da razmišlja jednostavnije i hladnokrvnije.

Otišli smo na počinak, ali niko nije mogao da spava. Nakon mnogo prevrtanja u krevetu, pokucala sam na bratovljeva vrata. Zatekla sam ga kako sedi na podu. Bio je vrlo ubledeo, kao i svi mi, nedostajalo nam je sunce. Pitala sam ga da li misli da je Huančo u pravu. Klimnuo je potvrdno glavom.

„Mama nas je spasla. Jesi li videla kako ju je onaj čovek pogledao kada je odlazio? Spasla nas je.”

„Zasad”, rekla sam.

„Zasad”, rekao je.

Te noći, osetili smo miris izgorelog mesa. Mama je bila u kuhinji; prišli smo da je opomenemo, izgubila je razum, kako joj je palo na pamet da sprema biftek na žaru u to doba noći, privući će pažnju. Ali mama se tresla pored pulta.

„Ovo nije obično meso”, rekla je.

Malo smo odškrinuli roletnu i pogledali smo naviše. Videli smo da dim stiže s terase preko puta. I bio je crn, i nije mirisao ni na jedan poznati dim.

„Glupa matora bitanga iz straćara”, rekla je mama, i briznula u plač.

Bunar

*I am terrified by this dark thing
That sleeps in me;
All day I feel its soft, feathery turnings, its malignity.*

SILVIJA PLAT

Hosefina se živo sećala vrućine i stiskanja u renou 12, kao da se putovanje dogodilo pre samo nekoliko dana a ne kada je imala šest godina, malo posle Božića, pod žestokim januarskim suncem. Vozio je njen otac, skoro ne govoreći; na prednjem sedištu je bila majka, a na zadnjem se Hosefina našla priklještena između sestre i bake Rite, koja je ljuštila mandarine preplavljujući auto mirisom na pregrejano voće. Išli su na odmor u Korijentes, da posete ujaka i ujnu, ali to je bio samo jedan deo velikog povoda za putovanje, koji Hosefina nije mogla da pogodi. Sećala se da niko nije puno govorio; baka i majka su nosile tamne naočare i otvarale su usta samo da upozore na neki kamion koji je prolazio previše blizu auta, ili da zamole njenog oca da vozi sporije, napete i obazrive u iščekivanju kakve nezgode.

Plušile su se. Uvek su se plašile. Preko leta, kada su Hosefina i Marijela želele da se kupaju u gumenom bazenu, baka Rita bi ga napunila sa samo deset centimetara vode i nadgledala ih je dok se brčkaju sedeći na stolici u senci limuna u dvorištu, kako bi stigla na vreme ako bi unuke počele da joj se dave. Hosefina se sećala kako joj je majka plakala i zvala lekare i hitnu pomoć u ranu zoru ako bi ona ili njena sestra imale i najmanje povišenu temperaturu. Ili bi ih primorala da izostanu iz škole zbog kakve bezopasne prehla-

de. Nikada im nije dozvoljavala da spavaju kod drugarica i tek ponekad bi im dopustila da se igraju na trotoaru; u tim retkim situacijama, mogle su da je vide kako motri na njih kroz prozor, skrivena iza zavese. Ponekad je Marijela noću plakala, govoreći kako se nešto mrda pod njenim krevetom, i nikada nije mogla da spava s ugašenim svetlom. Hosefina je bila jedina koja se nikada nije plašila, baš kao njen otac. Sve do tog putovanja u Korijentes.

Nije se dobro sećala koliko su dana proveli u kući kod ujaka i ujne, ni da li su odlazili na obalu ili u šetnju pešačkom ulicom. Međutim, savršeno se sećala posete donja Ireninoj kući. Nebo je tog dana bilo oblačno, ali vrućina je bila teška, kao i uvek u Korijentesu pred oluju. Otac im se nije pridružio; donja Irenina kuća nalazila se blizu ujakove i njih četiri su otišle peške u društvu ujne Klarite. Nisu je zvali vračarom, govorili su Gospođa; njena kuća je imala lepo prednje dvorište, pomalo prenatrpano biljkama, a skoro tačno na sredini nalazio se bunar okrečen u belo; kada ga je Hosefina ugledala, pustila je bakinu ruku i potrčala ne obazirući se na uspaničene povike, kako bi ga videla izbliza i nagnula se nad vodu. Nisu uspeli da je zaustave pre nego što je videla dno bunara i nepomičnu vodu u dubini.

Majka joj je opalila šamarčinu i Hosefina bi se bila rasplakala da nije već bila navikla na te nervozne udarce koji su se završavali suzama i zagrljajima i sa „srce mamino, srce mamino, pazi da ti se nešto ne dogodi”. Šta na primer, pomislila je Hosefina. Kad ona nije ni pomislila da se baci. Kada nije bilo nikog ko bi je gurnuo. Kada je ona samo želela da vidi odraz svoga lica u vodi, kao što se uvek događalo s bunarima iz bajki, da vidi svoje lice nalik mesecu, svoju plavu kosu u crnoj vodi.

Hosefina se lepo provela tog popodneva u Gospođinoj kući. Majka, baka i sestra sedele su na hoklicama i pustile Hosefinu da čeprka po darovima i drangulijama koji su se gomilali na oltaru; ujna Klarita, iz poštovanja, čekala ih je za to vreme u dvorištu,

pušeći. Gospoda je govorila, ili se možda molila, ali Hosefina nije mogla da se seti ničega čudnog, nije bilo religioznih pesama, ni oblakâ dima, ni dodirivanja porodice rukama. Samo im je nešto šaputala toliko tiho da nije mogla da čuje šta kaže, ali Hosefina nije marila za to: na oltaru je pronašla patofnice za bebe, bukete cveća i suve grančice, fotografije u boji i crno-bele, krstove ukrašene crvenim vrpcama, sličice sa svecima, mnogo brojanica – plastičnih, drvenih, od posrebrebnog metala – i ružne figure sveca kome se jedna baka molila, Svete Smrti, kostura s kosom u ruci, različitih veličina i materijala, katkad grube izrade, katkad izrezbarenog s mnoštvom detalja, s dubokim crnim rupama na mestu očnih jabučica i širokim osmehom.

Posle nekog vremena, Hosefini je postalo dosadno i Gospoda joj je rekla: „Malena, što se ne opružiš u fotelji, hajde de.” Poslušala ju je i smesta zaspala, sedeći. Kada se probudila, već je bila pala noć, a ujni Klariti je dojadilo da ih čeka. Morale su da se vrate peške same. Hosefina se sećala kako je, pre nego što su otišle, pokušala da opet zaviri u bunar, ali nije smogla hrabrosti. Bilo je mračno, a bela farba se caklila poput kostiju Svete Smrti; tada je prvi put osetila strah. Vratili su se u Buenos Ajres nekoliko dana kasnije. Prve noći kod kuće, Hosefina nije mogla da zasp! kada je Marijela ugasila noćnu lampu.

Marijela je mirno spavala u krevetiću preko puta, a lampa je sada bila na noćnom stočiću kod Hosefine, kojoj se prispavalo tek kada su fluorescentne kazaljke na *Hello Kitty* časovniku označile tri ili četiri sata ujutru. Marijela je grlila lutku, a Hosefina je videla kako njene plastične oči sijaju poput ljudskih u polumraku. Ili bi čula kako usred noći peva petao i setila se – ali ko joj je to rekao? – da poj petla, u to doba, znači da će neko umreti. A taj neko je sigurno bila ona, tako da je opipavala puls – to je naučila gledajući majku, koja im je stalno proveravala broj otkucaja srca kada su imale

groznicu. Ako je bio previsok, nije se čak ni usuđivala da pozove roditelje da je spasu. Ako je bio prenizak, prislanjala je ruku na grudi kako bi se uverila da joj srce nije stalo. Ponekad bi zaspala brojeći, zagledana u malu kazaljku. Jedne noći je otkrila kako fleka od krečenja na tavanici, tačno iznad njenog kreveta – koja je trebalo da pokrije tragove prokišnjavanja – ima oblik lica s rogovima, đavoljeg lica. Tog puta jeste rekla Marijeli; ali sestra joj je, smejući se, rekla kako su mrlje kao oblaci, kako se u njima mogu videti najrazličitije stvari ako ih predugo gledaš. A ona nije videla nikakvog đavola, njoj je mrlja ličila na pticu na dve nožice. Druge noći je čula njištanje konja ili magarca... ali ruke su počele da joj se znoje kada je pomislila da je to verovatno Duša Mula, to jest duh neke pokojnice, preobražen u mulu, koji nije mogao da nađe spokoj tako da je izlazio noću da kaska. To je ispričala ocu; on ju je poljubio u teme, rekao joj da su to budalaštine, a popodne je čula kako više na njenu majku: „Tvoja keva mora da prestane da govori svakakve ludosti malo! Ne želim da joj napuni glavu, prokleta sujeverna nezalica!” Baka je odričala da joj je bilo šta rekla, i nije lagala. Hosefina nije imala pojma gde je pokupila sve te stvari, ali osećala je kako ih *zna*, kao što je znala da ne može da dotakne upaljenu ringlu a da ne sprži ruku, ili da na jesen mora da obuče jaknicu preko majice zato što je noću prohladno.

Godinama kasnije, sedeći pred jednim od svojih brojnih psihologa, pokušala je da objasni i racionalno promisli svaki svoj strah: ono što je Marijela rekla o mrljama od krečenja moglo je biti tačno, možda je zaista čula baku kako priča te priče zato što su bile deo mitologije Korijentesa, možda je neki sused iz kraja imao kokošinjac, možda je mula pripadala sakupljačima smeća koji su živeli na uglu. Ali nije verovala u objašnjenja. Njena majka je obično išla s njom na seanse i pričala je kako su ona i njena majka „anksiozne” i „fobične”, da je svakako moguće da su one zarazile Hosefinu ovim strahovima; no oporavljale su se, a Marijela je

prestala da ima noćne more, tako da je „to sa Hose” bilo samo stvar vremena.

Ali to vreme je trajalo godinama i Hosefina je mrzela svog oca pošto je jednog dana otišao i ostavio je samu s tim ženama koje su sada, nakon tolikih godina života u kućnom pritvoru, planirale letovanja i izlete za vikend dok se njoj vrtelo u glavi kada bi prišla vratima; mrzela je to što je morala da se ispiše iz škole i što je išla s majkom da polaže ispite na kraju svake godine; mrzela je to što su jedina deca koja su posećivala njihovu kuću bili Marijelini drugari; mrzela je što su govorile o „tome sa Hose” tihim glasom, a pre svega je mrzela da provodi dane u svojoj sobi čitajući priče koje su noću prerastale u košmare. Pročitala je priču o Anai i cvetu koralnog drveta i u snovima joj se prikazala žena obavijena plamenovima; pročitala je o šumskoj pomrakuši i sada je, pre nego što bi zaspala, čula tu pticu, koja je zapravo bila mrtva devojka, kako plače blizu prozora. Nije mogla da ode u La Boku zato što joj se činilo da pod crnom površinom reke ima potopljenih tela koja će sigurno pokušati da izađu kada se ona približi obali. Nikada nije spavala s otkrivenom nogom pošto je očekivala dodir hladne ruke. Kada je majka morala da izađe, ostavljala ju je s bakom Ritom; ako bi okasnila više od pola sata, Hosefina je povraćala pošto je kašnjenje moglo značiti samo to da je poginula u saobraćajnoj nezgodi. Uvek bi projurila pored slike pokojnog dede koga nije nikad upoznala zato što je mogla da oseti kako je njegove crne oči prate i nikada nije prilazila sobi gde se nalazio majčin stari klavir pošto je prosto *znala* da kada niko ne svira na njemu, to radi sâm đavo.

Iz fotelje, kose tako masne da je uvek delovala mokro, gledala je kako promiče svet u kome nije učestvovala. Čak nije ni otišla na sestrin petnaesti rođendan i znala je da joj je Marijela zahvalna na tome. Išla je od jednog do drugog psihijatra već dosta dugo i mada su joj neke tablete pomogle da započne srednju školu, ostala je u

njoj samo do treće godine, kada je otkrila kako se u hodnicima škole čuju neki drugi glasovi ispod žamora dece koja planiraju zabave i pijanke; kada je iz kupatila, dok je piškila, videla bose noge kako koračaju po pločicama i jedna drugarica joj je rekla da je to verovatno monahinja koja je sebi oduzela život obesivši se za jabol pre više godina. Uzalud su je majka i direktorka i pedagoškinja uveravale da se nijedna monahinja nikad nije ubila u dvorištu; Hosefina je već imala noćne more o Presvetom srcu Isusovom, o Hristovim otvorenim grudima koje su u njenim snovima krvarile natapajući joj lice, o Lazaru, bledom i gnjilom, što je ustajao iz groba u steni, o anđelima koji su želeli da je siluju.

Stoga je opet ostala kod kuće i polagala predmete na kraju godine uz lekarsko svedočanstvo. A za to vreme Marijela se vraćala u zoru u kolima koja bi zakočila pred samim ulazom i čuli su se usklici mladih na kraju noći pune avantura koje Hosefina nije mogla čak ni da zamisli. Zavidela je Marijeli čak i kada je majka vikala na nju zato što je telefonski račun bio previsok; kamo sreće da je ona imala s kim da razgovara. Jer nije joj ničemu služila grupna terapija, svi ti mladi sa svojim stvarnim problemima, s odsutnim roditeljima ili detinjstvima punim nasilja, koji su govorili o drogama i seksu i anoreksiji i ljubavnim nedaćama. No ipak je nastavila da odlazi tamo, uvek taksijem, u odlasku i u povratku, a taksista je morao da bude uvek isti, i da je čeka na vratima, zato što joj se vrtele u glavi a srce joj je tuklo tako jako da se gušila ako bi ostala sama na ulici. Nije nikad više ušla u autobus od onog putovanja u Kori-jentes, a jedini put kada je bila u metrou vikala je toliko da je promukla i majka je morala da izađe s njom na narednoj stanici; tog puta ju je drmusala i vukla po stepenicama, ali Hosefina nije marila zato što je morala da po svaku cenu izađe iz te skučenosti, te buke, te vijugave pomrčine.

Njene nove plave tablete, gotovo eksperimentalne, sjajne kao da su tek izašle iz laboratorije, bile su lake za gutanje i postizale su da u tren oka prestane da vidi trotoar kao minsko polje; zahvaljujući njima, čak je i spavala bez snova kojih bi mogla da se seti, a kada je jedne večeri ugasila lampu, nije osetila kako se čaršavi hlade kao grobnica. I dalje se bojala, ali mogla je da ode do radnje bez čvrstog uverenja da će poginuti na putu. Marijela je delovala ushićenije od nje. Predložila joj je da izađu zajedno na kafu i Hosefinu je skupila hrabrost – taksijem do tamo i nazad, naravno; tog dana je uspela da se ispriča sa sestrom kao nikad ranije i iznenadila je samu sebe planirajući odlazak u bioskop (Marijela joj je obećala da će izaći na polovini filma ako bude potrebno) i čak priznajući da možda želi da upiše fakultet, ako u salama ne bude previše ljudi, a prozori i vrata ne budu daleko od nje. Marijela ju je zagrlila bez stida, pritom oborivši šolju kafe na zemlju, koja se raspukla tačno po sredini. Konobar je pokupio krhotine nasmejan, a zašto i ne bi, kada je Marijela bila lepa sa svojim loknama plave kose koje su joj padale preko lica, uvek vlažnih punih usana i očiju oivičenih crnim, kako bi zelenilo njenih dužica očaralo one koji su je gledali.

Izašle su još nekoliko puta na kafu – ideja o bioskopu nije se nikad ostvarila – i jednog od tih popodneva, Marijela je donela različite studijske programe koji bi se Hosefini mogli dopasti – Antropologija, Sociologija, Književnost. Ali delovala je uznemireno, i to ne više nalik onoj nervozni koju je osećala kada su počinjale da izlaze a ona morala da bude spremna da smesta pozove taksi – ili hitnu pomoć, u najgorem slučaju – kako bi odvezla Hosefinu nazad kući ili u dežurnu bolnicu. Stavila je pramenove svoje duge plave kose iza ušiju i zapalila cigaru.

„Hose”, rekla joj je, „ima jedna stvar.”

„Šta?”

„Sećaš se kad smo išle u Korijentes? Ti si imala oko šest godina, ja osam...”

„Da.”

„E pa dobro, sećaš se da smo otišle kod jedne vračare? Mama i baba su otišle zato što su bile kao ti sada, neprestano su se plašile i otišle su da se izleče.”

Hosefina ju je sada pažljivo slušala. Srce joj je tuklo vrlo brzo, ali udahnula je duboko, obrisala ruke o pantalone i pokušala da se usredsredi na to što joj je govorila sestra, kako joj je preporučila psihijatrica („Kada te obuzme strah”, rekla joj je, „usmeri pažnju na nešto drugo. Bilo šta. Gledaj šta čita osoba koja se nalazi pored tebe. Čitaj reklamne natpise ili broj koliko crvenih auta prolazi ulicom”).

„I sećam se da im je vračara rekla da mogu da se vrate ako im se to bude opet događalo. Možda bi mogla da odeš. Sad kad se osećaš bolje. Znam da je sve to ludo, zvučim kao baba s njenim provincijskim budalaštinama, ali njih jeste prošlo, zar ne?”

„Marijel, ja ne mogu da putujem. Ti znaš da ne mogu.”

„A ako ja pođem s tobom? Računaj na mene, ozbiljno. Sve ćemo dobro isplanirati.”

„Nemam hrabrosti. Ne mogu.”

„Dobro. Ako se odvažiš, razmisli, šta znam. Ja ću ti pomoći, ozbiljno.”

Onog jutra kada je pokušala da izađe iz kuće kako bi otišla da se upiše na fakultet, Hosefina je otkrila kako ne može da savlada razdaljinu od vrata do taksija. Nije još ni zakoračila jednom nogom na trotoar, a kolena su joj već klecala i plakala je. Već nekoliko dana je primećivala zastoje, pa čak i nazadovanje u delotvornosti tableta; vratila joj se ona nemogućnost da napuni pluća, ili tačnije, ona opsesivna pažnja koju je posvećivala svakom udahu, kao da mora da kontroliše ulazak vazduha kako bi mehanizam funkcionisao, kao da primenjuje na samoj sebi disanje usta na usta kako bi ostala u životu. Opet bi se skamenila kada bi primetila i najma-

nju promenu mesta predmetâ u svojoj sobi, opet je morala da upali ne samo lampu, već i televizor i luster kako bi zaspala, pošto nije mogla da podnese nijednu jedinu senku. Očekivala je svaki simptom, prepoznavala ga je; ali po prvi put je osećala još nešto ispod mirenja sa sudbinom i beznada. Bila je ljuta. Takođe je bila iznurena, ali nije želela da se vraća u krevet da pokuša da smiri drhtanje i tahikardiju, ni da se odvuče do fotelje u pidžami kako bi razmišljala o ostatku svog života, o budućnosti u psihijatrijskoj bolnici ili o privatnim bolničarkama, pošto nije mogla da pribegne samoubistvu, toliko se bojala smrti!

Međutim, počela je da razmišlja o Korijentesu i Gospođi. I o tome kako je izgledao život u njenoj kući pre tog putovanja. Setila se bake kako se moli na kolenima pored kreveta, moli se da stane oluja, pošto je imala strah od munja, od grmljavine, od sevanja, čak i od kiše. Setila se kako je majka gledala kroz prozor iskočanih očiju svaki put kada bi se ulica preplavila i kako je vikala da će se svi podaviti ako se voda ne povuče. Setila se kako Marijela nikad nije želela da se igra s komšijskom decom, čak ni onda kada su dolazila da je traže, i kako je čvrsto grlila svoje lutke kao da se boji da će joj ih neko ukrasti. Setila se kako je otac jednom nedeljno vodio njenu majku kod psihijatra i kako se ona uvek vraćala pospana i odlazila pravo u krevet. I čak se prisetila donje Karmen, koja je bila zadužena da obavlja bakine poslove u gradu i podiže njenu penziju, pošto ona nije želela – nije *mogla*, Hosefina je to sad znala – da izađe iz kuće. Donja Karmen je već deset godina bila pokojna, dve duže nego njena baka, a nakon putovanja u Korijentes dolazila je samo da popiju čaj, pošto su se svi kućni pritvori i svi strahovi okončali. Za njih. Jer za Hosefinu su tada tek počinjali.

Šta se dogodilo u Korijentesu? Gospođa je zaboravila da i nju „izleči”? Ali od čega bi je uopšte lečila, Hosefina nije bila bojažljiva. Međutim, ako je ubrzo nakon toga i sama počela da pati od istih stvari kao i one, zašto je nisu odvele kod Gospođe? Zato što je nisu

volele? A šta ako je Marijela grešila? Hosefina je počela da shvata kako ju je ljutnja dovela u ćorsokak, kako, ako se ne uhvati čvrsto za ljutnju i ne dopusti da je odvede do međugradskog autobusa, do Gospođe, nikada neće uspjeti da izađe iz svog pritvora, i kako je vredelo da umre pokušavajući.

Jedne zore je sačekala Marijelu budna i napravila joj kafu da joj pomogne da se pribere.

„Marijel, idemo. Spremna sam.”

„Kuda?”

Hosefina se uplašila da će njena sestra ustuknuti, da će povući ponudu, ali shvatila je kako je ne razume samo zato što je dosta pijana.

„U Korijentes, da vidimo vračaru.”

Marijela ju je pogledala najednom potpuno prisebna.

„Jesi li sigurna?”

„Već sam razmislila o svemu, uzeću puno tableta i prespavaću ceo put. Ako mi pozli... daćeš mi još. Nisu opasne. U najgorem slučaju, mnogo ću spavati.”

Hosefina je ušla u autobus već gotovo uspavana; sačekala ga je sedeći pored sestre na klupi, hrčući glave oslonjene na torbu. Marijela se uplašila kada ju je videla kako uzima pet tableta uz jedan gutljaj „seven-apa”, ali nije joj rekla ništa. I delovalo je, pošto se Hosefina probudila tek na stanici u Korijentesu, s kiselim ukusom u ustima i bolom u glavi. Sestra ju je grlila tokom čitavog puta tak-sijem do kuće ujaka i ujne, a Hosefina se trudila da ne razbije zube od silnog cvokotanja. Otišla je pravo u sobu ujne Klarite, koja ih je čekala, i nije prihvatila ni hranu ni piće ni posete rođaka; jedva je uspevala da otvori usta da proguta tablete, bolela ju je vilica i nije mogla da zaboravi blesak mržnje i panike u majčnim očima kada joj je rekla da ide da potraži vračaru, ni kako joj je majka rekla: „Dobro znaš da su to ćorava posla”, pobedonosnim tonom. Mari-

jela se izdrala na nju „jebena kobilo” i nije želela da čuje nikakvo objašnjenje; zatvorila se u sobu s Hosefinom i ostala je budna cele noći, u tišini, pušeći, birajući majice i lagane pantalone za vrućinu u Korijentesu. Kada su pošle ka stanici, Hosefina je već bila omamljena lekovima, ali dovoljno svesna da primeti kako majka nije izašla iz sobe da im poželi srećan put.

Ujna Klarita im je rekla kako Gospođa i dalje živi na istom mestu, ali bila je vrlo stara i više nije primala ljude. Marijela je bila uporna: došle su u Korijentes samo da bi je videle i nisu nameravale da odu dok ih ne ugosti. U Klaritinim očima nazirao se isti strah kao u očima njene majke, primetila je Hosefina. I takođe je shvatila da im se neće pridružiti, tako da je stisnula Marijelu za mišku kako bi prekinula njene povike („Ali šta dođavola nije u redu s tobom, zašto ni ti ne želiš da joj pomogneš, zar ne vidiš na šta liči!”) i došapnula joj: „Idemo same.” Duž tri bloka do Gospođine kuće, koja su joj se činila kilometrima, Hosefina je mislila na ono „zar ne vidiš na šta liči!” i naljutila se na sestru. Ona bi takođe mogla da bude lepa kada joj ne bi opadala kosa, kada ne bi imala pečate nad čelom koji su otkrivali kožu glave; mogla bi da ima one njene duge i snažne noge kada bi bila u stanju da napravi makar i jedan krug oko bloka; umela bi da se našminka kada bi imala za šta i za koga; ruke bi joj bile lepe kada ne bi grizla nokte sve do pokožice; koža bi joj bila bakarna kao Marijelina kada bi je sunce češće dotaklo. I oči joj ne bi bile stalno crvene i s podočnjacima kada bi mogla da spava ili da se rasonodi još nečim pored televizije i interneta.

Marijela je morala da zapljeska rukama u Gospođinom dvorištu kako bi im otvorila vrata, pošto kuća nije imala zvono. Hosefina je osmotrila vrt, sada veoma zapušten, ruže usahle od vrućine, klonule ljiljane, grmove rutvice na sve strane, narasle do čudesnih visina. Gospođa se pojavila na vratima baš kada je Hosefina ugledala bunar, gotovo skriven u divljem rastinju, bele boje toliko oljuštene da je bilo moguće videti crvene cigle ispod.

Gospođa ih je smesta prepoznala i pozvala ih da uđu. Kao da ih je očekivala. Oltar je još uvek bio tamo, ali imao je tri puta više darova, i ogromnu figuru Svete Smrti, veličine raspeća u crkvi; u praznim očnim dupljama svetlucala su treperava svetla, sigurno od božićnih lampica. Želela je da posadi Hosefinu na istu fotelju gde se bila uspavala skoro dvadeset godina ranije, ali morala je da istrči po kofu, pošto je Hosefini pozlilo; ispovraćala je tečnost iz stomaka i osetila je kako joj srce stoji u grlu, no Gospođa joj je položila ruku na čelo.

„Diši duboko, dete, diši duboko.”

Hosefina ju je poslušala i prvi put za mnogo godina ponovo je osetila olakšanje koje donose pluća puna vazduha, slobodna, ne više zarobljena iza rebara. Želela je da plače, da joj se zahvali; bila je sigurna da je Gospođa leći. No kada je uspravila glavu da je pogleda u oči, pokušavajući da se osmehne stisnutim zubima, videla je tugu i skrušenost kod Gospođe.

„Mala, ne može ništa da se uradi. Kada su te doveli ovde, već je sve bilo gotovo. Morala sam da ga bacim u bunar. Znala sam da mi mili sveci neće oprostiti, da će te Anja¹ ponovo dovesti meni.”

Hosefina je odmahнула glavom. Osećala se dobro. Šta je želela da joj kaže? Je li zaista bila stara i već luda, kako joj je rekla tetka Klarita? Ali Gospođa je ustala uzdišući, prišla oltaru i vratila se s jednom starom fotografijom. Prepoznala ju je: majka i baka su se dele na kauču, a između njih Marijela s desne strane a s leve prazno mesto, tamo gde je trebalo da bude Hosefina.

„Bilo mi ih je tako žao, tako žao. Sve tri pune crnih misli, naježene kože, izmučene već godinama. Prestravljivalo me je već i samo da ih gledam, povraćalo mi se, nisam mogla da iščupam zlo iz njih.”

„Kakvo zlo?”

„Staro zlo, dete, zlo o kojem ne sme da se govori. Gospođa se prekrstila. „Ni Hrist Dve Svetlosti nije mogao da se nosi s tim, ne.

---

¹ Lik iz gvarani mitologije, personifikacija zla. – *Prim. prev.*

Bilo je staro. Bile su ozbiljno napadnute. Ali ti, dete, nisi bila. Nisi bila napadnuta. Ne znam zašto.”

„Napadnuta čime?”

„Zlom! O kome ne sme da se govori.” Gospođa je primakla prst usnama, moleći za tišinu, i zatvorila oči. „Ja nisam mogla da iščupam onu trulež iz njih i stavim je u sebe jer nemam tu snagu, nema je niko. Nisam mogla da ih iscelim fluidom, nisam mogla da ih očistim. Mogla sam samo da ga prenesem, i prenela sam. Prenela sam ga u tebe, dete, dok si spavala ovde. Mili svetac mi je govorio da tebe neće toliko pogoditi, pošto si ti bila čista. Ali svetac me je lagao, ili ga ja nisam razumela. One su želele da ga prenesu u tebe, govorile su da će te paziti. Ali nisu te pazile. I ja sam morala da ga bacim. Fotografiju sam bacila u bunar. Ali ne može da se iščupa. Ne mogu da ga iščupam nikada iz tebe jer zlo se nalazi u tvojoj fotografiji u vodi, a slika je dosad sigurno istrulela. Ostalo je tamo na tvojoj fotografiji, zalepljeno za tebe.”

Gospođa je pokrila lice rukama. Hosefina je pomislila da vidi kako Marijela plače, ali nije se obazirala na nju pošto je pokušavala da shvati.

„Želele su da spasu sebe, dete. Ova ovde takođe.” I pokazala je na Marijelu. „Bila je mala, ali već je bila zmija.”

Hosefina je ustala s plućima u kojima je još bilo vazduha, s novom snagom od koje su joj noge bile jače. To neće potrajati dugo, u to je bila sigurna, ali samo neka bude dovoljno, dovoljno da potrči do bunara i baci se u kišnicu i daj bože da bunar bude bez dna, da se utopi u njemu, s fotografijom i sa izdajom. Gospođa i Marijela nisu pošle za njom, a Hosefina je trčala iz petnih žila ali kada je stigla do ruba bunara, njene vlažne ruke su skliznule, kolena su joj se ukrutila i nije mogla, nije mogla da se popne, i jedva je uspela da vidi odraz svoga lica u vodi pre nego što se sručila i ostala da sedi među divljim rastinjem, uplakana, bez daha, pošto se mnogo mnogo bojala da skoči.

Tužna Rambla

*Mudro, podmuklo, taj grad
preuzima osvetu na sebe.*

MANUEL DELGADO

Moguće da joj je nos zapušen od prehlade – uvek bi zakačila neki virus u avionima – izmenio čulo mirisa; mora da je bilo to posredi, no kada bi se išmrkala u papirnu maramicu i uspela da udahne vazduh, smrad je postajao još gori. Nije se sećala da je Barselona bila toliko prljava, makar to nije primetila prilikom svoje prve posete, pre nekih pet godina. Ali mora da je kriva bila prehlada, možda nakupljeni šlajm koji je zaudarao, jer duž nekoliko blokova baš ništa nije smrdelo, a zatim bi je najednom napao smrad i probudio joj silovit nagon za povraćanjem. Bazdilo je kao mrtav pas koji truli sa strane puta, kao dotrajalo meso koje poprima modru boju vina zaboravljeno u frižideru. Taj pritajeni smrad uništavao je u naletima najlepše ulice grada, živopisne uličice s odećom razvučenom od balkona do balkona, koja je zaklanjala nebo. Čak je dopirao do Ramble. Sofija je počela da zagleda turiste, želela je da vidi mršte li nos kao ona, ali nije primetila da ijedan deluje zgađeno. Možda je sve to umislila, zato što joj se grad više nije dopadao. Uski prolazi, koji su joj se nekada činili romantičnim, sada su je plašili; kafići su izgubili čar i podsećali su je na one u Buenos Ajresu, puni pijanaca koji su vikali ili želeli da započnu glupe razgovore; vrućina, koju je nekada doživljavala kao mediteransku, suhu i zanosnu, sada ju je gušila. Ali nije želela da razgovara o svojim novim utiscima s prijateljima; nije želela da bude još jedna tu-

ristkinja iz Buenos Ajresa koja nadmeno i s visine ukazuje na mane tog rajskog grada.

Želela je da ode.

Možda je sve to bilo zbog one devojke.

Pet godina ranije, ulica Eskudeljes bila je, od početka do kraja, puna džankija, ležali su po trotoarima na sopstvenoj štrokavoj odeći. Sada više nisu bili tu; sigurno su pobjegli od policije, prekršajnih prijavi, kazni, a takođe i cisterni koje su čistile grad cele noći, kvaseći svako mesto koje bi se moglo iskoristiti da sedneš na njemu i nevino popiješ pivo ili pojedješ kebab. Morao si da hodaš ili uđeš u kafić; ulica je služila samo da prođeš njom. Šetajući po Ravalu putem koji je poznavala, izbegla je uznemirujuću ulicu Robadors – mračnu i punu lopova, govorila je legenda, oličena u njenom imenu², koju se niko nije usuđivao da ospori – i stigla je u Markes de Barberu, širu i osvetljeniju. Ispred nje je išla jedna devojka, pomalo nesigurnim hodom, u farmericama koje su bile preterano spuštene i priljubljene uz kukove tako da joj je otromboljeni stomak štrčao ispod kratke majice – mlohava beličasta masa prošarana strijama, koja bi se lako mogla sakriti dugom i širokom majicom, ali devojka sigurno nije hajala za estetiku. Bile su same; bilo je rano, tek osam uveče, ali ulica je začudo bila pusta, čak ni turisti iz hostela koji se nalazio pored internet-kafea nisu bili izašli na ulicu.

U jednom trenutku, devojka se okrenula, pogledala Sofiju u oči i rekla, s jakim katalonskim naglaskom, ali na vrlo razgovetnom španskom: „Ne mogu više.” Zatim je spustila pantalone i obavila nuždu na ulici, i bio je to žestoki, bolni proliv, grčenje utrobe od kojeg joj se izobličilo lice. Potom se sručila uza zid. Nedostajalo je nekoliko centimetara da se sruši u sopstvena govna.

Sofija je pokušala da je podigne, pitala ju je gde živi, da li ima telefon da pozove nekog ko bi došao po nju; pitala ju je šta joj se

² Kat.: lopovi. – *Prim. prev.*

dogada, šta je uzela. Ali devojka ju je samo gledala uplašenim očima, nesposobna da progovori. Smrad više nije bio umišljen, a Sofija samo što nije zaplakala obuzdavajući nagon za povraćanjem. Deset minuta kasnije stigla su dva policajca i odveli devojku; Sofija je odgovorila na njihova pitanja i zadržala se da se uveri da dobro postupaju s njom. Ali nije ostala da sačeka da neko opere ulicu. Kako bi odagnala smrad govana, zapalila je cigaretu i gotovo potrčala ka ulici De la Sera, ka Hulijetinom stanu, gde je trebalo da provede tih deset dana u Barseloni. Upotrebila je svoj ključ: u ulazu zgrade odvijali su se radovi zato što je nekoliko meseci ranije tu izbio požar; kako je brava bila neispravna, nekoliko skitnica se zavuklo unutra da spava i vatra koju su zapalili kako bi ublažili hladnoću otrgla se kontroli. Srećom, Hulijeta nije bila kod kuće za vreme požara, ali i ona je već imala svoje nevolje s vatrom; samo godinu ranije, u jeku zime, završila je u bolnici zbog trovanja ugljen-monoksidom zato što peć u njenom stanu nije imala odvod.

Mesto gde je Hulijeta živela zapravo nije bilo stan: bila je to kancelarija koja se iznajmljivala kao stambeni prostor, bez kupatila, samo s toaletom i lavaboom u zajedničkom hodniku, napolju. Ali bila je dosta velika za standarde u Barseloni, i jeftina, a kako je posredi bilo potkrovlje, imala je veliku terasu koja je leti bila fantastična. Sofija nije znala šta je Hulijeta došla da traži u Španiji, ali verovatno ni sama Hulijeta nije znala. Već je bila tu osam godina, praveći kratke animirane filmove i videa za onog ko je unajmi. Kada bi joj dosadilo, prestajala je da radi. Često se dosađivala.

Prípreamala je salatu kada je Sofija stigla. Hulijeta je postala vegetarijanka čim je stigla u Evropu, između ostalog zato što je njena prva stanica bio skvot u kome je jedenje mesa bilo smrtni greh. Isprva je prigrlila vegetarijanstvo svojih novih prijatelja s ratobornom strašću. Kada je raskrstila s njima, razočarana, odbacila je čitav stil skvoterskog života, s izuzetkom načina ishrane. Sofiji nije smetalo da se hrani kao i njena domaćica, a sem toga, kad god

bi poželela, silazila je da kupi sebi jednu preukusnu šavarmu od piletine ili drugog mesa.

Sofija je sela na crveni kauč koji se noću razvlačio u krevet i ispričala svojoj prijateljici o devojci i prolivu. Hulijeta je promešala salatu i rekla kako je to u Barseloni normalno.

Nema grada u Evropi s više ludaka. U Madridu ih nema toliko, u Saragosi još manje; moj brat kaže da isto važi za Sevilju. Samo ovde. Na sve strane ludaci, evo ne znam.

Poslužila je salatu na dva tanjira, sela za sto i objasnila kako su, pride, ludaci izlazili na ulicu sezonski. Gospođa sa hiljadu ukosnica, na primer, žena koja je nosila toliko ukrasa na glavi da joj se gotovo nije videla kosa, pojavljivala se samo leti. Ludak s dredovima, tip u pedesetim koji je udarao štapom po metalnim roletnama zatvorenih radnji, pojavljivao se samo za vreme praznika, oko Božića. Grozna buka, pričala je Hulijeta; činilo se da neko puca i ponekad bi se turisti razbežali trčeći. Ona se sada navikla, ali kada ga je prvi put videla, pomislila je da će je napasti, zato što je ne samo udarao štapom već i vikao. A videćeš i sama, rekla joj je, starca koji se mota ovde na uglu: izlazi u smenama, popodne i ujutru, koraca po pedesetak metara napred i nazad, ponekad vičući, ponekad gundajući tihim glasom, uvek mlatarajući rukama kao da pokušava da ubedi nekog nevidljivog u nešto vrlo bitno. Hulijetina teorija je bila da ga porodica svakoga dana tera da izađe u šetnju, pošto im je dozlogrdilo da trpe njegovu kuknjavu u stanu koji je, ako je bio u istom bloku, sigurno bio vrlo mali. Čudno je bilo to što ga Hulijeta nikada nije videla kako izlazi na nijedna vrata; možda je trebalo da obrati više pažnje, da ga sačeka na pločniku preko puta kako bi ustanovila gde živi, a pre svega kako bi se oslobodila čudnog osećaja koji je u njoj izazivao ludi starac, i to ne samo taj ludi starac, nego svi ludaci Barselone koji su se gomilali u Ravalu.

„To je kao da... ovo će ti zvučati kao buncanje. No dobro. Ponekad mislim kako ti ludaci nisu osobe, nisu stvarni. Oni su nešto kao otelovljenja ludila grada, ispusni ventili. Kada njih ne bi bilo, poubijali bismo se međusobno ili umrli od stresa, ili bismo, šta znam, nasrnuli na ove gadove od komunalnih policajaca koji ti ne daju da sediš na stepenicama muzeja, na Trgu anđela... jesi primetila? Kreteni prave racije, ovde to zovu 'necivilnost' ako popiješ pivo sedeći na pločniku.”

„Odnedavno!”, začuo se povik s terase.

Bio je to Danijel, Hulijetin dečko, takođe Argentinac ali nastanjen u Barseloni već dvanaest godina. Sofija nije bila primetila da je u kući. Danijel je ušao, obrisao ruke o pantalone i započeo svoju dijatribu. Jeste, kada je on došao u Barselonu, grad je bio sjajan. Mnogo ludih žurki, šta god ti se prohte, ali grad je bio kul. Sada je postao policijski.

„Slušaj samo ovu *fukaru*”, rekao je, posluživši se otadžbinskim žargonom, i stao da pretura po hrpi novina dok nije pro našao *Vangvardiju*. Sofija je primetila kako su se njeni prijatelji na sve načine dovijali kako ne bi govorili „španski”. Nisu govorili kuća nego dom, za njih ništa nije bilo „bagatela”, nisu govorili o „lošem fazonu”, nisu imali „šeme”, ništa nije bilo „prva liga”. Pre joj je, sećala se, prilikom njene prve posete, bilo smešno koliko bi često par govorio „lutko” i „ma idi”. Sada se činilo da su sasvim izbrisali lokalne izraze, osim ponekog koji bi im se omakao. To je sigurno bilo na silu; neka vrsta argentinskog tradicionalizma, mešavina nostalgije i iskrene nelagode.

„Evo ga”, rekao je Danijel pobeđonosno i smestio se na stolicu da pročita:

Trg anđela, s dolaskom lepog vremena, oživljava onu sliku Barselone od pre dva leta, kada je nosila stigmu necivilnosti. Od devet uveče, bezbrojne flaše gomilaju se na rampi i stepenicama ispred Muzeja savremene umetnosti, dok prava

mala vojska uličnih prodavaca vrvi po kraju nudeći limenke piva. Ni sav trud uličnih čistača – aktivnijih i efikasnijih nego pre dva leta – ne uspeva da ukloni hrpe flaša, kesa i ostataka hrane sa betona. S vrućinom raste želja da se uživa na svežem vazduhu. Reklo bi se da je prijatno sesti u baštu kafića i popiti pivo u društvu prijatelja nakon posla, no ipak ima onih koji bi radije sedeli na betonu Trga anđela, pozornici spontanog javnog opijanja. Mladi pristižu pre večere s pićima koja su nabavili u nekoj prodavnici u kraju. Ali ako ih zaborave, okreću se brojnim uličnim prodavcima, koji nude piva za samo jedan evro, što je mnogo niža cena nego ako bi ga popili u bilo kom obližnjem kafiću.

Jedan ulični prodavac objasnio je za naš list kako obično zaradi 30 evra za noć, neto. Prodavci se dogovaraju o radnom vremenu i zonama kako ne bi bili konkurencija jedni drugima. Kupuju limenke za 70 centi i izvlače dobit od 30 prodajući ih za jedan evro. Rizikuju, pošto uredba o suživotu u javnom prostoru (uredba o javnom redu) predviđa kazne do 500 evra za neovlašćenu prodaju alkohola, a sem toga mogu da pretrpe gubitak još neprodane robe. Takođe rizikuju potrošači koji ih kupuju.

„Eto kako živimo, s ovim cinkaroškim novinarstvom i okruženi svim ovim sranjima”, huknuo je Danijel. „Pre neki dan su izrekli kaznu nekom tipu koji je pio koka-kolu na jednom trgu. Naplatili su mu oko dve stotine evra zato što nije hteo da se podigne kada je trebalo da peru šmrkom. Po ceo dan sve polivaju. Sada ne može ni da se puši u kafićima. Da, znam da se to događa svuda u svetu, ali kafić nije zdravo mesto, majko božja. Tamo ideš da šuruješ s ljudima, da se opustiš, da se ucirkaš. Ovde, ništa od toga. Kiri-je su nečuvene: žele da u gradu žive bogataši, niko više. Da bude pun turista. Čak brišu grafite! Bilo je nekih predivnih, nijedan

drugi grad na svetu nije imao takve grafite. Ali ajd' sad ti objasni ovim divljacima šta je to umetnost. U tri lepe. Uništavaju sve."

„Jednog našeg prijatelja su uhapsili zato što je uradio grafit na kome je pisalo: 'Turisti, vi ste teroristi'. Dali su mu neka četiri meseca. Jadničak", ispričala je Hulijeta. „Nemaš pojma koliko nam se ide u Madrid. Ali ovde imamo posao. Smučio mi se ovaj grad. Čak i ne izlazim. Ako već treba da budem ogorčena, bolje mi je da sedim kod kuće."

Posle jela, izašli su u šetnju. Noć je bila lepa i par je želeo da Sofija upozna nove kafiće, koji nisu postojali kada je prvi put posećila grad, i da otkrije neke stare u kojima nije bila na tom putovanju. Tako su stigli u *Jasmin*. Sofija je pokušala da pročita šta piše na plakatu na kome je navodno bila ispričana priča o madam Jasmin po kojoj je mesto nosilo ime, ali svetla su bila odveć prigušena, a ona nije videla dobro bez naočara. Pitala je Danijela, koji je obično znao stare priče o Kineskoj četvrti, ali on se nije sećao. „Ali ako su je zvali madam, mora da je bila prostitutka", ustvrdio je. A zatim je zamolio da ga sačekaju. Ubrzo se vratio s Manuelom, prijateljem koji je živio u kraju. Predstavio ga je kao jednog od retkih kul Katalonaca. Manuel je nosio kratke dredove i majicu na crne i bele pruge. „Naša drugarica iz Buenos Ajresa želi da čuje legende iz Kineske."

„Hajde da vidim kako mogu da budem od koristi devojčici", osmehnuo se Manuel. Bio je pripit. Hulijeta je objasnila da on radi s njima na montaži zvuka za videa. Zatim ga je pitala o madam Jasmin, ženi po kojoj je kafić nosio ime. Manuel je rekao da je to čuvena priča. Jasmin se rodila u Kineskoj četvrti, krajem devetnaestog veka. Bila je ćerka prodavačice cveća. I naravno, bila je siromašna i postala je prostitutka. Kineska četvrt je u to vreme bila smrdljiva kloaka, a ona je bila madam u bordelu u koji su navraćali anarhisti i pesnici. U jednog od tih anarhista se zaljubila i rodila

mu je sina. Ali frankisti su ga ubili – anarhistu – a ona je otvorila pušionicu opijuma. Sin joj je poginuo tako što su mu kočije u Rambli odrubile glavu, rekao je Manuel i dodao da ne zna druge pojedinosti, legenda je samo govorila kako su kočije odrubile glavu malom, ali kako, o tome ama baš ništa.

„Jao, kakav užas”, rekla je Hulijeta. A Manuel je još ispričao kako se Jasmin zatvorila u kuću i počela da puši opijum i prazni flaše. Izlazila je jednom nedeljno u kupovinu na pijacu Bokerija noseći lutku bez glave u naručju i Manuel je rekao kako je lutkin vrat bio napravljen od kože njenog mrtvog sina.

„Divna priča za kraj večeri”, nasmejao se Danijel, ali zapalio je cigaretu pomalo nervozan. Komentar je zazvučao glupo, nelagodno.

„Zgrada u kojoj je živela nalazila se ovde negde, zato su krstili ovo mesto *Madam Jasmin*. Ali srušili su je kako bi izgradili Rambla del Raval.

„Turobnu Rambla del Raval”, rekao je Danijel.

„Čoveče, s razlogom je zovu Tužna Rambla. Kažu da dečak još uvek tumara ovuda, bez glave, jedan od mnoge avetinjske dece u Barseloni...”

„Manuele, molim te, znaš da mi od toga bude loše”, naljutila se Hulijeta.

Tu se Manuel osmehnuo Sofiji i rekao joj:

„Zadovoljna? Imam još priča, ali moraćeš da izađeš na kafu sa mnom, pošto ovde prisutna dama ne podnosi priče strave i užasa.”

A zatim je, ne sačekavši odgovor, upitao Danijela kog datuma će se sastati da doteraju video na kome su radili i razgovor je skrenuo u pravcu imena koja Sofija nije znala i radnih nesuglasica koje je nisu zanimala. Kako je Hulijeta takođe učestvovala u razgovoru, mogla je da neko vreme ostane da čuti gotovo sama, razmišljajući o vratu od mrtve kože. Najednom joj se kafić, sa svojim luksuznim

koktelima i salatama od urmi, učinio groznim i poželela je da ide kući. Ali sačekala je da njeni prijatelji počnu da zevaju.

Sledeće večeri, Sofija i Hulijeta su izašle same. Želele su da to bude večer za žensko druženje. Danijel je bio oduševljen da ih pusti da idu bez njega, tako je mogao da ostane u stanu i odgleda sve zaostale epizode svojih omiljenih serija. Više je voleo da gleda televiziju nego da izlazi u grad u Barseloni, rekao je, i delovao je iskreno.

Kada je Hulijeta zatvorila vrata zgrade, stegla je prijateljicu za ruku, vrlo snažno. Ne želim da idem u *La Konču* da gledam dreg kraljice, rekla joj je. Ionako njihovi nastupi više nisu bili kao nekada, sada su ih priređivale za devojačke večeri i polovinu vremena pozdravljale buduće supruge. Čak su dolazili klinici, deca. Bilo je jadno, pretužno. One, nekada tako sjajne i vatrene, bilo je žalosno gledati ih preobučene u Marisu Paredes, kako izvode šou za sve vrste publike. Ne i ne. Hulijeta je želela da ide u neki kafić. Želela je da razgovara. Želela je da joj ispriča stvari koje se nikada ne bi odvažila da joj pomene ni u mejlovima, ni u pismima, ni u retkim telefonskim razgovorima. „Prošla godina mi je bila vrlo loša”, rekla je i briznula u plač na njoj svojstven način, iznebuha i s teškim krupnim suzama, dugo obuzdavanim. Sofija ju je odvušla do prvog otvorenog kafića i ponudila joj papirne maramice; po vazduhu se širio ustajali, postojani smrad, ali činilo se da ga Hulijeta ne primećuje. Nije bio dobar trenutak da pita drugaricu da li ga i ona opaža.

Naručile su kafu. Nijedna od njih dve nije želela da pije alkohol. Hulijeta je uspela da progovori kada se malo smirila. Bila je poludela, rekla je. Možda od tolikog razmišljanja o ludacima u Barseloni.

„U ovom gradu stalno se nešto događa, neki bijenale, neki predsednički sastanak, utakmice Barse. I napuni se helikopterima, lete nisko, nemaš pojma kako je to dramatično.”

Sofija je klimnula glavom, mogla je to da zamisli. „E pa, prošle godine Danijel i ja smo želeli da... dobro, ja sam želela da ostanem trudna. Bila sam načisto luda, stvarno. Sad mi se to čini kao bunilo, podizati dete, kakav užas, bez para. A sem toga... o tom kasnije.”

Hulijeta se osvrnula, kao da naslućuje nečije prisustvo. Oda-hnula je s olakšanjem i nastavila da priča.

„Reč je o tome da sam prošle godine želela da dobijem dete po svaku cenu. Ali kada smo počeli da pokušavamo, javila mi se pomisao da helikopteri dolaze da me traže. Da lete samo da bi mene nadzirali.”

„Jao, Hulijeta.”

„Znam, znam, ne moraš ništa da mi kažeš, bila sam paranoična. Tek prošlog meseca sam prestala da uzimam stabilizatore raspoloženja. Pomalo mi nedostaju, ali moram da izdržim. Ukratko: verovala sam da dolaze da me traže kako bi odveli mene i moju bebu za nekakve eksperimente, pravo naučno-fantastično bunilo. Ili kako bi mi ukrali bebu. Bili su, kako to da objasnim, nešto kao specijalna jedinica grada Barselone za kidnapovanje beba. Tako ozbiljna stvar. Danijel je vrlo kasno saznao. U to vreme je bio po ceo dan na poslu, više se i ne sećam šta je radio, nekakav važan video. Ja sam se krila od helikoptera pod krevetom. Ili sam pravila šatore od čaršava. Nisam želela da izađem na ulicu. Danijel me je jednom zatekao kako se skrivam i, dobro, odveo me je kod psihijatra. Sirotan, mnogo se uplašio.

„Jesi li ostala trudna?”

„Ne. Čudno, pošto se nismo pazili nekih šest meseci. Možda jedno od nas dvoje ne može da ima decu. U svakom slučaju, kada sam počela terapiju, morala sam da prestanem da pokušavam, pošto su tablete bile kontraindikovane za trudnoću. Sem toga, shvatila sam da je želja da imam decu bila deo mog ludila.”

Hulijeta je otpila poslednji gutljaj kafe i spustila glas.

„U Barseloni ne treba imati decu. Jesi videla šta nam je ispričao Manuel sinoć? Ovde ne treba imati decu.”

„Šta to pričaš?”

„To što čuješ! Misliš da je ona Jasminina beba jedino dete koje tumara po Barseloni? Manuel ti je sve rekao.”

Hulijetine oči bile su potpuno neprozirne, a osmeh joj se zaledio s jednom takvom krutošću koja je izražavala sve samo ne radost. Sofija je pomislila kako je njena prijateljica i dalje luda, kako mora da razgovara s Danijelom čim se vrate u stan. Hulijeta ju je uhvatila za ruku preko stola. Prsti su joj bili hladni i tresla se.

„Ti si već i sama primetila”, rekla joj je.

„Šta to, Huli, zaboga.”

„Ti si već osetila miris. Miris dece. Videla sam kako mrštiš nos.”

Sofija se stresla. Hulijeta joj je rekla kako mora da zna sve. Ispričala joj je kako je u četvrti vladala strašna uzbunjenost kada su ona i Danijel došli u Raval 1997. Najmoćnija pedofilska mreža u Evropi imala je tu jedan od svojih glavnih pipaka, i govorilo se o deci fotografisanoj u sobama, koju su dovele njihove majke prostitute, deci koju su siromašne žene ostavljale u rukama pedofila Šavijea Tamarita. Deci koju su pedofili išli da love na Crnom trgu. Zatvoreno je jedno sirotište, nije se znalo ko su deca; sveštenici i monahinje uništili su njihove dosijee. Mali lupeži s britvama, duvači lepka, bande neškolovane dece. Jedno od dece je zaudaralo, zaudaralo je zato što mu je jedina odeća koju je imao služila kao postelja. Taj dečak skita po celom gradu, ispunjava grad smradom, kako ga ne bi zaboravili. Kažu da socijalni radnici nisu mogli da mu skinu odeću pošto mu se, od silne šroke, zalepila za telo. Kažu da je imao vaške, ali takođe bele crve na koži glave, i otvorene rane pod miškama, od prljavštine; nikada ga nisu okupali, bio je prava životinjka, kakio je u u gaće od straha i nije se prao. To je mališan kojeg najviše ljudi vidi, popularni duh, onaj od kojeg ti jakna pre-

bačena preko stolice u kafiću zaudara na mrtvo meso kada je okrzne u prolazu. Deca koja su padala s balkona, gde su ih ostavile majke narkomanke. Trogodišnja, četvorogodišnja deca koja su nosila ključeve oko vrata. Koja su ubijala taksiste i umirala od predoziranja, duvala lepak, uvek gledala kako da se dočepaju love. Dali su im četrdeset hiljada peseta kako bi napustili stanove. Bila je to najgušće naseljena četvrt na svetu, posle jedne u Kalkuti. Kuće su se rušile, nije bilo struje, onaj ko je imao kupatilo bio je pravi srećnik, nije bilo tekuće vode. *Fizički istrebiti Kinesku četvrt. Operacija Crno ostrvo: ulice Nou, San Ramon, Markes de Barbera. Ne jednom grafitu je pisalo „nagomilavanje besa”. Slučaj Raval bio je kriminalizacija komšijskog udruživanja od strane odgovornih za reformu Starog grada. Tamarit nije agresivan, moje istraživanje s pacijentom pokazuje da ima sposobnost inhibicije, opravdava svoju pedofiliju, ali dobio je tretman hemijske kastracije kako bi snizio nivoe libida, izazvani su anatomsko umanjenje veličine, retrakcija, fibroza penisa, stenoza uretre, imao je nekoliko operacija.*

Ceo slučaj je bio klopka, objasnila je Hulijeta, prevara. Iskorišćen je kako bi proterali brdo ljudi na prepad, kako bi pročistili četvrt. Jedni su pripadali jednom komšijskom udruženju, drugi drugom, nije baš dobro shvatala, ali to su bili problemi Đeneraltata, pokrajinske vlade, dodala je kako bi je Sofija razumela. Politički slučaj.

Ali više niko nije govorio o slučaju Raval. A zašto? Hulijeta je dobro znala. Jer ako bi se ponovo govorilo o tome, moralo bi da se govori o deci. Ne o silovanoj deci, jer po svemu sudeći nije bilo silovane dece, to je bila puka kleveta. O onoj drugoj deci. O onoj koja nisu živa.

„Ima jedno dete koje stalno hoda po Taljersu govoreći: „Tako mi mojih pokojnika.” Ja sam, u početku, mislila da je to dete stvarno, ali nije, pošto uvek hoda u isto vreme i ne vide ga svi. Jedno grozno derište, u tako jednoj lepoj ulici, sa svim onim prodavnicama

ma diskova... Ponekad se ne usuđujem da odem tamo. Sem toga, on je izvan svoje teritorije, to je Gotska četvrt.”

„Draga, morala bi da...”

„Ne ophodi se prema meni kao *ludači*. U ovom gradu to svi znaju i svi se prave blesavi. Ali ti si već primetila, vidim ti na licu. Koje si videla?”

Sofija je pogledala u šolju kafe, već ohlađene. Zatim je podigla pogled i osmotrila druge stolove. Dva izuzetno visoka Skandinavca pili su pivo kraj njih, govoreći neki čudan jezik pun glasa *a*. Za automatom za cigarete, dva Katalonca ubacivali su novac u prorez. Na zidovima, plakati s koncerata u *Sajdkaru*, s izložbi u Muzeju savremene umetnosti. Englezi su opravdavali svoj loš glas urlajući po ulici, možda su pevali neki standard koji se nije mogao razaznati u horu pijanih glasova. Sve je delovalo normalno, grad s ekskluzivnim kafićima, poput onog gde su služili samo ceđene sokove od prirodnog voća, s dizajnerskim buticima, s turistima oduševljenim modernističkom arhitekturom i devojkama koje su uživale u moru u Barseloneti. Sofija se bojala da će podleći sugestiji, da će se povesti za paranojom svoje prijateljice koja je potvrđivala njeno lično nespokoјstvo. A šta ako je ta zebnja bila ništa drugo nego plod njene duboke odboјnosti prema gardoј Barselonі? Ako je to bila prosto fobija provincijalne turistkinje? Taman što je odlučila da ne kaže ništa, osetila je kako joj nozdrve ispunjava miris, nešto kao ljuti začин, kao jaka nana, od čega su joj zasuzile oči; jasno razaznatljiv, crn miris, iz kriptе.

„Ja nisam ništa videla”, rekla je Sofija. To je bila istina. Ali verovala joj je. Verovala je da će uskoro videti.

Hulijeta je delovala razočarano, uplašeno. Ali prijateljica ju je primirila stežući je za ruku i dodala:

„Ali jesam namirisala. Mirišem.”

Sofija je osetila nagon za povraćanjem. Obuzdala ga je dišući duboko i služeći se salvetom kako bi, makar malo, prigušila miris.

„Namirisala si gde?“, promrmljala je Hulijeta.

„Svuda. Evo upravo sada.“

„Znaš li šta rade? Ne daju ti da izađeš.“

„Molim?“

„Deca ti ne daju da izađeš. Ne možemo da izađemo iz Ravalu. Deca su bila nesrećna, ne žele da iko ode, žele da patiš. Usisavaju te. Kada poželiš da odeš, udese da izgubiš pasoš. Ili zakasniš na avion. Ili ti se dogodi nezgoda na putu taksijem za aerodrom. Ili dobiješ ponudu za posao koju ne možeš da odbiješ pošto je plata odlična. Ona su kao kućni duhovi iz priča, oni što ti premeštaju stvari u toku noći, ali mnogo gori. Svi koji kažu da ne žele da napuste Raval lažu. Ne mogu da izađu. I nauče da sve trpe.“

Sofija je sklopila oči. Poverovala je da čuje žustre korake dece koja trče bosonoga po renoviranim stanovima u Ravalu, i zamislila je dečaka u strokavoj odeći koja mu je služila kao postelja, tako ljutitog, tako nesrećnog. Gotovo da je mogla da vidi njegova bezuba usta i negdašnju bedu. Nije želela da ga zaista vidi, kako sedi u nekom od ulaza u Eskudeljesu, na starom ćebetu nekog narkomana. Nije želela da vidi noćnu šetnju u koju je izlazio sa svojim drugarima po Crnom trgu.

„Otići ćeš sutra“, rekla joj je Hulijeta, sada ozbiljna i zaštitnički nastrojena. „Zameni ćemo kartu. Ja ću ti pomoći. Ti si u poseti. Posetioce ne mogu da zarobe.“

A zatim, prateći svetla helikoptera koji je prolazio nebom, ka severu, promrmljala je:

„Vrati se kući. Ostavi nas same. I ne brini. Pobeći ćemo jednog dana. Uskoro.“

Toranj

Uvek je želela da kaže devojčici, ćerki poslednjeg i sadašnjeg vlasnika, da ne treba da se plaši. Nije bilo nikakvog razloga za strah. Ona je bila tu, ali devojčica je nije opazala, nije mogla da je vidi; niko nije mogao da je opazi osim, naravno, ako bi uzela neko obličje. Ali bez obličja bilo joj je uskraćeno prisustvo. Devojčica nije imala nikakvu posebnu osećajnost: samo je bila prestravljena. Prolazila je trčeci ispred stepenica koje su vodile ka vidikovcu hotela, zamišljajući da se tamo, u tornju, koji je dugo godina bio najviša građevina u Ostendeu, krije jedna ludača, ludača duge kose koja se posmatra u ogledalu, odevena u belu spavaćicu; plašila se italijanskog kuvara koji je ubacivao drva u šporet, čak i nakon što je bio otpušten (verovala je da bi mogla da ga sretne u hodnicima, da vrebaju iz prikrajka, i da će baciti i nju u vatru, zajedno s drvima). Sada, kao već odrasla žena, vlasnikova ćerka nije provodila zime u hotelu. Govorila je kako ne može da podnese čamotinju pustog letovališta za vreme ledenih zima, u kome nije bilo ničeg sem vetra, čak ni bioskopi u Pinamaru nisu bili otvoreni; govorila je još i kako se plaši mogućih lopova. Ali to je bila laž. Bila je reč o onom istom strahu koji ju je paralisao u kružnim hodnicima hotela kada je bila mala, koji ju je držao na odstojanju od gotovo monaške trpezarije na prvom spratu, ili od velikog ogledala koje je čekalo na restauraciju u sobi za skladištenje stvari, u čijem odrazu bi mogla videti nešto nepoznato.

Čudno. A još neobičnije je bilo ono što su govorili ljudi, gosti, sam vlasnik. Ona priča o radniku koji je poginuo prilikom izgradnje i bio zazidan, kao da to nije trebalo da bude hotel nego gotska katedrala. Gošća koje je tvrdila da čuje razdragane zvukove u glav-

noj trpezariji, koji su iščezavali uz obazrivo došaptavanje kada bi pokušala da se približi. Kuvar koji je potvrđivao glasine o duhovima i njihovim proslavama. Sve pogrešno. Ona je bila zadužena da obezbedi hotelu ono čega su se drugi bojali ili što su izmišljali. I nikada nije uspela. Ni kada su Belgijanci napustili hotel da odu u rat. Ni za vreme pešćanih godina, kada je zgrada bila ukopana do prvog sprata. Ni u leto kita, kada su bezbrojne muve osvojile plažu sa svojim mrtvačkim zujanjem hraneći se beživotnom nasukanom životinjom. Leto kada se niko nije kupao.

Da, u hotelu su odsedali očajni ljudi. Da, čula ih je kako tiho mrmljaju smrtne želje i podarila im snove o groznim detinjstvima i zaboravljenim bolima. Ali niko nije bio spreman. I nije bila istina da vreme ne prolazi za bića poput nje. Bila je umorna. Svakog leta se nadala da će ono biti i poslednje i sve duže je boravila u tornju, dokle je jedva dopirao žamor živih, koji je ona umela da tako dobro oponaša, ali nije razumevala.

I ako ova usrana jakna ne stane u kofer umreću od hladnoće, na obali je noću hladno, pomislila je Elina i nije mogla a da opet ne zaplače kako joj se sada stalno dešavalo kod svake male poteškoće; kao kada bi pregorela sijalica u trpezariji i nije imala zamenu – niti znala kako da je zameni; kao kada bi zaboravila da plati struju i morala da ode na drugi kraj grada do kancelarija preduzeća; kao kada bi ostala bez tableta i izašla da traži dežurnu apoteku u četiri ujutru. Uzela je odsustvo na fakultetu i potrudila se da odglumi kakvu takvu prisebnost za porodicu i prijatelje, no to joj je bilo toliko teško da je prestala da se javlja na telefon i jedva da je odgovarala na mejlove a na njima je bilo da to prihvate; nije joj bilo važno koliko su zabrinuti. Čak ih nije ni obavestila da je napustila terapiju i ostala samo na tabletama; nije imala ništa više da kaže ni da iskopa u sebi, jedino što je želela bilo je to, donekle odsutno, hemijski potpomognuto stanje koje ju je odvajalo od sveta, no u isti

mah dopuštalo joj da pomalo živi, svaki put sve manje, ali dovoljno.

Čak joj se nije ni išlo u hotel ali to je bila obećala sebi, pre više meseci, pre bolnice, kada je još uvek verovala da bi joj nedelju dana na moru moglo pomoći da se oseća bolje, naterati je da prestane da misli na Pabla. Otišao je i nije je više nijednom pozvao, niti joj pisao; nije znala da li je živ ili mrtav, i više je volela da dobije ma koju od te dve vesti, ma koju od dve, radije nego taj njen obustavljeni život sveden na to da ga čeka već godinu dana. Kao i obično, poslala mu je poruku govoreći mu kuda ide. Štaviše, poslala mu je i broj telefona. Provešće rođendan u hotelu. Ako je Pablo bio živ, ako ju je ikada voleo, morao je da je pozove.

Nedostajali su joj nežni dodiri po leđima, to kako se smejaio njenoj paranoji, kako je uzalud pokušavao da je uteši, sati koje je provodio kupajući se, to što skoro da nije voleo da jede, kosti njegovih bokova, način na koji je govorio mašući rukama; želela je da bude kadra da opet gleda njegove fotografije i da bude ljubomorna kada on posvećuje više pažnje mački nego njoj i da hodaju zajedno na suncu, on uvek s crnim naočarima; nedostajali su joj telefonski pozivi u zoru i da ga gleda kako spava i kako je umeo da začuti, a ona sva besna kada je ćutanje trajalo predugo i jutra kada ga je molila da ne ide i njene suze kada je odlazio iako se vraćao za dva sata i ona njega nikad ne bi tako ostavila, bez vesti, bez pozdrava nezahvalnik ali šta ako je zaista umro jer to je bilo moguće niko nije ništa više čuo o njemu osim ako su krili od nje ali kako bi mogli da sakriju tako nešto kad su je videli kako bljuje krv od izgladnelosti, kad su je videli kako grize jastuk dok ne pocepa jastučnicu, kad su je videli kako se samopovređuje i pijanu i kako satima iščekuje mejl pogleda prikovanog za ekran dok je ne zaboli glava i crvenih očiju uplakanu nad tastaturom i kako ne izlazi čekajući da je pozove; kada su je čuli kako ih tera u tri lepe ne želeći da sluša budalaštine o tome kako treba ići napred niko nije nezamenljiv život

ide dalje moraš da se jebeš ima hiljadu muškaraca lepa si hajde da idemo da plešemo hoću da te upoznam s nekim.

Devojka joj se dopala, ali s godinama je naučila da se ne treba uzdati u prve utiske. Setila se onog puta, pre gotovo dvadeset godina, kada je videla kako je došla jedna plavokosa žena, nosa crvenog od plača i izgubljenog pogleda; te iste večeri otkrila je kako će žena provesti nekoliko dana u hotelu da bi bila blizu mora i pokušala da se uteši, makar malo, zbog sinovljeve smrti. Ona je uzela obličje dečaka i prikazala joj se u hodnicima, u sobi, blizu plaže, na stepeništu koje je vodilo na prvi sprat; ali žena je samo vikala i vikala i odveli su je vozilom hitne pomoći. Bila je s mužem. Naučila je svoju lekciju: treba pokušavati samo sa ženama koje dođu same.

Devojka se zvala Elina i bila je sama. Bila je lepa, ali nije bila toga svesna. Imala je podočnjake od nesanice i prekomernih cigareta; imala je prkosan izraz lica i bila je neprijatna prema pričljivim i šarmantnim vlasnicima. Nije čak ni gledala ostale goste. Prvog dana nije sišla na plažu, ni na doručak, ni na ručak, a na večeri je pomerala hranu po tanjiru i krišom progutala tri tablete s vinom. Ona je znala da Elina mrzi plažu. Zašto je onda bila tu? Nešto joj se dogodilo na nekoj plaži, pre mnogo godina. Trebalo je da utvrdi šta još iste večeri, kako bi se Elina prisetila toga u snovima.

Prošla je hodnicima s plavim tepisima do njene sobe. Elina je platila jednu od najboljih, s mikrotalasnom pećnicom i frižiderom, zapravo apartman, ali bilo je jasno da neće koristiti nijednu od tih pogodnosti. Još uvek nije bio dobar trenutak da uzme obličje. Sutra. Ove noći biće dovoljno da Elina sanja o onoj noći na plaži, kada je imala sedamnaest godina i mislila da je nepovrediva; onoj noći kada je po izlasku iz diskoteke pristala da ode u društvu jednog pijanog muškarca do pustog odmarališta kraj mora. On joj je pokrio usta da ne bi vikala, ali Elina se nije ni pomerila, iz straha. A zatim to nije ispričala nikome. Samo se okupala, i plakala je, i

kupila kreme za intimnu zonu kako bi umanjila miris i osećaj vreline od peska koji joj je pržio nežnu unutarnju kožu.

E pa, sjajan trenutak da se setim te pizdarije, pomislila je Elina i pogledala kroz prozor sobe, odakle se video bazen. Nije da je bila zaboravljena, ali ta noć na plaži retko joj se javljala u snovima. Ipak, znala je da je to razlog što ju je Pablo ostavio. Jer on bi je ponekad dodirivao, a ona bi se prisetila peska među nogama i boli, i morala je da ga zamoli da stane, i nikada nije mogla ništa da mu objasni iz straha, sve dok njemu ne bi dojadilo a kako i ne bi, ona je bila upropašćena zasnogda.

Napolju je razgovarao jedan par, sedeli su svako na svojoj ležaljki i držali se za ruke. Bili su joj odvratni. Deca su uskakala u vodu iako nije bilo toplo, a neki muškarac od pedesetak godina čitao je knjigu sa žutim koricama, sklonjen u senku. Malo gostiju, makar je to bio utisak koji je odavao hotel, tako tih. Ovo nije bila dobra ideja, pomislila je Elina, i sačekala je jedan sat, dva sata, ali niko je nije pozvao s recepcije da je obavesti da ima poziv. Trideset i jedna godina i bez predstave o tome šta da radi. Šta da radi. Još dvadeset godina držanja časova na fakultetu. Još dvadeset godina kao *nastavnica*. Još dvadeset godina male plate nakon kojih će umreti sama; dvadeset godina sednica i negodovanja. Nije imala drugi plan. A sem toga, ako je morala da bude iskrena, možda čak neće ni moći da ponovo bude *nastavnica*. Na svom poslednjem času, briznula je u plač dok je objašnjavala Dirkema, kakva lujka. Istrčala je napolje. Nije mogla da zaboravi kako su se deca cerekala, pre nervozno nego surovo, no ipak je tako silno poželeva da ih ubije. Zatvorila se u profesorsku salu. Neko ju je zatekao kako se tresu. Neko drugi je pozvao hitnu pomoć i sećala se malo čega pre buđenja u nekoj klinici – skupoj, s predivnim i nepodnošljivim stručnim osobljem, koju je platila njena majka – a onda grupne seanse, i užasan osećaj da je ne zanima šta drugi govore, i ona koja

razmišlja o tome kako da umre dok se bavi ručnim radovima („mogu li da zabodem kičicu u grkljan?”), i seanse individualne terapije na kojima uporno ćuti jer ne može ništa da objasni i sumnjivo otpuštanje iz bolnice. Roditelji su joj unajmili stan kako bi bila samostalna, kako bi se brže oporavila, kako bi se uklopila, sva ta opšta mesta. I Pablo koji nije čak ni pitao za nju, gde god da se nalazio. I povratak na fakultet u trajanju od jednog meseca na navajljivanje psihijatra, ali uspela je da izgura samo dve nedelje, i odsustvo, i sada ova plaža.

Vežala je kosu u razbašureni rep i odlučila da ode na ručak – kao i obično, probudila se previše kasno, pošto više nije kontrolisala količinu tableta koje je uzimala. A zatim je rekla sebi, pravac plaža. Bilo je sunca. Kažu da more smiruje. Kada je izašla, prošla je pored čudnovatih skulptura ovaca koje kao da su bile izašle iz ogromnih božićnih jaslji i pogledala je s izvesnom radoznalošću dva tinejdžera koji su ubacivali pampur u usta jedne bronzane žabe.

Opet je pomerila hranu po tanjiru, ali uspela je da se natera da proguta dva zalogaja hrane i popije ceo „seven-ap”, makar je unela šećer. I pošla je ka plaži, koja je bila udaljena samo stotinak metara; do tamo se stizalo popločanom stazom okruženom šipražjem od kojeg je ostala bez daha, šta ako se tamo nešto skriva, ali potrčala je i stigla do starih drvenih stepenica, a onda, more, ogromna plaža, prozračnija i sa svetlijim peskom nego na ostatku obale, i nebo modroplave boje pošto se spremala kiša. Sela je na jednu od stolica, pod nadstrešnicom, i zagledala se u četrdesetogodišnje muškarce, još uvek vitkih tela, koji su igrali fudbal; pomislila je da im priđe, možda da odvede jednog od njih u krevet, zašto da ne, kad se nije tucala već godinu dana, ali znala je da bolje ne, da se očajanje može namirisati, a ona je bazdila. Videla je devojke kako prkose vetru u svojim bikinijima. I sačekala je kišu. Pustila je da je natopi. I kada joj se duga kosa već cedila na pantalo-

ne, kada joj se hladna voda već slivala s vrata ka grudima i stomaku, izvadila je žilet iz torbe i počela da se vrlo precizno reže po rukama, jedan, dva, tri reza, sve dok nije videla krv i osetila bol i nešto slično orgazmu. Samo neka i dalje bude hladno, tako je mogla da se pokrije. Mada je se nije naročito ticalo. Jedino se plašila da to ne spazi kakva milosrdna duša, da se ne sažali nad njom i ne pozove Buenos Ajres, na njen užas, ili hitnu pomoć ili liniju za sprečavanje samoubistva.

Kada se vratila, pitala je da li ju je neko zvao. „Ne, draga”, rekla joj je telefonska operaterka, sa širokim osmehom. U sobi je zaronila u kadu i prešla još jednom preko rezova, kako bi se krv razlila svuda oko nje, bojeći vodu u crveno. Bilo je lepo. Zaronila je i otvorila oči pod vodom, u okeanu crvenkaste pene.

Nije želela da razgovara ni sa kim, ali na doručku je za njen sto sela jedna devojka koja je tek bila stigla u hotel – barem je tako mislila, pošto je bila vrlo bleđa i činilo se da joj je neugodno. Ujutru je trpezarija bila puna. Elina je naručila kafu s mlekom, ne bi li ostala budna, pošto nije spavala i osećala se ošamućeno. Srce joj se ritnulo u grudima pred prvim naletom kofeina, ali nije marila za to. Kako bi bilo divno da umre tako, iznenada, neplanirano, na tako jednostavan način. Mnogo bolje od tableta: jednom je pokušala, no kada se probudila s cevčicom u grlu, shvatila je koliko je teško dostići prekomernu dozu. Kasnije je shvatila gde je pogrešila, naučila je koje tablete je trebalo da uzme, ali nije se osmelila da proba opet.

Devojka ju je pitala, nakon jednog stidljivog zdravo, da li se već popela u Sent-Egziperijevu sobu. Elina joj je rekla da još uvek nije, iako je mislila šta me se kog đavola tiče soba nekog pisca. Ali devojka je navaljivala. Ne zbog književnog zanosa. „Čula sam da ako napraviš fotografije tamo unutra, uvek izađu mutne. Kažu da

se na slikama vidi njegov duh. Ne znam. Ali ovaj hotel zaslužuje duha.”

Možda, rekla je Elina, ali Sent-Egziperijev duh me ne plaši, da budem iskrena. Devojka se nasmejala. Imala je čudan osmeh, usiljen, ali ne i lažan. Kao da nije bila navikla da se smeje. Dopala joj se. Ili joj makar nije bila toliko odbojna kao bogati i uvošteni momci, slatkorečiva gospoda, ležerne devojke u društvu svojih momaka što su nosili naočare i knjige pod miškom, četrdesetogodišnjaci što su uveče otvarali boce skupih vina i mirisali ih, uzdišući pre nego što će zapaliti tompus.

„A da li si već čula o tornju?“, pitala ju je devojka. Ponešto, rekla je Elina. Samo to da ga ne pokazuju nikome, zato što je star i oronuo, nisu ga renovirali i opasno je. Devojka je odmahнула glavom. Imala je duge ruke, ali bila je vrlo niska. To je za posledicu imalo da je izgledala nesrazmerno, gotovo izobličeno. „Nije opasno. Stepenice su strme. Ja sam već bila tamo. Mogle bismo da odemo. Ne zaključavaju ga, to je laž. Vrata su malo zaglavljena. Treba ih pogurati.”

Važi, rekla je Elina. Hajde da idemo sutra. Zatražila je tih dvadeset četiri sata dodatnog vremena kako bi probala da odspava. I, još važnije, kako bi pronašla neki internet-kafe, za slučaj da joj je Pablo pisao.

Ali nikada nije stigla u kafe. Bili su joj dobro poznati to drhtanje ruku, manjak vazduha, potreba da se izađe iz svog tela, to razmišljanje uvek o istom. Zapalila je cigaretu u hodniku i vratila se pušeći u sobu, da sačeka noć i naredni dan ležeći nauznak, s upaljenim televizorom, ali nesposobna da razume smisao nijednog programa, prestravljena jer nije mogla da plače.

Bića poput nje nisu se oduševljavala, nisu se uzbuđivala. Samo su bila sigurna. I ona je bila sigurna da je Elina ta koju je čekala. Da će to uraditi.

Odvela ju je do tornja. Bilo je tačno da su vlasnici zaključavali vrata koja su izlazila na drvene, vrlo okomite stepenice; ali naravno da nju nije mogla zaustaviti takva jedna prepreka. Elina se popela za njom, teško dišući; tokom penjanja, u šaku joj se zabio iverak, ali nije se čak ni požalila. A kada su stigle do četvrtastog vidikovca na vrhu, koji je mirisao na drvo, do prozora s kojih se, stojeći na prstima, moglo videti more u daljini, mrkožuta svetlost večeri i senke pod njima, u nekoj vrsti rupe ispod tornja, videla je kako se Elina osmehuje.

„Vlasnikova ćerka, kada je bila mala, mislila je da ovde kriju neku ludaču.”

„Kakvu ludaču?”, Elina se i dalje osmehivala.

„Nikakvu, nikada nije bila ovde. Devojčica je bila pročitala neku knjigu u kojoj su zaključali neku ludaču i počela je da zamišlja stvari.

„Uvek zaključavaju ludače u knjigama”, promrmljala je Elina.

„Mogle bi da pobegnu.”

„Mogle bi”, rekla je Elina i sela na pod da se igra sa stakličima koji su ostali od jednog renoviranja koje nikad nije završeno. „Prekjuče mi je bio rođendan”, nastavila je. „Trideset prvi.”

„I nisi želela da ga proslaviš?”

Elina ju je pogledala, a devojka se osmehnula, mada je to sigurno bio pogrešan gest. Možda bi trebalo da zagrli Elinu, kako je obično viđala da ljudi rade. Ali to bi moglo sve da upropasti.

Bilo bi bolje da je opet dovede u vidikovac, narednog dana.

I da je ostavi zatvorenu.

I možda da joj pokaže svoje pravo obličje pre nego što je ostavi samu tamo gore.

I da spreči da gosti i vlasnici čuju krike. Imala je moć da kontroliše šta ljudima dopire do ušiju a šta ne.

I da sačeka da pomahnita od gladi, a zatim počne da joj govori s druge strane vrata, da joj kaže kako niko neće doći da je traži, pošto ona nikoga ne zanima.

Možda čak i da još jednom uđe, ako treba i više puta, i da joj svaki put pokaže malo više od svog pravog obličja. I svog pravog mirisa. I, naravno, svog pravog dodira. Ah, ona je znala kako ništa nije tako strašno kao njen dodir.

I da sačeka da čuje udar, tresak, krike: Elina je pažljivo osmotrila ne samo prozore već i stepenice. Jedan pogrešan korak na stepenicama bio je dovoljan. A ako ne, Elina je mogla da se ponovo popne, i ponovo baci s vrha. Bila je u stanju da to uradi.

I onda bi Elina postala ta koja se vrti po hotelu s hladnim šakama i okrvavljenim miškama.

A ona bi bila slobodna, zato što ju je napokon pronašla.

Gde si, srce

Imam tri sećanja na njega, ali jedno od njih je možda lažno. Redosled je proizvoljan. U prvom sedi na fotelji, potpuno nag, na peškiru, gleda televiziju. Ne obraća pažnju na mene: mislim da ga špijuniram. Njegov penis se odmara u žbunu od crnih malja, a ožiljak koji mu preseca malje tamno je ružičast.

U drugom, supruga ga vodi za ruku u sobu. Takođe je nag. Gleda me ispod oka. Kosa mu je dosta duga, čak i za to doba – sedamdesete – i ne vidim ožiljak.

U trećem mi se osmehuje izbliza, lica gotovo priljubljenog uz moje. U tom sećanju se osećam obnaženo i stidljivo. Ali ne znam je li stvarno; nema prirodnost ostalih, može biti da sam ga izmislila, iako prepoznajem onaj osećaj stidljivosti i ranjivosti koji se često ponavlja u mojim snovima. Ne znam da li me je dodirnuo. Osećaj koji prati moje sećanje na njega nalikuje želji, iako bi, ako su moje sumnje istinite, trebalo da nalikuje stravi. Ne plašim ga se, njegovo lice me ne baca na muke, koliko god da se trudim da izazovem nešto slično detinjoj traumi i njenim posledicama na odrasli život. Imala sam pet godina kada sam ga upoznala. Bio je vrlo bolestan, bili su mu operisali srce i zahvat nije uspeo. To sam saznala kasnije, kada sam prestala da posećujem njegovu kuću – zapravo kuću svojih drugarica, njegovih ćerki; saznala sam za to kada je preminuo. Ne sećam se kako se zvao i nikada se nisam osmelila da pitam roditelje.

U nekom trenutku posle njegove smrti, počela sam da noktima param grudi, tačno po sredini, pokušavajući da napravim ožiljak sličan njegovom. To sam radila pred spavanje, gola, i podi-

zala sam glavu da vidim nadraženi trag na koži, sve dok ne bi iščezao a vrat počeo da me boli.

Na velikim vrućinama, volela sam da odem u sobu koju je moja mama zvala „devojačkom”, pošto je bila najsvežija od svih. Bila je to jedina prostorija u kojoj niko nije boravio, pošto ju je mama koristila kao skladište za knjige i stari nameštaj. Ja sam obožavala tu sobu: volela sam da se opružim na kauču od veštačke kože, uvek hladnom, gola, da ponesem sa sobom jedan malecni ventilator i čitam, celog popodneva. Moji drugovi iz kraja i škole bili su na bazenu u klubu, ali ja nisam marila za to: u toj sobi sam se beznadežno zaljubila, prvi put, kada sam otkrila Helen Berns u jednom poluraspadnutom izdanju ilustrovane *Džejn Er*.

Mrzela sam te crteže. Zato što su prikazivali Helen kao mnogo krupniju nego što je knjiga govorila, i zato što su je iz nekog razloga zamislili kao plavušu, iako se u knjizi nikada nije pominjala boja njene kose. Ona nije bila takva, i ja sam to znala, zato što sam je celog tog leta zamišljala na svom kauču koji se bio pretvorio u krevet u sirotištu, krevet na kome je Helen, tuberkulozna i na samrti, prelepa, umirala dok sam je ja držala za ruku.

Helen je bila sporedni lik u knjizi. Džejn, junakinja romana, pristigla je u strašnu školu za gospođice u Lovudu i nije uspevala da se prijatelji ni sa kim zato što ju je direktor, zli Brokherst, posramio pred svim njenim školskim drugaricama. Ali Helen nije marila za to: Helen je postala Džejnina drugarica. Ona je bila iznad svega zato što je bila na pragu smrti. Predosetila sam da ću se zaljubiti u nju kada ju je Džejn prvi put videla u dvorištu, dok je čitala onu knjigu tako čudnog imena, *Raselas*. Još samo jedno poglavlje i Helen je bila mrtva. Kada je u školi izbila epidemija tifusa, Helen se vratila tuberkuloza i preselili su je u sobu na prvom spratu. Džejn je otišla da je poseti jedne noći. Te poslednje noći, Helen i Džejn su spavale zajedno. Sada, kada se setim tog poglavlja (jer ne treba da

ga pročitam ponovo, znam ga napamet), primećujem sve: kada Džejn uđe u krevet devojke na samrti i Helen joj kaže: „Da li ti je vruće, dušo?”. Dušo. Dušo. To je bila ljubavna scena. Kada se Džejn probudila, njena drugarica Helen bila je mrtva. To poglavlje: svake večeri, svake, išla sam na spavanje i grčila jastuk glumeći da je Helen, ali ja ne bih zaspala kao idiotkinja od Džejn, ne, ja sam je gledala kako umire, držala je za ruku, a ona, koja je umirala sa svojim sivim pogledom prikovanim za moje oči (i s isprekidanim disanjem), dopuštala mi je da nazrem nešto od tog drugog mesta, na koje je odlazila zanavek.

Ubrzo sam uvidela da je moja fantazija bila neostvariva. Kada sam imala četrnaest godina, jedna drugarica mi je rekla, ožalošćena:

„Znaš šta sam saznala? Sećaš li se Marinog brata?”

Mara je bila naša bivša školska drugarica, koja je promenila školu.

„Da.”

„E pa, otkrili su da ima tumor između srca i pluća, ne mogu da ga operišu i umreće.”

Nedelju dana kasnije, predložila sam toj drugarici da posetimo Maru. Želela sam da upoznam njenog umirućeg brata pošto sam podozrevala kako bih, pa, mogla da se zaljubim u njega. Ali kada sam ga upoznala... dečko je izgledao prikladno bolestan, ali nije mi se dopao. U to vreme sam živela zbunjena i došla sam do zaključka koji me je ostavio mirne savesti: ne dopadaju mi se istinski bolesnici, dakle nisam nastrana. Takvo razmišljanje nije me izbavilo od moje opsesije. Cele jedne godine trošila sam novac koji mi je davala mama na preskupe knjige iz medicine, dok su ga moji prijatelji trošili na droge. Ništa me nije činilo toliko srećnom kao te knjige. Svi ti eufemizmi o smrti. Sve te lepe, medicinske reči, koje nisu značile ništa, taj tvrdi žargon, to je bila pornografija. U to

doba, bilo mi je dosta jasno šta me uzbuđuje a šta ne, tako da sam osećala rastuću mrzovolju prema viktorijanskim romanima, gde se uvek pojavljivao neki bolesnik, ali nikada se nije tačno znalo od čega umire. Bolesnici od tuberkuloze su mi već bili pomalo dojadili, pošto sam uspela da prevaziđem strašnu zaljubljenost u Ipolitu, tuberkuloznog adolescenta iz *Idiota*, koja je trajala duže od jedne godine. Želela sam pornografiju: bolesnici poput Helen, Tadzija ili Ipolita bili su erotika, nagoveštaji. I uvek su bili sporedni likovi. Ipolit je bio savršen: lep (Dostojevski se postarao da stavi u usta princa Miškina kako „ima vrlo lepo lice” od čega sam podrhtavala), adolescent, nesumnjivo na samrti, tvrdoglav i ranjiv i zločest. Ali govorio je mnogo a onesvešćivao se malo: bila sam umorna od toga da mi opisuju ubledelost i znojenje i kašalj. Želela sam više podataka, želela sam eksplicitni seks. Knjige su bile idealne, a sem toga, pomogle su mi da ustanovim svoje fetiše. Preskakala sam neurološke bolesti: nisu mi se dopadale konvulzije, ni mentalne zaostalosti, ni paralize, a nervni sistem mi je bio potpuno dosadan. Bila sam, začudo, ravnodušna prema celokupnoj onkologiji: rak mi je delovao prljavo, društveno precenjeno, pomalo vulgarno (sirota gospođa ima *tumor*, govornice... a neki kažu i samo *otok!*) i bilo je previše filmova s junačkim bolesnicima od raka (volela sam junačke bolesnike, ali ne one koji su bili *životni uzori*). A koliko mi je tek bila neprivlačna nefrologija: bilo je jasno da ljudi umiru kada bubrezi prestanu da im rade, ali to me nije nimalo uzbuđivalo jer mi je reč „bubrezi” sama po sebi bila jeziva. Da ne pominjem gastrointestinalne tegobe, tako prljavo.

Bilo je jasno šta sam volela, na čemu sam se posebno zadržavala, tako da sam se, otkrivši svoju specijalnost, posvetila isključivo tome: volela sam plućne bolesnike (podsećali su me na Helen, Ipolitu i sve ostale obolele od tuberkuloze, nema sumnje) i srčane bolesnike. To je imalo svoju vulgarnu stranu, ali samo ako su bili starci (ili nakon pedesete, kada bi počele da se upliću grozote po-

put holesterola). Ako su bili mladi... kakva elegancija. Jer, u načelu, nije se ništa primećivalo. Ako su bili lepi, to je bila neka vrsta uništene, tajne lepote. Sve druge bolesti obično su imale nekakav rok: ovo je bilo drugačije. Mogli su da umru u svakom trenutku. Jednom sam kupila CD u medicinskoj knjižari (gde su svi zaposleni mislili da sam studentkinja, postarala sam se da im to stavim do znanja, bila sam oprezna) koji se zvao *Srčani tonovi*. Ništa me u životu nije bilo toliko usrećilo. Pretpostavljam da sam, slušajući otkucaje tih oštećenih srca, doživljavala isto što i normalni muškarci i žene kada slušaju osobe pola koji ih privlači kako strastveno ječe. Tolika raznolikost! Toliko različitih otkucaja, koji su svi značili različite stvari, svi lepi! Druge bolesti nisu se *čule*. Štaviše, mnoge su se *mirisale*, što mi je bilo neprijatno. Ako bih izašla s MP3 plejerom da vozim bicikl, morala sam da zastajem, pošto bih se previše uspalila. Tako da sam ga slušala noću kod kuće, i u to doba sam se zabrinula zato što *me nije zanimao pravi seks*. Zvučni zapisi s otkucajima srca sve su nadoknađivali. Mogla sam satima da masturbiram sa slušalicama na ušima, mokrog međunožja, ruke ukočene od tolikog trljanja i nabreklog klitorisa, koji je dostizao veličinu ogromnog grozda.

Rešila sam da se otarasim snimljenih otkucaja srca posle nekog vremena. Bila sam na rubu ludila. Od tada, prva stvar koju bih uradila s nekim muškarcem bila je da oslonim glavu na njegove grudi, ne bih li otkrila neku aritmiju, ili šum, nepravilnost, treći ton, galop ili nešto drugo. Uvek sam se pitala kada će se pojaviti neko ko će biti nenadmašna kombinacija raznih elemenata. Sada se prisećam te čežnje, i gorko se osmehujem.

Mogu da navedem tačan trenutak kada sam izgubila kontrolu. Nakon godina jalove potrage, pronašla sam mesto na internetu gde su drugi fetišisti srčanih otkucaja delili svoja srca. Radili su to uživo, u četovima, ali takođe su imali opsežnu zvučnu arhivu, koja

se mogla skinuti, zanosno klasifikovanu u normalne i nenormalne otkucaje, lupanja srca tokom vežbanja, šumove, palpitacije... Ja nisam nikad četovala ni sa kim. Samo sam preuzimala snimke i legla bih da ih preslušam. Ubrzan, normalan ritam; najednom preuranjeni otkucaj, pa onda zakasneli (ekstrasistole ili srčani preskoci). A ja sam mislila da su moje pređašnje masturbacije bile neverovatne! Nisam imala pojma, nisam uopšte znala dokle može da ode uspaljenost. Držeći srednji prst između male desne usmine i klitorisa, trljala sam sve do kosti, sve dok me kost ne bi zbolela, ponekad do krvarenja, i orgazmi su pristizali jedan za drugim, neumoljivi, silni, satima. Mokri čaršavi, potoci znoja što su se slivali među grudima, koža neprestano naježena i veličanstven, nabrekli klitoris pod prstom, kontrakcije vagine i materice. Supraventrikularne tahikardije, lepi šum aortne stenoze, nepravilni otkucaji izazvani hiperventilacijom ili Valsalva manevrom, stvari na koje su se odvaživali samo hrabri. Katkad pritajeno srce, što kuca jedva jedva čujno i kao pomahnitalo iza rebara, zvuk koji se dobijao zaustavljanjem disanja; a kada bi se najzad kiseonik vratio, to srce se treslo kao da živi u konzervi paradajza, zbunjeno, katkad presporo, kao da će svakog trena stati.

Nisam se javljala na telefon. Svuda sam stizala kasno. Prestajala sam jedino kada zbog bolno nadražene, nekada i povređene vulve, nisam više mogla da uživam. U mraku sa slušalicama i srcima, to je bio moj život, nikad više seks sa osobama. Čemu?!

Sve dok nisam izdvojila jedno srce. Njegovi otkucaji nikada nisu podbacivali. Savršeno sam ih razlikovala od drugih iako nisam poznavala autora, čije je korisničko ime bilo HCM1. Snimci su uvek bili vrlo jasni, a otkucaji uvek različiti i opasni: pretkomorsko treperenje, preduge tahikardije, ritam galopa. Bio je to muškarac. Ponekad se čulo njegovo disanje, i ono što mu je ostalo od glasa. Kada sam otkrila jedan fajl na kome je stenjao zato što je

– tako je govorio propratni tekst – osetio bol u grudima tokom snimanja, odlučila sam da uđem u čet da ga upoznam.

Neko vreme je bio suzdržan prema meni. Vreme koje mi se činilo predugo, ali pretpostavljam da je objektivno bilo kratko. Mesec dana nakon prvog kontakta, pristao je da me poseti. Čudnovato: živeli smo u istom gradu. Statistički malo verovatno, skoro nemoguće, budući da smo se upoznali u međunarodnoj zajednici fetišista. Odlučili smo da ne pridamo značaj tome, da ne poverujemo u sudbinske poruke i slične teorije. Prepustili smo se uživanju. Voleo je da mu osluškuju srce. Bio je jako bolestan, zbog toga su ga obično odbacivali u četovima i onlajn zajednicama. Smatrali su da je previše ekstreman, činilo im se da ide predaleko, kvario je ideju o igri i užitku. Ubrzo smo oboje napustili virtuelni život i zatvorili smo se u moju sobu, s opremom za snimanje zvuka, stetoskopom, lekovima i supstancama uz pomoć kojih smo menjali njegov srčani ritam. I on i ja smo znali kako to može da se završi i nismo marili za to.

Imao je jednako tamnu kosu kao onaj muškarac kojeg sam upoznala u detinjstvu, i isti osmeh. Ali imao je tri ožiljka, ne jedan. Parali su mu grudnu kost: nehajni posmatrač bi primetio samo jedan, ali ja sam ih razlikovala. Prvi je bio prozračan, tanak, gotovo sasvim prikriven drugim, opalno ružičastim i sjajnim, kao da je nalakiran; poslednji, najširi i užasan, bio je tamniji od njegove kože. Ožiljak koji mu je presecao leđa (podrobno mi je opisao taj veoma bolni zahvat) bio je ogroman, neskladan. Mali, neupadljivi ožiljci na stomaku bili su raspoređeni nasumično. Koža na unutrašnjoj strani lakta bila mu je sva izranjavana kao da je narkomanski ovisnik. Imao je još jedan kratki ožiljak, mrko udubljenje s desne strane vrata. Toliko belega. I otežano disanje, i ogromne usne što su ponekad poprimale tako plavu boju kao boja njegovih očiju.

Njegova bolest se čula, u onim naglim udisajima kada bi ostao bez daha dok priča, u noćnim napadima kašlja koji su ga ostavljali bledog i uzdrhtalog. Sve vreme mi je dopuštao da oslonim glavu na njegove grudi, da osluškujem. Normalan otkucaj čine dva zvuka, otvaranje i zatvaranje. Ali njegovi otkucaji su proizvodili četiri zvuka, bio je to galop, očajnički napor, drugačiji i neprirodan. Pogoršavali su se sa šoljicom kafe. S malo kokaina postajali su strašni. Mnogo puta se onesvešćivao, a ja sam nastavljala da slušam stetoskopom, prestravljena i uzbuđena, sve dok mu se srce ne bi koliko-toliko oporavilo, a on se probudio. Mogla sam da provedem sate na njegovim grudima posle čega sam ga, duboko ganuta, ljubila i gotovo nasilno grčila, premda me je brinulo kako se on smejao i prepuštao tome, jer ponekad sam – i to sve češće što je vreme više prolazilo a naša bliskost rasla – bila ubeđena da ću ga, budem li slušala još samo jedan sekund, ja sama još više uništiti. Da ću ga izudarati, rasporiti noktima, naneti mu još rana, samo da mu budem bliže, da bude još više moj. Morala sam da obuzdam taj poriv, tu silnu želju da utolim glad, da ga otvorim, da se igram s njegovim organima kao sa skrivenim plenom. Došlo je dotle da sam sebi nametala male kazne: da ne jedem ceo jedan dan, ne spavam sedamdeset i dva sata, da hodam dok ne dobijem grčeve u nogama... mali rituali, kao da sam devojčica koja je pozelela da joj majka umre zato što nije htela da joj nešto kupi, a potom griža savesti i mala odricanja, „neću više govoriti ružne reči, obećavam ti, Bože, samo neka mama ne umre” i ružna reč koja ipak sklizne sa usana a onda trk usred noći do majke kako bih videla da li još uvek diše u krevetu, usnula.

Ali mislim da sam ga na kraju zamrzela. Možda sam ga mrzela od početka. Kao što sam mrzela muškarca koji me je napravio ne-normalnom, koji me je pretvorio u bolesnicu, s onim njegovim umornim penisom ispred televizora, i onim lepim ožiljkom.

Muškarca koji me je upropastio. Da, mrzela sam svog ljubavnika. U protivnom bi pojedine igre bile neobjašnjive. Terala sam ga da brzo diše u plastičnu kesu, sve dok ne bih videla kako mu se skupljaju kapljice znoja na čelu i tresu ruke. Srce je tuklo u stetoskop a on je zapomagao – „dosta” – ali ja sam tražila još, a on nikada nije govorio ne. Jednom sam morala da ga odvedem u bolnicu i dok su doktori smirivali njegovu tahikardiju kardioverzijom – električnim pražnjenjem na plućima, kao kod reanimacije – ja sam se zaključala u obližnje kupatilo i pala na WC šolju kada sam dostigla orgazam, urlajući. Kupovala sam mu poperse, kokain, tablete za smirenje, alkohol. Svaka supstanca imala je drugačije dejstvo, a on je sve prihvatao, nikada se nije bunio, jedva da je govorio. Čak je i platio moju kiriju od svoje ušteđevine kada su mi pripretili da će me izbaciti iz stana; ja je nikad više nisam platila, ostala sam bez telefona, brinula sam samo zbog struje, bila mi je potrebna za snimač zvuka, kako bih mogla da preslušavam svoje eksperimente kada je on previše iscrpljen, gotovo besvestan.

Nije se pobunio čak ni kada sam mu rekla da mi je dosadno. Da želim da ga vidim. Da spustim ruku na srce oslobođeno rebara i kavezâ, da ga držim na šaci do poslednjeg otkucaja, da osetim pomahnitale zaliske kako se otvaraju i zatvaraju na vazduhu. Samo je rekao kako je i on umoran.

I da treba da nabavimo testeru.

So some of him lived but the most of him died.

RADJARD KIPLING

Sve TV stanice, novine, časopisi i radiji želeli su da razgovaraju s njima. Televizijske ekipe u reportažnim kolima smestile su se ispred psihijatrijske klinike u kojoj su bile na lečenju duže od nedelju dana, ali nisu ništa postigli. Kada su ih otpustili, kamermani su potrčali za njima, neki su se zapleli u kablove a mnogi popadali po betonu; ali one nisu bežale. Samo su ih pogledale s osmehom koji je kasnije opisan kao „zastrašujući” i „mističan” i otišle u autu kojim je upravljao otac Marijele, starije od dve devojke. Roditelji takođe nisu ništa govorili: kamere su uspele da zabeleže samo njihove nervozne korake po hodnicima klinike, njihove preplašene poglede, i plač majke mlađe Hulijete, kada je izlazila iz kuće s torbom punom odeće.

Taj slučaj je izazvao nezapamćenu histeriju. Naslovnice novina govorile su o najšokantnijem slučaju tinejdžerske pomame ne samo u Argentini, već i u svetu. Vest su preneli međunarodni informativni kanali. Pozvani su psihijatrijski stručnjaci i psiholozi, tema je dominirala vestima, trač emisijama, TV-magazinima i popodnevnim tok-šou programima; na radiju se nije govorilo ni o čemu drugom. Hulijeta i Marijela, od šesnaest i sedamnaest godina, dve devojke iz Mataderososa koje su obožavale Santjaga Espinu, čuvenog rok muzičara koji je za manje od godinu dana ostavio predgrađe za sobom i počeo da puni pozorišta i stadione u centru Buenos Ajresa; Santjago, koga su muzički časopisi podjednako vo-

leli i mrzeli: genijalan, pretenciozan, umetnik koji se ne može klasifikovati, komercijalni proizvod za hipnotisanje otuđenih klinki, budućnost argentinske muzike, čudljivi idiot. El Espina – kako su ga zvali i obožavaoci i pljuvači – zapanjio je kritiku svojim drugim albumom, *Meso*, jedanaest pesama koje su još više podelile mišljenja: na jednoj strani zvali su ga remek delom; na drugoj, samozadovoljnim anahronizmom. Diskovi su se prodavali kao alva, a diskografska kuća počela je da sanja o međunarodnoj promociji; Santjago Espina je bio čudak, istina, bio je nepredvidiv i gotovo nikad nije davao intervju, no zar bi mogao da odbije promotivne turneje po Meksiku, Čileu, Španiji? Trebalo je samo da ga ubede da najzad snimi video-spot, kako bi svet mogao da vidi njegove oči i način na koji su mu se pantalone pripijale uz šiljate kosti na kukovima.

Mesec dana nakon što se *Telo* rasprodalo, u grad oblepljen Espininim licem stigle su vesti o njegovom nestanku, samo nekoliko dana pre nego što je trebalo da predstavi svoj hit-album u *Areni Obras*. Ulaznice su bile rasprodate. Obožavateljke su – jer to su pre svega bile devojke, što je uvećavalo prezir kritičara – plakale na spontanim uličnim skupovima, organizovale marševe i recitovale stihove iz *Tela* u ekstatičnoj litaniji, na kolenima pred Espininim posterima zalepljenim selotejpom na spomenicima i drveću svih trgova u Buenos Ajresu, kao da se mole umirućem bogu.

Kada je očajanje počelo da se širi na tinejdžerke u unutrašnjosti zemlje, pronalazak Espininog tela izazvao je nezapamćenu prestravljenost kod sluđenih roditelja. Santjago je osvanuo u sobi hotela u četvrti Onse, iskasapljen po celom telu: odrao je sebi kožu s ruku, nogu i stomaka, vrlo brižljivo, žiletom i kuhinjskim nožem. Na levoj miški, isekao se do kosti. Na grudima se mogla videti grudna kost. I, moguće već polusvestan, prerezao je sebi grkljan odvažnim i preciznim rezom. Nije unakazio lice. Jedan od policajaca koji je imao zadatak da obije bravu sobe izjavio je kako je imao

utisak da se našao u hladnjači: zima je bila u punom jeku, a sem toga Santiago je ostavio uključenu klimu. Bilo je zavereničkih teorija o mogućem ubistvu, no bile su odbačene kada je procurelo da je soba bila zaključana ključem iznutra i kada je obznanjena njegova oproštajna poruka, gotovo nečitljiva zbog nervoznog rukopisa i krvavih mrlja. Glasila je: „Meso je hrana. Meso je smrt. Vi znate šta nam donosi budućnost.” Samrtno buncanje, rekli su stručnjaci. A obožavateljke su ćutale i plakale zatvorene po sobama, u kojima su među plišanim medama, dnevnica s ružičastim koricama, uvek prenatrpanim rančevima, bile fotografije Espine, lepšeg nego ikada, sada kada mu je u očima sijala smrt.

Cela zemlja je očekivala epidemiju tinejdžerskih samoubistava koja se nikada nije desila. Devojke su se vratile u školu i diskoteke i zabeležen je samo jedan slučaj ozbiljne depresije u Mendosi, iako su sve slušale *Meso* kao poslednju volju i zaveštanje svog idola, pokušavajući da protumače stihove na internet forumima i u dugim telefonskim razgovorima. Štampa je ispratila Santjaga Espinu naslovnim stranama i posmrtnim hvalospevima, i jedno vreme se govorilo samo o samoubistvu, drogama i rokenrolu. Sahrana na Ćakariti bila je mnogo manje posećena i mnogo tužnija nego što se očekivalo, a žalost za pokojnikom je splasnula kada su ljudi iz okruženja rok zvezde prestali da defiluju po televizijskim programima. Santjago Espina postao je tek neko koga će se sećati na bitne datume, spreman da bude otkopan na svoj rođendan ili godišnjicu smrti.

Niko nije mogao da pretpostavi da se nešto spremalo u Matarerosu, između dve devojke, izgužvane fotografije samoubilačke poruke i *Mesa* koje su slušale od početka do kraja, opet i opet.

Marijela je bila jedna od prvih „espinosica”. (Tako su mediji zvali njegove obožavateljke, devojke očiju oivičenih pogrebno

crnom bojom, koje su nosile jeftino perje oko vrata i pantalone od imitacije leopardove kože.) Pratila ga je tokom cele jedne godine, iz noći u noć, gde god da je Espinosa svirao. Poznavala je sve prigradske vozove i autobuse, i provela je mnoge ledene zore na peronima cvokoćući od hladnoće, sa set-listom u džepu, milujući papir zatvorenih očiju. El Espina ju je poznavao i ponekad bi joj – vrlo retko, pošto skoro nikad nije komunicirao sa svojom publikom, čak ni da najavi pesme ili da im poželi laku noć – dao neki mali dar: trzalicu za gitaru ili plastičnu čašu s malo preostalog piva. U toaletu jednog kluba u Bursaku upoznala je Hulijetu, najslavniju espinosicu, koja se proćula po tome što je istetovirala ime svog idola na vratu; iz daljine, slova su izgledala kao ožiljak, kao da joj je glava prišivena za vrat. Ona je uspela da napravi jednu fotografiju s Espinom: oboje su bili vrlo ozbiljni, nisu se dodirivali i oči su im bile crvene od blica. Hulijeta i Marijela su živele na samo desetak blokova jedna od druge i Espinino samoubistvo ih je toliko zbližilo da su počele da liče fizički, kao oni parovi što žive zajedno decenijama ili samci koji poprime izraz lica svojih kućnih ljubimaca.

Ta mimetička sličnost iznenadila je čuvara groblja koji ih je zatekao u zoru, kada su pokušavale da preskoče zid. „Još uvek je bio mrak”, rekao je, „ali nijednom nisam pomislio da je reč o lopovima. Videlo se iz daljine da su to neke curice, a kad sam im prišao, video sam još i da su bliznakinje.” Hulijeta i Marijela nisu pružile otpor čuvaru. Naizgled ošamućene, pustile su da ih odvede do kancelarije; čovek je mislio da su drogirane i pretpostavio je da su provele noć na groblju u bdenju nad Espinom. On i njegove kolege i ranije su tu zaticali devojke, skrivale su se u prolazima s grobnim nišama i iza drveća do časa zatvaranja, ali nijedna nije uspela da ostane u društvu svog idola do svitanja. Čuvar je pomislio kako su Hulijeta i Marijela imale sreće, ali dok ih je grdio i tražio im broj telefona roditelja, primetio je da su devojke umazane zemljom,

krvlju i slojem nekakve smrdljive prljavštine koja im je pokrivala ruke i odeću i lica. Onda je pozvao policiju.

Popodne je vest dospela u medije. Dve tinejdžerke iskopale su kovčeg Santjaga Espine lopatom i sopstvenim rukama. Na grobu, samo mesec dana nakon njegove sahrane, još uvek nije bila postavljena mermerna ploča koja bi im otežala zadatak. Ali iskopavanje je bilo tek početak. Devojke su otvorile kovčeg kako bi se nahranile Espininim posmrtnim ostacima s posvećenošću i gađenjem; bari-ce povračke oko rake govorile su o njihovoj požrtvovanosti. Jedan od policajaca takođe je povraćao. „Ostavile su kosti čistim”, rekao je za televiziju, a voditelj je, duboko potresen, ostao bez reči po prvi put u svojoj karijeri. Devojke su odvezene patrolnim kolima u stanicu i tamo je odlučeno da ih smeste u privatnu kliniku. Policajci su rekli da Hulijeta i Marijela nisu nijednom zaplakale, ni progovorile s njima; samo su se došaptavale na uvo i sve vreme se držale za ruke. Još se proćulo da su se, kada su želeli da ih okupaju na klinici, odupirale s takvim besom da je jedna od bolničarki završila izgrižena i izgrebana; morali su da im daju sedative i da ih okupaju dok su spavale.

Razgovarati s njima, s njihovim porodicama, s njihovim lekarima, dobilo je najveću važnost. Ali svi su ćutali. Espinina porodica odlučila je da ne podnese prijavu protiv Hulijete i Marijele „kako se ovaj užas ne bi nastavio”. Majka rok zvezde, govorilo se, živela je nakljukana lekovima za smirenje. Priče o jednom ranijem pokušaju samoubistva nisu mogle da se potvrde; takođe nije pro-nađena nijedna Espinina devojka, samo ljubavnice koje nisu pro-vele više od jedne noći s njim i imale su malo toga da kažu. Muzičari iz benda odbili su da razgovaraju s novinarima, ali oni koji su ih poznavali tvrdili su da su zapanjeni, a pre svega, zgađeni. Saznalo se da će svi napustiti muziku zauvek. Nikada nisu imali dobar odnos sa Santjagom, bili su njegovi radnici, ili tačnije robovi

koji su bezvoljno trpeli njegove hirove, iz ambicije i zato što su mu se divili s odstojanja.

Obožavateljke su sedele mrzovoljne u tok-šou emisijama i na TV diskusijama, spremne na svađu s voditeljima i psiholozima. Bile su odlučile da izbegnu crnu odeću i protezale su se u foteljama s crvenim usnama, u leopard pantalonama, sjajnim majicama i s crvenim, plavim, zelenim, roze noktima. Odgovarale su na pitanja jednosložnim rečima i ponekad ironičnim kikotanjem. Jedna od njih, međutim, otvoreno se rasplakala kada su je pitali šta misli o devojkama koje su pojele njenog idola. Prkosno je uskliknula: „Zavidim im! One su ga razumele!” I promucala je nešto o mesu i budućnosti, rekla je kako su Hulijeta i Marijela bliže Espini nego ma koja od njih, imale su ga u telu, u krvi. Prikazana je jedna specijalna emisija o tinejdžerima vojnicima koji se odaju ljudožderstvu u Liberiji, verujući da dobijaju snagu svojih pojedenih neprijatelja i nose ogrlice od kostiju. Kanal koju ju je emitovao bio je ocrnjen kao primer neukusa i glupog uproščavanja. Govorilo se o nekrofiliji kao nacionalnoj izopačenosti, a na kablovskim kanalima pušteni su filmovi *Preživeli* i *Sirovo*. Čak je i Karlitos Paes Viljaro učestvovao u jednom okruglom stolu gde je bio primoran da istakne razliku između svoje antropofagije „iz nužde” i „ovog ludila”. Stručnjaci za rok kulturu i sociolozi potanko su analizirali tekstove *Mesa*; pojedini su uporedili Espinu s Čarlsom Mensonom; drugi su ih, zgroženi, optužili za neznanje i uproščavanje, a Espinu uzdigli do kategorije pesnika i vizionara.

Hulijeta i Marijela, za to vreme, bile su u svojim kućama u Mataderosu, na rastojanju od deset blokova; bili su im zabranili da razgovaraju. Napustile su školu. Marijelin otac pripretilo je snimateljima pištoljem s terase i mediji su se povukli do ugla. Susedi jesu davali izjave i govorili su predvidljive stvari: dobre devojke, pomalo buntovne tinejdžerke, kakva strahota, ovo ne sme da se ponovi.

Mnogi su se preselili. Osmeh devojaka, zamrznut na ekranima televizora i naslovnicama novina, ledio im je krv u žilama.

U međuvremenu, u celoj zemlji, u svakom internet-kafeu, espinosice su se sastajale pred ekranima kompjutera, pošto su počeli da stižu mejlovi. Nijedna nije mogla da se zakune da ih šalju Huli-jeta i Marijela, nisu znale da li imaju pristup internetu u svom kućnom pritvoru, ali u isti mah jesu znale da su to one, želele su da to budu one i brižljivo čuvale tajnu. Mejlovi su govorili o dve devojke koje će uskoro napuniti osamnaest godina i osloboditi se roditelja i lekara kako bi svirale pesme s *Mesa* u podrumima i garažama. Govorili su o nezaustavljivom podzemnom kultu, o Devojkama s Espinom u telu. Obožavateljke su iščekivale sa šljokicama na obrazima, noktiju lakiranih u crno i usana umrljanih crvenim vinom, poruku koja će im obznaniti datum i mesto drugog dolaska, mapu zabranjene zemlje. I slušale su poslednju pesmu na *Mesu* (gde je Espina šaputao „Ako si gladan, najedi se mog tela. Ako si žedan, napij se mojih očiju”) snevajući o budućnosti.

Ni rođendani ni krštenja

Uvek je bio negde u blizini, jedan od onih poznanika što su se pojavljivali na žurkama iako niko nije znao ko ih je pozvao, ali počeli smo da se družimo tek onog leta kada su svi moji prijatelji rešili da postanu kreteni, to jest leta kada sam odlučila da zamrzim sve svoje prijatelje.

Razlikovao se od drugih. Nikada nije spavao, kao ni ja, i ta naša noćna veza nas je spojila, isprva slučajno na samotnim četovima u četiri ujutru, kada bi se uvek pojavili naši nadimci na ekranu, pošto smo bili jedini koji su u to doba bili budni i želeli da razgovaraju: *zedd* i *crazyjane*. On je izabrao ime čuvenog režisera njujorškog *underground* filma kojeg je obožavao, uprkos tome što nikada nije gledao nijedan njegov film. Ja sam izabrala svoje po jednoj Jejtsovoj pesmi. Mislim da smo se sprijateljili samo zato što je on odmah znao ko je *Crazy Jane* a ja sam znala ko je *Zedd*.

Zatim smo počeli da se nalazimo u kafićima. Oboje smo mrzeli neumerene pijance koji su povraćali ili pravili budale od sebe i patetično se ispovedali, tako da smo polagano srkutali naše viskije i kritikovali druge. Nikada nisam upoznala nikog ko je toliko pušio: slistio bi tri paklice za jedno veče.

Niko (to je bilo *Zedd*-ovo pravo ime) je studirao film celih petnaest minuta i mrzeo je sve u vezi s tim, ali zahvaljujući jednom blesavom poslu (šetanje pasa) uspeo je da skupi novac da kupi kameru. Sve do tog leta, nije se dosetio šta da radi s njom. Ali u jednom od naših razgovora u kafiću, dok je svirao jedan grozan bend (sve nam se činilo užasnim tog leta), Niko je došao na ideju kako da zaradi novac uz pomoć kamere.

Narednog ponedjeljka, počeo je da se pojavljuje njegov oglas u novinama. Glasio je ovako: „Nikolas. Snimam čudne stvari. Ne radim rođendane, krštenja ili porodične proslave. Idealno za voajere. Ne radim ništa ilegalno i ne radim za muževe rogonje. Pozvati na...” Rekla sam mu da će se teško neko javiti ili čak shvatiti šta pokušava da kaže tim oglasom. On mi je odgovorio da će poremećeni ili nastrani ljudi shvatiti. Bio je ubeđen. I bio je u pravu.

Nije me obavestio kada je dobio prve narudžbine, ali me je pozvao čim je završio nekoliko videa. Zatvorili smo se da ih pogledamo u njegovoj garsonjeri, u kojoj su bile dve police pune filmova na VHS-u i DVD-u brižljivo poređanih po abecednom redu, i brdo knjiga s podvučenim pasusima na svakoj strani. Normalna osoba bi se ugušila u njegovom stanu, toliko je bilo dima. Ali ako je on pušio tri pakle, ja sam pušila dve. Svi moji naponi da smanjim na deset cigareta dnevno bili su uzaludni. Tog leta sva moja snaga volje je iščezla i nisam uspevala da ostvarim ni tako proste naume kao da spavam noću i da jedem barem dva puta dnevno. Pošto sam živela sama, nije bilo nikog ko bi mi ukazao na moju depresiju ili pokušao da me oraspoloži. To je bila najbolja stvar koja mi se desila godinama.

Većina videa bili su parovi koji se jebu. Čudno je bilo to što se nijedan klijent (ili skoro nijedan) nije pobrinuo da Niko ne zadrži kopiju snimka. Pretpostavljam da nisu mogli to da očekuju, a sem toga nisu ni imali načina da to kontrolišu, a verovatno im je bilo i svejedno. Niko mi je objasnio da ih je dodatno uspaljivalo to što ih je neko snimao, ophodili su se prema njemu kao da je režiser porno filmova. Nisu želeli da sami snime svoj amaterski video, kao nešto privatno za sebe kao par. Želeli su da to uradi neko drugi, to je bio deo uzbuđenja. Pokazao mi je nekoliko videa, ali bili su dosadni. Gledati ljude kako se jebu jeste dosadno. Ni Niko ni ja nismo mogli da shvatimo zašto je pornografija milionski biznis.

Zatim je tu bio video sa ženama na štiklama kako koračaju ulicom. Zar nisu mogli da ih nabave u seks-šopovima koji prodaju video-snimke s fetiš tematikom? Pa dobro, objasnio mi je Niko, mogli su da pronađu žene na štiklama, naravno, ali likovi su mu tražili da one hodaju po tačno određenim ulicama u gradu: nisu želeli tek bilo koje štikle u anonimnim šetnjama. Sledeći video je bio, upravo, šetnja po gradu; to mu je zatražila jedna fobična devojka koja već šest meseci nije mogla da izađe iz kuće. Ispričao mi je kako ga je, kada joj je uručio video, devojka zagrlila plačući. Još nikada nije video tako bledu osobu, naglasio je.

Sada dolazi ono najzanimljivije, rekao je zatim, i ubacio jedan CD na kome je bio napisao „devojčice” crnim flomasterom. Objasnio je kako ga je neki čovek unajmio da snima devojčice napolju, na trgovima, na ulici, u školskim dvorištima. Želeo je samo one mlađe od dvanaest ali starije od šest godina, i isključivo plavokose. Niko nije pitao zašto ni čemu, ali to nije bilo teško zamisliti, pa je tako morao da glumi kako sedi na klupi na trgu s kamerom na koljenima, kao da nekog čeka, kada ju je zapravo držao uključenu i pokušavao da je krišom usmeri na devojčice dok su se igrale. Niko nije imao utvrđenu cenu po snimanju (uglavnom je to bila stvar dogovora s mušterijama), ali nije se iznenadio kada mu je pretpostavljeni pedofil ponudio tri hiljade pesosa. Zapravo je Niko postao ubeđen da je reč o pedofilu tek kada mu je čovek saopštio cifru koju je bio spreman da plati.

Uručio je video, ispričao mi je, a sutradan ga je čovek ponovo pozvao, razočaran. U početku nije umeo ili nije smeo da mu objasni zašto, sve dok mu naposletku, posle mnogo okolišanja, nije rekao samo to da u videu nedostaje malo razgoličenosti. Niko mu je odgovorio kako misli da ima rešenje, zamolio ga je da se pouzda u njega, a čovek mu je obećao da će platiti duplo ako bude zadovoljan. Pogledali smo video: Niko je izabrao klupski bazen s toplom vodom, kurs plivanja za devojčice od šest do devet godina. Bilo je

dosta plavušica: klub se nalazio u Severnoj četvrti. Obavijene isparenjima, devojčice su trčkarale duž ivice bazena, a *zoom* je uveličavao njihove mokre kupaće gaćice pripijene uz pubis, kapi koje su im se slivale niz dupenceta, klizile među nogama. Jedna od njih milovala je drugu po kosi, a ova ju je, u naletu detinje nežnosti, besomučno ljubila a zatim je oslanjala glavu na drugaričino rame. U bazenu su se videle noge kako mlataraju, dupenceta koja se udaljavaju u uzburkanoj vodi; sedeći na ivicama bazena, neke su namestale kupaći kostim kada bi im spale bretele, gotovo otkrivajući njihove ravne grudi.

„Dopalo mu se?“, poželega sam da znam.

Niko se osmehnuo i umesto objašnjenja rekao je kako je dobio šest hiljada pesosa, uz bakšiš od petsto.

Kada me je Niko pozvao jednog groznog ledenog popodneva dok sam pokušavala da učim neki dosadni predmet, pogodila sam po tonu njegovog glasa kako je reč o nečem hitnom u vezi s njegovim poslom; to je bilo jedino zbog čega je ikad zvučao veselo.

Neka žena ga je pozvala dva dana ranije, rekao je. Nije htela ništa da mu objasni preko telefona, ali to mu se nije učinilo čudnim: uvek su tako naručivali erotska videa. Došao je kod nje bez velikih očekivanja. Ali odmah je shvatio kako je imao pogrešnu intuiciju. Bilo je nečeg neobičnog u vezi s tom ženom, njeno pogrbljeno držanje, uredna ali prenaglašena šminka koja nije skrivala manjak sna ni podočnjake, a pre svega činjenica da mu je ponudila čaj. Seksualni manijaci nikada nisu nudili čaj, objasnio mi je. Uvek je to bila kafa, a uveče crveno vino.

Žena je počela da mu objašnjava šta želi s gotovo didaktičkom smirenošću: Niko je pogodio da je učiteljica ne samo po načinu na koji mu je izložila činjenice, već i zato što je, mada je kršila ruke i upinjala se da ne zaplače, pogledala njegovu ofarbanu kosu s ne-

odobravanjem i zaustavila se na sekund, zbunjena, na crnom laku kojim je Niko farbao nokte.

Njena ćerka je počela da ima halucinacije, objasnila je. Ne tako davno. Rekla joj je kako je oduvek videla stvari, ali ona joj nije verovala. Uvek je bila normalna devojka. Stidljiva, ali normalna. Nije imala puno drugarica, ali porodica se selila mnogo puta poslednjih godina i Marsela, njena ćerka, nije imala vremena da se sprijatelji ni sa kim.

Psihijatrijski tretmani nisu davali rezultate. Bila je očajna. Devojka je odbijala da prihvati kako to što vidi u halucinacijama nije stvarno. Niko nije mogao da je razuveri. Tako da je njen suprug došao na ideju (On je znao da je to o suprugu laž: nijedan muškarac ne bi pozvao stranca da bude svedok užasa u koji se pretvorila njegova ćerka; sem toga, nije slučajno to što nije bio prisutan u razgovoru) da je snime dok halucinira i da joj tako dokažu, kada bude videla snimak, da je sama u sobi i da viče na zidove. Morao je da bude na VHS-u pošto je Marsela bila sumnjičava i ne bi im poverovala ako bi koristili modernije i sofisticiranije formate, rekla bi im kako su obradili sliku da je prevare. Nije bilo problema, Niko je imao opremu. Kada joj je Niko rekao da pristaje, da će to uraditi, žena ga je pogledala čvrstim pogledom i pokušala da sakrije uzbuđenje. S izvesnom ceremonijalnošću, pozvala ga je da se popne uz stepenice do sobe njene ćerke.

Niko mi je priznao kako je očekivao nešto drugo. Neku devojku vezanu za krevet, ili drogiranu, pa čak i sobu obloženu sunderima. Ali Marsela je nosila, rekao je, ogromni džemper, kao muški, prljavo roze, i tri broja veće farmerice. Nije moglo da se vidi da li je debela ili mršava. Imala je obrijanu glavu, što je bila izuzetno mudra odluka budući da je s halucinacijama počela da dugo i sistematski čupa kosu, kako mu je objasnila majka ranije. Na obrazu je imala tanani ožiljak, tek jednu srebrnastu liniju. U sobi je bio jedan odbačeni grudnjak na krevetu, nekoliko lutaka koje su sedele

jedna do druge na drvenoj polici, ugašeni televizor, nekoliko Marselinih fotografija u ramovima za slike i još nekoliko pričvršćenih čiodama za zid: Marsela u snegu s plavom vunenom kapom, kako prima neku diplomu, pred oltarom, s uplašenim izrazom lica na prvom pričešću. Nije halucinirala u tom trenutku. Kada je majka zamolila za dopuštenje da ode i ostavila ih same, Marsela mu je prišla. Niko mi je rekao kako je mirisala na jeftini i starinski parfem, koji ga je podsetio na miris tetki i majki. Rekla mu je tihim glasom: „Znam već zašto te je dovela. Videćeš da je stvarno. Ja nikad ne lažem.” Zatim mu se osmehnula i Niko joj je sve poverovao. Kada mu je malo kasnije prišla da mu da upaljač, Niko je osetio kako ga je zapljusnuo smrad koji je onaj usedelički parfem pokušavao da sakrije. Širio se sa njenih ruku, koje su zaudarale na vaginalne izlučevine, na krv, na seks, na mrtvu ribu koja truli na suncu.

Tog dana nije halucinirala i majka je pitala Nika da li ima mobilni telefon. Naravno da ga je imao. Žena ga je već zvala na mobilni, to je bio broj koji se nalazio u oglasu. Bila je pomalo preplavljena osećanjima, sirotica. U svakom slučaju, svrha tog pitanja bila je da sazna da li može da računa na njega *full time* narednih dana. On je obećao da neće prihvatiti nijedan drugi posao, ali joj je tražio još novca. Proveli smo naredni dan iščekujući poziv zajedno, u njegovoj garsonjeri, s mobilnim telefonom na krevetu, pijleći u njega kao da iščekujemo kontakt s otmičarem koji drži osobu koju najviše volimo. Pokušali smo da rekonstruišemo Marselinu istoriju preko naznaka koje smo imali. Katolička škola. Halucinacije od detinjstva. Nešto u vezi s religijom/tabuom/seksom, otuda kompulsivne masturbacije. Samopovređivanje: rekla sam mu kako mislim da Marsela stalno nosi košulje ili džempere ili majice s dugim rukavima zato što je zasigurno, tako kako se povređivala po licu, povređivala i telo. Marsela nam se činila kao vrlo

strastvena osoba; mislim da smo joj zavideli. Bila je tako različita od drugih, od svih onih koje smo prezirali i od kojih smo bežali, tih nimalo tajanstvenih, strašljivih ljudi s dosadnim problemima. Vraćali smo se na majčinu priču. Čvrsto smo verovali, mada nismo mogli da to i potvrdimo, kako je ona ćerka jedinica. Bili smo spremni da se opkladimo kako je devica.

Majka je pozvala Nika u sedam uveče. Ja sam znala da ne mogu da idem s njim i jedva sam uspela da podnesem nervozu tokom tri beskonačno duga sata za koja ju je snimao iz svih mogućih uglova. Kasnije smo je gledali zajedno, kako udara obrijanom glavom po zidovima dok svlači ogromni džemper (i bilo je ožiljaka po rukama, koji su ličili na mapu ili na paukovu mrežu) sve dok nije u jednom trenutku legla potbuške i počela da zavlači prste u vaginu i zadnjicu, urlajući „dosta” i „ne”. Ostali smo da ćutimo kada je traka došla do kraja i ponovo su se pojavile sive, bele i crne pruge. Niko mi je priznao kako je, na tren, očekivao i želeo da se to što Marsela vidi pojavi na snimku. Poverovao je da je tako nešto moguće. I on bi voleo da je to bilo stvarno, ili barem moguće.

Marsela je odbijala da poveruje kako je na videu sama. Nakon što ga je pogledala, rekla je majka, bilo joj je vrlo teško da je smiri. Ovaj put nije ponudila čaj Niku. Samo mu je rekla kako je Marsela želela da je opet snimi i kako ona nije mogla da je odbije, ali da više ne može da mu plati. Niko joj je rekao kako će je snimiti besplatno. Majka nije delovala naročito zahvalno.

Kada je Niko snimao Marselu prvi put, majka je istrčala iz sobe tačno u trenutku kada je njena ćerka spustila pantalone. Posle masturbiranja, Marsela se popela na krevet da spava, potpuno naga. Imala je lepo telo uprkos ožiljcima. Niko ju je snimio kako spava, a zatim je isekao taj deo pre nego što će predati traku. Uvučeni stomak, gotovo bez ožiljaka, grudi uspravne i bez bradavica (bile su odsečene), koje su se jedva primetno nadimale potaknute otku-

cajima srca, glatke butine prekrivene zlaćanim maljama, čiju su zategnutu kožu presecali stravični ožiljci nalik šavovima, i zapajajući splet šara na rukama, načisto iskasapljenim.

Snimak kruženja po Marselinom nagom telu trajao je više od pola sata. Niko mi je rekao kako je pozeleo da legne pored nje, ali se obuzdao. Namesto toga, izašao je ošamućen da potraži njenu majku. Stidljivo je pokucao na vrata spavaće sobe: kroz odškrinuta vrata bio ju je video kako leži na bračnom krevetu, potrbuške. Majka je ustala i pribrala se kako bi mu otvorila vrata kuće, ali nije mu uputila ni reč, nije ga čak ni pogledala u oči. Niko joj je rekao kako će doneti video što je pre moguće, ali čak ni tada nije dobio dogovor.

Pri sledećoj poseti, dočekao ga je otac. Ja sam zamišljala nekog stidljivog muškarca, kukavicu. Ali Niko mi je rekao kako mu je, iz nekog razloga, zaličio na policajca ili vojno lice. Oboje smo bili u krivu. Bio je običan fizioterapeut. Nastupio je kao otvoreniji za razgovor od supruge. Poslužio je kafu i, prolazeći rukom kroz prozedu kosu, priložio je još vrednih podataka, mada sigurno pogrešnih. Marsela je oduvek imala bujnu maštu i on se osećao odgovornim što ju je podstakao. Oduvek se igrala s nevidljivim prijateljima. Ali to nikad nije bio problem sve dok u srednjoj školi nije počela da se sve više i više povlači u sebe, pa tako nije želela da ide na žurke, ni da prenoći kod drugarica, ni da ide da pleše a još manje da upoznaje momke. Rekao mu je kako je on moderan otac, tako da je pretpostavio da je će je samo proći i prestao da se bavi time. Na kraju krajeva, Marseli je uvek dobro išlo u školi. Najveći problemi počeli su pre samo godinu dana i on nije mogao da se seti nikakvog okidača, nijednog traumatičnog događaja koji bi to objasnio. Za njega, kriza njegove ćerke bila je misterija.

Ni majka ni otac, Niko mi je skrenuo pažnju, nikada nisu pomenuli sakaćenja ni masturbaciju. Bilo je kao da su govorili o nekom sitnom problemu, kao da su pronašli džoint na ćerkinom

noćnom stočiću. Novi video takođe se završavao dugim otkrivanjem Marselinog tela, vitkog i unakaženog. Kao i u prethodnom, kamera nije zabeležila postojanje tog bića za koje je ona govorila da ga vidi kada halucinira.

Nije bilo više videa, ali jeste još jedan poziv. U to vreme, Niko mi je već bio pokazao iz auta Marselinu kuću – jednostavna fasada, garaža, vrata sa strane i široki prozor, dekorativna cigla i detalji od drveta. Pozvao je otac: majka je, tako je Niko verovao, prolazila kroz sopstvenu krizu. Rekao mu je da njegova ćerka ne želi da je opet snima, ali želi da razgovara s njim.

Nije mu rekla mnogo. Pozvala ga ja da sedne. Bio je čudan pozno jesenji dan, sparan, gotovo topao. Po prvi put Marsela nije nosila duge rukave i videli su joj se ožiljci. Nisu bili ružni: bili su iznenađujuće simetrični, kao da je koristila svoju kožu kao slikarsko platno, ili kao da su bili izrezbareni na drvetu. Rasla joj je kosa, plavo paperje koje se presijavalo pod veštačkim svetlom lampe, pošto nikada nije podizala roletne. Televizor je i dalje bio ugašen, a fotografije iz detinjstva koje je Niko bio video više nisu bile tu.

Marsela je govorila polako i ne gledajući u njega, stidljivo ali odlučno, kao da mora da obavi nekakav hitan i ne baš prijatan posao. Rekla mu je kako je on jedina osoba koja joj je poverovala i kako je prava šteta što nije mogao ništa da vidi. Ona je mislila kako je Niko taj, kako je on izabran, ali prevarila se. Rekla mu je da ne želi da radi sebi te stvari ali u poslednje vreme ne može to da spreči. I želela je da vidi snimke svog nagog tela. Niko se lecnuo kada je to čuo i pomislio je da je zamoli da ne ispriča roditeljima. Ali ona ga je umirila: nije joj smetalo to što ju je snimio. Samo je želela da se vidi.

„Nikada nisam videla svoje telo”, objasnila je. „Kupam se zatvorenih očiju. Presvlačim se zatvorenih očiju.”

„Ali kada se povređuješ...?”

„Ja se ne povređujem. Povređuje me on. Kada spavam.”

Zatim ga je zamolila da ode pošto je morala nešto da obavi. Niko je onda odlučio da joj nikada neće dati taj snimak da vidi i da se nikada neće vratiti u tu kuću.

Skoro nikada više nismo pomenuli Marselu. Ja sam verovala kako se Niko zaljubio u nju i kako je kukavica zato što nije pokušao da je opet vidi, ali ja bih verovatno uradila isto. Prestali smo da se viđamo tako često: biti zajedno značilo je biti s Marselom, a ni on ni ja nismo želeli da ona stalno bude između nas, naga i unakažena. Počela sam da se opet družim sa svojim bivšim prijateljima, ali nikada im nisam ništa ispričala: potrebno je sačuvati izvesne odanosti. Jednom kada sam se srela s Nikom na jednom od naših, sad već više ne tako uobičajenih četova, pitala sam ga da li još uvek ima video-snimke. Rekao mi je da da. Pitao me je da li ih želim. Rekla sam mu da ne. Zakleo se da će ih baciti još te iste večeri. Ne znam da li je to uradio.

Nikada ga nisam pitala.

Nestala deca

Kada je počela da radi u Centru za upravljanje i učestvovanje u četvrti Parke Čakabuko, koji se nalazio ispod auto-puta, Meći je pomislila kako nikada neće moći da se navikne na neprestano podrhtavanje nad glavom, na onaj tupi zvuk u kome su se mešali prolasci automobila, treperenje spojeva asfalta i naprezanje stubova. Činilo se da joj nad glavom bubnji a ona je bila tačno ispod, u jednoj savršeno kvadratnoj kancelariji koju je delila s još dve žene, Grasijelom i Marijom Laurom, dve prekaljene službenice, s mnogo više iskustva od nje, obe zadužene za rad s građanima, nešto što Meći nije znala da radi, niti je želela da radi.

Mećin tihi posao bio je samotnjački: njen zadatak je bio da održava i ažurira arhivu izgubljene i nestale dece, pohranjenu u najvećem ormaru u kancelariji, koja je bila u sklopu Saveta za prava dečaka, devojčica i adolescenata. Čak ni ona još uvek nije jasno shvatala birokratske mreže saveta i centara i ogranaka kojima je pripadala, i ponekad je imala samo mutnu predstavu o tome za koga radi; ali za svojih deset godina kao službenica u Gradskoj vladi to je bio prvi put da joj se njen posao dopadao. Otkada je preuzela to zaduženje – pre gotovo dve godine – dobijala je ushićene pohvale na račun svoje arhive. I to uprkos tome što je njena vrednost bila strogo dokumentarna: važni dosijeji, oni koji su pokretali policajce i istražitelje da slede tragove dece nalazili su se u policijskim stanicama i tužilaštvima. Njena arhiva je bila beskorisnija, nešto nalik spomenaru. Ali bila je svima dostupna: ponekad je rodbina dolazila da je pregleda ne bi li pronašli neki neobjašnjeni detalj koji bi im dopustio da sklope kockice o tome gde se deca nalaze. Ili su se vraćali da iznesu nove sumnje, prilože nove podat-

ke. Među najočajnijima bili su oni koji su se u kancelarijskom žargonu zvali „žrtve roditeljske otmice”. Očevi ili majke čiji je partner pobjegao sa zajedničkom bebom. Uglavnom su bežale majke. A muškarci su dolazili vrlo često, ophrvani brigom: za njih je vreme bilo presudno zato što se bebe vrlo brzo menjaju. Čim bi se pojavile prve naznake ličnosti, kosica na glavi, jasna boja očiju, ona beba s fotografije zamrznute u vremenu na posteru „Traži se” nestajala je još jednom. Otkad se Meći starala o arhivi, nijedno dete koje su oteli otac ili majka nije se pojavilo.

Na sreću, ona nije morala da vidi lica članova porodice nestalih. Kada bi se pojavili u kancelariji, ako su želeli da vide dosije, Grasijela ili Marija Laura bi ga zatražile od Meći i uručile bi im ga one. Ista procedura je korišćena ako su dolazili da dodaju neku informaciju: rekli bi to što imaju ma kojoj od dve žene, koje bi zatim to prenele Meći, a ona je ponovo uređivala odgovarajući dosije, ili tačnije dosijee, jedan digitalni i drugi papirni. Katkad, naročito kada bi se Grasijela i Marija Laura udubile u duge lične razgovore, ili kada bi izašle da jedu i zadržale se, Meći je otvarala dosijee i sanjerala o deci. Čak je i čuvala, u zasebnom ormaru, rešene slučajeve, slučajeve dece koja su se pojavila. Gotovo uvek su to bili adolescenti: devojke koje su govorile da idu u diskoteku i nisu se vraćale. Džesika, na primer. Živela je na uglu Pjdrabuene i Čilaverta, u Vilja Luganu. Kuća je, sudeći po slikama, bila prizemna, s prljavo belom fasadom. Nije nagoveštavala šta se događalo unutra. Šestoro dece, samohrana majka i Džesikina soba, s ogoljenim ciglama, dušekom od poliuretanske pene na dasci (strogo uzev, ona nije imala krevet) i njena strana zida – sobu je delila s dva brata – ukrašena fotografijama Giljea, njenog idola; Giljeove fotografije istrgnute iz časopisa, ili manje ili više celi poster, po kojima su bili roze poljupci i svuda ispisano „volim te” crvenim markerom. Džesika se uvek sastajala s drugim curama na Trgu Južna Amerika, nedavno renoviranom, s novim gvozdenim klupama (kako ne bi

bilo udobno da se dugo sedi ili, još gore, spava na njima) i policijskim obezbeđenjem. Govorili su da je mirna cura, nikad je nisu uhvatili ni kako puši cigarete. Ali jednog dana je pobjegla, a njena izbezumljena porodica je izašla da je traži po celoj četvrti, deleći letke; ostavljali su fotokopirani list papira A4 s Džesikinom slikom ponajviše u taksi stanicama, zato što su taksisti poznavali svakoga. Džesika se pojavila posle dva meseca: bila je otišla kod jedne od svojih drugarica nakon rasprave s mamom, koja joj je viknula ako nastaviš ovako, poslaću te u Komodoro Rivadaviju. Tamo je živeo njen tata. Kada se Džesika pojavila, Meći se zagledala u njenu fotografiju – šiške ofarbane u bordo, oči oivičene crnim krejonom, usne s nežnim sjajem i minduše u obliku violinskog ključa – i pomislila je da bi trebalo da kaže devojčici – Džesika je imala četrnaest godina – kako je Komodoro Rivadavija izvesno mnogo bolji od Vilja Lugana, kako možda njen tata može da joj obezbedi krevet koji ne liči na sunđer. Ali Džesika je želela da oстане u prestonici zato što je tako mogla da ide kada god može na Giljeove resitale, a Gilje nikada nije dolazio u Patagoniju.

Bilo je mnogo njih poput Džesike. Većina nestale dece bile su tinejdžerke, koje su odlazile s nekim starijim tipom, koje su se uplašile zbog trudnoće. Koje su bežale od pijanog oca, od očuha koji ih je silovao u zoru, od brata koji im je, noću, masturbirao po leđima. Koje su izlazile da plešu i napijale se i gubile na nekoliko dana, a zatim se bojale da se vrate. Tu su još bile i lude devojke, kojima bi nešto kvrcnulo u glavi onog dana kada bi odlučile da prestanu da uzimaju lekove. I one koje bi neko odveo, one što su bile kidnapovane i gubile se u mrežama prostitucije da se nikad više ne pojave, ili bi osvanule mrtve, ili kao ubice svojih otmičara, ili kao samoubice na granici s Paragvajom, ili raščerečene u nekom hotelu u Mar del Plati.

Meći je imala prijatelja novinara, Pedra, koji se specijalizovao za otmice devojčica za prostituciju i obavljao istraživanja o kojima

je potom pisao u posebnim, vrlo dugačkim i temeljitim hronikama. Redovno je posećivao njenu kancelariju i njenu arhivu, koja je, po njemu, bila pravi dragulj.

„Matora, ovo je zlata vredno. Stalno pričam tužiteljki o tebi, moraš da je upoznaš, to je jedna lezba koja puši crni tompus, ima strašan glas frajerčine, grozno ofarbana, ma ne možeš da zamisliš! Hajde da ovih dana ručamo s njom, važi?”

Taj predlog se nikad nije ostvarivao zato što Pedro nije nikad bio budan u to doba, a sem toga je putovao makar svakih petnaest dana, išao je tragom otmičara devojaka za prostituciju. Uz njegovu pomoć već su ulovili jednog od vođa, misionara postavljenog u Posadasu, s nekoliko osiguranih izlaza ka Brazilu i Paragvaju, koji je svojim pipcima dosezao do juga šireg Buenos Ajresa. Kada su, u toku suđenja, izašle na videlo jezive pojedinosti, i kada su intervjuisane devojke – neke od njih su živele u Palermu, natrpane u jednu garsonjeru, nije im bilo dozvoljeno ni da kroče na ulicu, jedna čuvarica im je donosila hranu i najnužnije stvari – Pedro je postao televizijska zvezda, i učestvovao je u panelima, vestima, čak i u zabavnim programima. Na vrhuncu svoje slave kupio je desetak sakoa, a Meći je pomislila koliko su samo slava i televizijska gostovanja jednostavni za muškarce, dovoljno je bilo da se pojave u različitim sakoima i to im je jemčilo otmenost; da je to bila ona, morala bi da kupi deset različitih haljina, na primer. Pedro je u intervjuima bio iskren i velikodušan, i više puta je pomenuo Meći, pošto je uspeo da dokuči veliki deo organizacije mreže prostitucije upoređujući podatke; a oni koje je pronašao u arhivi Saveta za prava dečaka, devojčica i adolescenata bili su u tome ključni. Ali Meći nisu pozvali da govori o svojoj deci na TV-u, samo su je intervjuisali za nekolicinu dnevnih novina. Neke novinare je primila u kancelariji u Parke Čakabuku i svi su prokomentarisali jednoličnu buku s auto-puta koja je ispunjavala prostoriju. Meći im je rekla da se posle nekog vremena na to navikneš, ali to nije bilo tačno i

oni joj nisu poverovali, to se moglo primetiti po njihovim lažnim osmesima. „Barem imaš park u blizini”, govorili su joj, i Meći je morala da prizna kako je to dobra nadoknada za klopotanje s auto-puta nad glavom. Ponekad je koristila pauzu za ručak kako bi prošetala po njemu: brzo bi pojela sendvič sedeći na klupi ili u nekom baru ako ne bi ponela hranu od kuće, a zatim bi krenula da obilazi park. Volela je da sedne u blizini stanice metroa, na jednu od klupa u malom romantičnom ružičnjaku, s njegovim paviljonima i stazicama, osmišljenom kao dekadentno elegantan, no to je bilo narušeno stalnim brujanjem kola na auto-putu i nakaradnim stubovima u obliku pračke. Ponekad bi ponela sa sobom nekoliko fascikli kako bi se podsetila imena dece i njihovih okolnosti, nadopunjujući u mislima izostavljene delove, izmišljajući njihove priče. Čudilo ju je što je fotografija koju je birala porodica, ona koja se obično koristila na plakatima i lecima za potragu, skoro uvek bila grozna. Deca su izgledala ružno; slikali su ih toliko izbliza da su im crte lica bile uvećane do izobličivosti, ili pak toliko izdaleka da su bile zamagljene. Imala su čudne grimase, svetlo je bilo slabo; skoro da nije bilo fotografija na kojima su nestala deca bila lepa.

Osim Vanadis. Nje, s tako čudnim imenom. Meći ga je potražila u jednom enciklopedijskom rečniku: to je bila varijanta imena nordijske boginje Freje, božanstva mladosti, ljubavi, lepote, i gospodarice mrtvih. Vanadis, koja je nestala s petnaest godina, bila je jedina prava lepotica u celoj njenoj arhivi. Bilo je više od dvadeset njenih fotografija, mnogo više nego što je bilo uobičajeno, i na svima je bila tajanstvena, tamne kose i kosih očiju, visokih jagodica i napućenih usana u gestu jedne nezrele zavodnice. Meći nikad nije postala opsednuta nijednim detetom, ali s Vanadis je bila blizu. Sem toga, nešto se u njenoj priči nije uklapalo: pronašli su je kako se prostituiše u Retiru – što je bilo čudno: to nije bio deo grada u kome se nudio ulični seks – niko iz njene porodice nije hteo da preuzme brigu za nju kada su se umešali socijalni radnici i

zatvorili je u vaspitno-popravni dom, iz kojeg je pobjegla. Nikada više se nije čulo ništa o njoj. Činilo se da njenu porodicu ne zanima da je pronađe. Oni koji su se povremeno pojavljivali s informacijama bili su njeni drugari s ulice. Druga deca kojima je bila idol, ulični prodavci, taksisti koji su počinjali da voze u zoru, mladi koji su radili u hot-dog kioscima i hamburgernicama otvorenim dvadeset i četiri sata, radnici u trafikama, druge prostitutke, poneki travestiti. Vanadis sin dosije je bio toliko pozamašan da je bilo teško zatvoriti fasciklu. Tako se desilo da je jednog dana, na pauzi za ručak, Meći ispala jedna njena fotografija blizu stanice Emilio Mitre. Kada je potrčala da je uhvati, pošto je duvao vetar i bojala se da joj ne odleti, na trenutak je videla njeno lice na pločniku i pomislila je kako se Vanadis sigurno nije dogodilo ništa loše, toj curi što je ličila na Bjanku Džeger ali rođenoj u Dok Sudu, jer boginjama se nikada ne dešava ništa loše, čak ni kada su tako tužne i tako uličarske.

Od slučaja misionara koji je upravljao trgovinom i izrabljivanjem maloletnika za prostituciju prošlo je godinu dana i osim individualnih uspeha, pojavljivanja nekih devojaka (većina su bile devojke, Meći je bila zapanjena, tolike devojke), kancelarijski život odvijao se uobičajenim tokom, u nespokojstvu ali rutinski. Pedro se vratio svojim mapama na kojima je obeležavao kuda prolaze kidnapovane devojke; obično je pratio njihove tragove zahvaljujući porukama koje su one same ispisivale u kupatilima benzinskih pumpi i hotela: „Mama, ja sam, Dajana, živa sam, kidnapovali su me, hoću da ti pomognem.” Svakih petnaest ili dvadeset dana posećivao je Meći i njenu arhivu. Postajali su prijatelji, malo-pomalo. Pedro je stalno vikao, a posebno nakon nekoliko piva. Meći ga se stidela i osećala je malo gađenje kada bi videla kapljice pljuvačke koje su izletale iz Pedrovih usta sa svakim grohotom. No ponekad je takođe uspevao da je nasmeje. I volela je da popije pivo s njim na

travi u parku, kao da su dva tinejdžera, dok su raspravljali o razlozima za one tako ružne fotke, ili o količini taksista koji su bežali s maloletnicima, ili o tome da li su oteta deca izlazila iz zemlje preko Paragvaja, kako je tvrdio Zaštitnik prava deteta, ili preko Brazila, kako su podozrevali istražitelji iz nevladinih organizacija i novinari.

Sve je išlo svojim uobičajenim tokom dok se jednog dana Pedro nije pojavio s novom informacijom, za koju je tvrdio da je neverovatno vredna. Jedan od njegovih „izvora” – nikada nije saopštavao Meći mnogo detalja o svojim doušnicima – prodavao je video jedne maloletne devojke koja je bila prijavljena kao nestala. Snimili su je mobilnim telefonom: devojka je bila umotana u ćebe, ili uvučena u vreću za spavanje, ili nešto slično, niko nije trebalo da je vidi. Devojka je bila mrtva, a na tom videu s mobilnog desilo se to da je, zbog jednog lošeg pokreta, dok su je izvlačili kroz neka vrata kako bi je ubacili u kombi, omotač delimično spao i otkrio devojčino lice, koje se videlo savršeno jasno. Pedro je nameravao da plati za taj video, a od Meći je tražio da zatim pregleda njenu arhivu, kako bi identifikovao devojku sa snimka, u slučaju da je bila tamo. Meći je čula u Pedrovom glasu ono isto uzbuđenje od kojeg je sav treperio kada je istraživao misionarov slučaj. Rekla mu je da je to u redu, kada pogleda video – ona nipošto nije želela da ga vidi, mada joj je Pedro ponudio kopiju – neka svrati u kancelariju da pregleda arhivu. Pedro je pozvao u poslednji čas jednog ponedeljka, i stigao je sav uzrujan, bazdeći na metro i čela orošenog znojem, kao da je u Buenos Ajresu leto u punom jeku a ne avgust.

„Gde si, Mećita, srce moje. Video je jeziv. Vidi se samo neki mutljag, sav je pikseliziran, i nemam nikakve vajde od njega, pošto se na kombiju u koji unose malu ne razaznaju tablice, svi tipovi imaju pokrivena lica s neakvim fantomkama, kuća bi mogla da bude ma koja a ulica je reklo bi se u širem Buenos Ajresu, izgleda užasno i mogla bi da bude u ma kom delu. Ali cura se vidi

savršeno. Prevrću je kao da žele da je pokažu; ne znam da li lik koji snima mobilnim to radi namerno, pošto nema zvuka, ali premeštaju je čas tamo čas vamo, omotač sklizne i vidi joj se celo lice. Zatim sledi nešto kao krupan kadar, kakvi jebeni bolesnici, i padne joj ruka, skroz mlitava, ovako, preko grudi.”

„Mrtva je?”

„Izgleda loše, ali nije ukočena i lice joj nije izubijano. Mogla bi da bude drogirana, pijana, uspavana. Čini mi se da su mi prodali rog za sveću. Ali da, mogla bi da bude i mrtva. Video traje trideset sekundi, lice joj se vidi nekih deset, ne može da se zna. Jedna prelepa klinka, to da. Prelepa.”

Meći je osećala kako se sada i ona znoji, i kako joj se stomak steže a obrazi bride kao kada bi shvatila da je crveno svetlo usred prelaženja ulice zato što je glupača, zato što nosi slušalice i ne obraća pažnju. Potražila je Vanadis sin dosije, otvorila ga i pitala Pedra da li je to ona. Ona je, odgovorio je Pedro bez oklevanja i zagnjurio u fasciklu, jednu od najdebljih. Nije znao da li da odmah odnese video javnoj tužiteljki ili da nastavi da istražuje, objasnio je. Bilo je toliko materijala. Ovako, sam za sebe, video nije pokazivao gotovo ništa, ali s više informacija – koje je nameravao da izvuče iz svog doušnika – mogao je da sastavi bolju zabelešku o slučaju i da ponudi tužiteljki nešto opipljivije. Podaci iz dosijea bili su, sem toga, pravi rudnik zlata. Meći je slušala kako se pravda ne govoreći ništa. Smatrala je da je loše da Pedro ne prosledi odmah video organima vlasti, to bi bilo ispravno. Ali nije mogla da se pretvara kako je ona nekakva čista duša: izgarala je od želje, umirala je da vidi taj video s mobilnog telefona, a ta morbidna radoznalost nije baš bila vrhunac etičnosti. Nije zamolila Pedra za kopiju. Uspeła je da se obuzda.

Kako god, nije bilo vremena za donošenje odluka: Vanadis se pojavila sutradan, sedeći na stepenicama glavne fontane parka Čakabuko, koja tog popodneva nije bila uključena, odmah pokraj

kompleksa bazena, nalik opštinskim bazenima koji su bili na nekih dve stotine metara. Meći ju je ugledala prilikom svoje uobičajene šetnje na pauzi za ručak. Prvo se dobro zagledala u devojku u crnim poludubokim čizmama, teksas jakni, tamne i guste kose; pomislila je da je reč o pukom priviđenju. Napravila je dva kruga oko nje, prvo izdaleka, a zatim stežući obruč sve dok se nije nacrtala ispred nje.

„Vanadis?”

„Ja sam, čao, šta ima”, odgovorila joj je devojka, koja očigledno nije bila mrtva, osmehujući se na suncu, osmehom koji je otkrivao krive i žute zube, što je bila jedina stvar koja je narušavala njenu lepotu. Meći ju je zamolila da pođe s njom i devojka je pristala. Na tom prvom susretu, nije mogla ništa da je propita, samo se postarala da je odvede do kancelarije, gde su ih Grasijela i Marija Laura dočekale s uzbuđenim poklicima, dale Vanadis kapučino iz automata, a zatim je, za razliku od nje, obasule pitanjima, na koja je devojka odgovarala pre svega klimanjem glave, i s mnogo ne sećam se. „U šoku je”, rekla je Grasijela dok je okretala broj Javnog tužilaštva, a zatim broj Vanadisine majke. Nakon dvadeset minuta kancelarija je vrvela od ljudi, a na sve to, Vanadisina rodbina je padala u nesvest, ridala i klicala, proslavljajući njen povratak u sumanutoj galami i pometnji. Čudna stvar, pomislila je Meći, jer tokom cele godine koju je Vanadis provela kao nestala, nisu čak ni zvali da pitaju za nju. Napomenula je to Grasijeli, koja ju je pogledala s izrazom lica koji je govorio „kako si neotesana i bezdušna”. Rekla je, didaktički: „Ljudi reaguju na traumu i gubitak na različite načine. Ima porodica koje postanu opsednute i tragaju bez prestanka; drugi se ponašaju kao da se ništa nije dogodilo. To ne znači da ne vole svoju decu.” Grasijela, u onom svom maniru neprestano ljute socijalne psihološkinje, i njena jednostavna ali nadmena objašnjenja. Meći se još jednom obradovala što radi odvojena od

njih, a još mnogo više što nije neki siroti član porodice nestalih, prinuđen da sedne pred Grasijelin sto i sluša je.

U tom metežu, zaboravila je da pozove Pedra. Učinila je to čim su Vanadis i njena porodica otišli kolima ka sudu kako bi priložili šta god da je trebalo da se priloži za slučaj.

„Nećeš verovati šta se dogodilo.”

„Ha! Ti nećeš verovati šta se dogodilo ovde.”

„Ovde, gde?”

„Ja sam u parku Rivadavija, u Kabaljitu. Neka žena je prepoznala jednog nestalog dečka, razgledao je filmove na jednom od štandova. Izvesni Huan Migel Gonsales, od trinaest godina...”

„Pedro, zašto...”

„Ne, pusti me da završim, ovo je ludilo! Ne mogu da verujem da nisi ništa čula.”

„Pa mi smo ovde takođe...”

„Čekaj! Žena priđe dečku, poznavala ga je od ranije, kaže mu Huan Migel, ti si?, a dečkić kaže da. Onda žena pozove porodicu telefonom, s lica mesta, iz parka, a dečkova majka počne da vrišti, kaže joj kako se njen sin već pojavio, *ali pojavio se mrtav*, pre tri meseca! Ti se sećaš tog slučaja?”

„Pomalo, dečak koji se bacio pod voz...”

„E, baš taj! Ali srce, slušaj sad ovo: majka nije želela da dođe da vidi tog dečka koji se pojavio u parku pošto je dobila napad panike. Otac, hladnokrvniji, on jeste došao. Za sve to vreme, dečka su držali u policijskoj stanici, odakle me je pozvao jedan pandur koji je moj izvor. Otac dođe i kaže kako je to njegov sin! Meni mozak radi sto na sat i neću da te lažem, tu *se ukenjam u gaće od straha*, i to ozbiljno, taj dečko je bio mrtav, voz mu je odsekao noge, ali lice mu je bilo netaknuto, *to je taj isti dečko*.

„Pedro...”

„I još onaj video koji sam pronašao juče, ovo je ludnica!”

„Pedro, Vanadis se pojavila ovde, u parku Čakabuko.

„Molim?”

„Vanadis, devojka iz videa...”

„Znam koja Vanadis, matora, još s tim jebeno čudnim imenom! Kako to misliš pojavila se?”

„Ja sam je pronašla, na stepenicama u parku, onim kod fontane.”

„Zezaš me.”

„Kako te zezam, ne budi kreten.”

„I gde je sad?”

„Otišli su u sud, s porodicom je.”

„I to je sigurno ona?”

„Jeste. Čudna je, ali jeste.”

„Ma to nije moguće, matora, nije moguće. Čekaj, imam drugi poziv, zovem te brzo, bićeš tu?”

Narednih nedelja zavladała je opšta histerija, pa i gore od toga. Deca koja su nestala iz svojih kuća počela su da se pojavljuju, ali ne bilo gde: pojavljivala su se u četiri parka u gradu, Čakabuku, Aveljanedi, Sarmijentu i Rivadaviji. Ostajala su tamo, noću su spavala jedno kraj drugog, i po svemu sudeći nisu nameravala da ikuda odu. Izludela rodbina dolazila je po njih ne razmišljajući previše o neobičnosti slučaja, o tome koliko je uznemirujuće to što su se sva deca vratila u isto vreme. Nijedno dete nije govorilo puno, niti se činilo da želi da ispriča gde je bilo. Takođe se činilo da ne prepoznaju svoje porodice, iako su odlazili s onima koji bi došli po njih s krotkošću koja je bila još više uznemirujuća.

Niko, takođe, nije znao šta da kaže. Pošto deca nisu govorila, nije se moglo tvrditi kako ih je neko zločinačko udruženje pustilo sve zajedno na slobodu, na primer. Nije bilo dokaza za tako nešto. Kružilo je još dosta pretpostavki, ali je mali broj istražitelja, državnih službenika i novinara imao Mećinu i Pedrovu iskrenost; njih

dvoje naprosto nisu imali predstavu šta se događa, nisu to mogli nikako da objasne, znali su samo da ih je sve to mnogo plašilo.

Nakon euforične pometnje iz prve nedelje, počela je da prevladava jeza. Slučaj Viktorije Karide, na primer. Devojka koja je studirala Ekonomiju, jedna od retkih nestalih iz više srednje klase, o kojoj se govorilo da su je oteli krijumčari ljudima, da je imala psihotični napad kada je prestala da uzima tablete, da je pobjegla s oženjenim muškarcem. Viktorijin slučaj bio je misterija, devojka koja je izašla da kupi keks i nikad se nije vratila; uredna devojka, s prijateljima, novcem i normalnim problemima. Bilo je prošlo već pet godina od njenog nestanka i gotovo da je bila izgubljena svaka nada.

Ali pojavila se u parku Aveljaneda, blizu stanice starog vozića koji je kružio oko parka, sedela je na klupi gledajući ka vili koja je nekada bila gazdinska kuća na ranču. Njena porodica je bila presrećna i čim su je videli na televiziji – u svakom parku su bila reportažna kola, danju i noću – došli su po nju i odveli je stiskajući je u zagrljaju punom suza i slina.

Ni oni niti iko drugi nisu se, u tom trenutku, usudili da kažu kako se Viktorija, fizički, nije ni najmanje promenila za pet godina odsustva i kako je nosila istu odeću kao na dan nestanka, čak i istu šnalu u kosi za njen konjski rep od bujne kestenjaste kose. Drugi slučaj se ispostavio kao još teži za objašnjenje: Lorena Lopes, devojka iz Vilja Soldatija koja je pobjegla od kuće s jednim taksistom, kada je bila pet meseci trudna, pojavila se u ružičnjaku parka Čakabuko, u petom mesecu trudnoće. Vodila se kao nestala godinu i po dana. Ginekolozi su potvrdili da je to njena prva trudnoća. Pa dobro, šta? Verovatno nije bila zaista trudna kada je otišla, možda je bila posredi greška, možda je devojka slagala – taksista se nije pojavio da bilo šta potvrdi ili porekne, i postupio je dobro, pošto bi otišao pravo u zatvor zato što je spavao s maloletnicom – ili lekari nisu bili u pravu, kako su mogli da budu tako sigurni? Lo-

rena se vratila u Soldati, ali nakon petnaest dana roditelji su je vratili nadležnom Sudu za maloletnike. Pedro je video kada su je doveli. Majka je – ispričao je Meći – rekla sutkinji: „Ja ne znam ko je ova, ali nije moja ćerka. Pogrešila sam. Mnogo liči na nju, ali nije moja ćerka. Ja sam rodila Lorenu. Mogla bih da je prepoznam u mraku, samo po mirisu. I znam da ova nije moja ćerka.” Sutkinja je naredila da se uradi DNK analiza i upravo su čekali rezultate kada se, pod spomenikom Bolivaru u parku Rivadavija pojavio jedan od najčuvenijih begunaca, razgovarajući s drugom decom, Batica ili Super Batica, pravo ime Džonatan Ledesma. Batica je bio hronični begunac i sitni lopov u povelju: sa dvanaest godina, pobegao je dva puta od kuće – u Pompeji – i uspeo je da izvrda obezbeđenje u dva vaspitno-popravna doma. Ljudi su ga svuda viđali, pošto se Batica smucao po ulicama i krao iz automobila kod semafora na Aveniji 9. jula, ali niko nije uspeo da ga dovoljno dugo drži na oku kako bi mogli da dođu po njega. Sem toga, prolazila su duga razdoblja a da niko nije imao ni najmanju predstavu o njegovom boravištu.

Međutim, Batičin slučaj je bio zaključen. Godinu dana ranije ga je pokosio voz u Konstitusionu. Pozlilo mu je dok je džepario, a posle je pao na šine. Voz mu je odsekao obe noge i nisu mogli da ga spasu. Lice je ostalo netaknuto, baš kao kod Huana Migela. I bilo je isto kao na fotografijama i kao na ovom Batici koji je sada bio u parku Rivadavija, samo što nije bilo moguće da Batica bude tamo s ostalim povratnicima, jer Batica je bio mrtav.

Sve do Batice, Meći je nekako podnosila svoj posao u kancelariji pod auto-putem, podnosila je da bude deo Saveta za prava dečaka, devojčica i adolescenata. Ali kada se Batica pojavio s čitavim nogama, a posle njega i još jedan dečak koji je nestao sa osam godina i vratio se isto sa osam iako je trebalo da ima najmanje dvanaest, Meći je shvatila da joj je dosta svega, i roditelja koji su se prvo radovali a zatim postajali prestrašeni, i vesti o psihijatrijskim

lečenjima, i pogleda dece iz parka, koja su sedela na nasipima, na stepenicama, na igralištima, igrajući se s mačkama i čak pokušavajući da uđu u bazen. Ona je uređivala arhive, ona nije mogla da objasni taj natprirodni povratak, ona je želela da vrati vreme unazad.

Sastala se s Pedrom u njegovoj kući i on joj je ispričao još ludosti, još strahota, dok se napijao s predanošću, nadajući se anesteziji i zaboravu.

„Meći, srce, šta se kog đavola dešava? Kunem ti se da sam bio ušao u trag krijumčarima, podvodačima, a sad se klinke odjednom pojavljuju ovde, kao da se ništa nije desilo, i sve se ruši kao kula od karata. Upropastile su mi rad u koji sam uložio sve ove godine. Kao da nije bio stvaran. Ali kunem ti se da je moje istraživanje stvarno, majku mu, pa nije samo moje! Vidi samo dokle je bila stigla tužiteljka!

„Podnela je ostavku?”

„U procesu je.”

„A video s Vanadis?”

„Ta satanska klinka. Prodaću ga jednoj televizijskoj emisiji. Uzeću kintu i kunem ti se da idem da živim u Montevideu, u Brazilu, gotova stvar. Hajde sa mnom, Meći, ovo je đavolja rabota, kako je govorila moja baba.”

„Pre neki dan sam pročitala nešto za šta sam pomislila... ne znam, budalasto je.”

„Ispričaj mi.”

„Ne sećam se najbolje, ali otprilike je išlo ovako. Japanci veruju kako, nakon smrti, duše odlaze na jedno mesto koje ima, da tako kažemo, ograničeni kapacitet. I da će, kada granica bude dostignuta, kada ne ostane više mesta za njih, duše početi da se vraćaju na ovaj svet. Taj povratak je najava kraja sveta, zapravo.”

Pedro je ćutao. Pomislio je na Batičinu fotografiju bez nogu, na šinama, koju je video u sudu.

„Ti Japanci se odnose prema onostranom kao prema nekretninama.”

„Mnogo ljudi u maloj zemlji.”

„Ali da, Meći, moguće da je tako. Moguće je da se vraćaju. Svašta je moguće, ja više ne znam šta da mislim.”

Te iste večeri Meći je odlučila da napusti posao i vrati se u roditeljsku kuću na neko vreme, dok se nešto – ko zna šta? – ne promeni. Pedro je zamolio glavnog urednika novina da ga prebaci na turizam, tako će moći da putuje i zapali glavom bez obzira iz grada koji su posetile aveti. Urednik mu je odmah odgovorio potvrdno. Pedro je ispričao Meći kako je imao osećaj da ga urednik ne želi u blizini, da ga se plaši.

Deca su počela da napuštaju parkove. Vukli su se u povorkama, u muklo doba noći, kroz maglu: egzodus se odvijao u zimu. Stigli su tiho i sada su isto tako tiho i odlazili. Išli su sredinom ulice, kao da se ne boje saobraćaja. I zavlačili su se u nenastanjene kuće.

Međutim, problem je bio što su, po prostoj računici, kuće koje su okupirali bile premale. Čak i kada su bile velike. Tri stotine dece u kući s palmom u ulici Rosario, ispred Rivadavije. Još tri stotine na uglu prolaza Igualdad u naselju Kaferata u Parke Čakabuku, u zapuštenoj ružičastoj kući koja je polako gubila boju. Imala je usamljeni prozor odmah ispod kosog krova, koji su deca ostavila otvorenim kada su ušla. Naselje, malo i novobogataško, bilo je prestravljeno, ali policajci, u svojim stražarskim kućicama postavljenim na ćoškovima, nisu imali ideju šta da rade, te kad su se deca nastanila unutra, nisu se usudili da ih izbace.

Nisu to uradili čak ni kada je sudija izdao nalog.

Naime, vrata i prozori na ružičastoj kući – osim srednjeg prozora – bili su zazidani ciglama, a deca su ipak ušla. Niko nije umeo da objasni kako. Videli su ih kako ulaze, ali tvrdili su kako nisu

probili cigle, nije bilo baš to posredi. Jednostavno su prošli, kao da su rekli otvori se sezame.

Vođa grupe u Kaferati bila je Vanadis, koju je porodica odbacila posle dve nedelje s istim obrazloženjem koje su nudile sve porodice kada su vraćale decu na ulicu ili gde god bilo: ovo nije devojčica koju smo poznavali, ovo nije naša malena. Ne znamo ko je. Izgleda isto, ima isti glas, odaziva se na isto ime, ista je kao naša ćerka do najmanje pojedinosti, ali ovo nije ona. Radite s njom šta god želite. Ne želimo više da je vidimo.

Roditelji jedne devojčice ubili su se u El Palomaru nakon što su izbacili ćerku na ulicu. Susedi su govorili kako su, dok je ćerka bila tamo, slušali ženine jecaje, po celu noć, bez prestanka.

Meći je pročitala u novinama o Vanadis i ružičastoj kući i osetila je vrtoglavicu od koje su joj se oznojile ruke. Želela je da je vidi, želela je da je pita mnogo toga, kako je bila glupa što nije to uradila kada ju je zatekla na stepenicama fontane. Mnogo je se plašila: bila je sigurna da je prava Vanadis bila ona iz videa, tinejdžerka koju su ubili trbušasti muškarci u nekom prljavom hotelu u predgrađu, iskorišćena i ubijena, tinejdžerka koja je verovala da se odlično snalazi na ulici i stavljala previše na kocku uzdajući se u nepovredivost koju bi mogla da joj podari njena lepota. Ona iz ružičaste kuće nije Vanadis, bila je sigurna, ali želela je da je vidi.

Oko Kaferate uspostavljen je zaštićeni perimetar. Meći je mogla da zamisli te dobrostojeće porodice koje je upoznala onih godina kada je radila tamo, mora da su odmah poludele, pošto nisu bile kadre da razumeju nikakvu smetnju u svojim lagodnim životima. Ipak, pustili su je da prođe. Policajci su bili prebledeli i uzdrhtali. Razbežali bi se kada bi videli bilo šta čudno među decom u kući, Meći je bila uverena u to. Da li bi poslali vojsku?

Da li bi ih sve pobili, kao što je videla da zahteva jedna majka na televiziji, jedna majka koja je govorila kako su ta deca kao prazne ljuštore, kako nemaju ništa unutra?

Možda. Ali još uvek ne.

Meći je zastala na pločniku preko puta ružičaste kuće, sa strane malog otvorenog prozora. Sunce je sijalo, bio je ledeni ali vedar zimski dan. Skupila je ruke oko usta i povikala Vanadisino ime. Nejasno je čula usplahireno lupanje roletni i vrata u drugim kućama, čak je čula kako joj se približava policajac, ali nije mu posvetila pažnju, prikovala je pogled za beli prozor, iščekujući.

Vanadis je promolila glavu, onu svoju glavu karipske boginje, tinejdžerske Bjanke Džeger, i pozdravila je gotovo neprimetnim pokretom. U njenim tamnim očima bilo je prepoznavanja.

„Zdravo, Vanadis, šta radite tu, zašto ste ušli tu?”

Vanadis joj nije odgovorila. Meći ju je pitala koliko ih ima, Vanadis je rekla da ih ima mnogo, da ne može tačno da zna, da je unutra mračno. Pitala ju je odakle dolaze, Vanadis je rekla iz mnogo različitih krajeva. Pitala ju je da li želi da se vrati roditeljima i Vanadis je rekla da ne, i dodala da niko ne želi. A zatim je rekla, glasnije i razgovetnije, kao da najzad odgovara na ono prvo pitanje:

„Ovde gore živimo svi.”

I počela su da se pojavljuju druga deca oko nje, njihova lica su obrazovala krug oko Vanadis. Meći je prepoznala većinu, tinejdžere i malu decu, odbegle i kidnapovane, žive i mrtve.

„Hoćete li dugo ostati tu gore?”

Sva uglas, deca su odgovorila:

„Na leto ćemo izaći.”

Meći je onda osetila kako to nisu deca, kako zajedno čine jedan organizam, jedno celovito biće, nerazdvojni čopor. Ruke policajca sa ugla šćepale su je za ramena i Meći je vrisnula.

„Gospođice, molim vas, idite.”

„Evo, idem, pustite me, ma pustite me, dođavola!”, povikala je Meći i potrčala prema Asamblei misleći kako će otići negde daleko na leto, možda s Pedrom, na neko mesto gde se deca neće vratiti odakle god da su bili otišli.

Opasnosti pušenja u krevetu

Da li je to bio noćni leptir ili moljac? Nikada nije mogla da ih razlikuje. Ali jedna stvar je bila sigurna: noćni leptiri su se mrvili među prstima, kao da nemaju organe ni krv, gotovo kao mirni pepeo cigarete u pepeljari kada ga tek jedva dotakneš. Nije joj bilo gaddno da ih ubije i mogla je da ih ostavi na podu, pošto su se za nekoliko dana sasvim raspali. Još nešto: nije bilo tačno da bi se odmah spržili kada bi se približili izvoru toplote. Neko joj je rekao da je tako, da se zapale čim i ovlaš dotaknu vrelu sijalicu, ali ona ih je viđala kako naleću na sijalicu opet i opet, kao da uživaju u udaru, i ne bude im ništa. Ponekad su se dosađivali i izlazili leteći kroz prozor. Drugi put su, zaista, umirali unutar podne lampe: posustajali su ili možda prihvatili poraz ili je bilo vreme da umru; kao i izvan lampe, izgarali su polagano, lepetali su krilima udarajući u senilo sve dok se ne bi primirili. Ponekad je ustajala usred noći da otrese senilo od mrtvih leptira-moljaca, kada ju je miris paljevine štipao za nos i nije joj dao da zaspi. Retko bi se setila da ugasi svetlo pre nego što ode da spava.

Ali jedne noći početkom proleća probudila ju je druga vrsta mirisa paljevine. Umotana u sivo putno ćebe koje je koristila kada je bilo prohladno, otišla je u kuhinju da proveriti da nije ostavila nešto na upaljenoj ringli. Miris nije dolazio odatle. A ni od moljaca, te noći je ugasila lampu. Takođe nije dolazio iz hodnika zgrade. Podigla je roletnu. Napolju je bilo puno dima i padala je kiša. Nešto je gorelo pod kišom i čula se vatrogasna sirena i žamor nekoliko komšija koji su stajali na ulici, budni u ranu zoru, sigurno s kabanicama preko pidžame. Jedan od njih, neki čovek napuklog glasa, izgovorio je „sirota žena”. Vatra je bila daleko i Paula se vra-

tila u krevet. Zatim je saznala od uvek dobro obaveštenog portira da je požar izbio na petom spratu jedne zgrade koja se nalazila iza ugla. Nastradala je jedna žena, paralisana, vezana za krevet, koja je zaspala sa zapaljenom cigaretom među prstima. Čerka, koja ju je negovala – i koja je takođe bila dosta stara, od nekih šezdeset godina – primetila je to kasno, kada su je probudili dim, kašalj, gušenje, i nije mogla da je spase. „Jadna žena, to je prokleti porok”, rekao je portir, i dodao kako je žena mnogo pušila i nikad nije izlazila. Paula je poželeva da mu kaže „a vi otkud znate da je gospođa toliko pušila, kad ste mi upravo rekli kako nikad nije izlazila, kada ste je onda videli da puši, a?”, ali začepila je usta jer bilo je nemoguće raspravljati s portirom, a i zato što je počela da zamišlja kako je gospođa s petog sprata izvesno videla kako joj se plamičci penju od stopala, a pošto nije osećala ništa u nogama, mora da je pustila da se cebe zapali. I sigurno je pomislila zašto da ne dopusti da se vatra proširi i uradi svoj posao, mora da je bilo bolno, ali koliko je moglo da potraje pre nego što se jedna žena kao ona, stara i s iscrpljenim plućima, onesvesti? Kakvo olakšanje za ćerku, sem toga.

Portir ju je istrgao iz tog neodređeno umirujućeg sveta izgorelih starica i vratio na odmorište zgrade obavestivši je da će u toku nedelje doći jedan momak da obavi dezinfekciju stanova. Paula mu je rekla dobro, a zatim je pomislila da će, ako čuje zvono, otvoriti vrata radniku dezinfekcije. Mada u njenom stanu nije bilo toliko buba, osim leptira-moljaca, i bila je sigurna da ih otrov neće ubiti, jer nisu živeli tu, dolazili su s ulice. U njenoj kući nije živelo ništa, čak ni biljke, koje su uredno poumirale poslednjih meseci jedina za drugom, bez preklapanja. U stanu je živela samo ona.

Pozdravila se s portirom i otišla pravo u krevet. Čaršavi su bili natopljeni mirisom na pileće kotlete. Napravila je dva u rerni prethodne večeri. Namučila se da ih izvuče iz zamrzivača, najlonska kesa se bila zalepila za led. Morala je da upotrebi vrelu vodu, gotovo kipecu, i spržila je gole noge s nekoliko kapi. Ispostavilo se da je

taj metod beskoristan, te je pokušala da ih odlepi kuhinjskim nožem i nasmejala se na svoj račun kroz samosažaljive suze, misleći kako verovatno liči na serijskog ubicu dok probada zamrzivač, podignute ruke s nožem koji se spuštao kao šiljak za led. Najzad je iščupala kotlete rukama utrnulim od hladnoće i stavila ih u rernu. Malo su izgoreli, no sem toga nisu bili naročito jestivi pošto su im bili dodati drugi gadni ukusi: rerna je ispuštala gas, a ona je nijednom nije oribala za tri godine koliko je već iznajmljivala stan. Tako da nije mogla da ih pojede i sada je bila gladna i stan je bazdio i od smrada nije mogla da spava i mrzela ga je, toliko da je morala da se rasplače, i plakala je zbog smrada, zbog toga što su mirisni štapići koje je zapalila bili još odurniji, zbog toga što je stalno zaboravljala da kupi osveživač prostorija – koji je takođe odvratno smrdeo – zato što je od mirisa cigarete takođe sve sigurno bazdilo, ali ona to nije primećivala pošto je toliko pušila, i zato što nikada nije uspela da ima jednu od onih čistih i blistavih kuća koje su mirisale na sunce, limun i drvo.

Napravila je šator u krevetu, podižući ćebe kolenima, i pokrila se preko glave. Tu dole jedino svetlo bio je žar cigarete koji je podrhtavao i činilo se da oživljava kada bi ga okrznuo dim. Čaršavi su bili svuda umrljani pepelom. Paula je raširila noge i kažiprstom slobodne ruke počela da se mazi po klitoris, prvo ukrug, zatim trljajući ga uzduž, zatim nežno ga čupkajući i najzad s jedne na drugu stranu. To više nije ničemu služilo, pre bi smesta osetila kako kreću da je podilaze žmarci i toplinu krvi koja navire, a zatim bi joj koža vulve pod prstom postala malo grublja, hrapavija, sve dok ne bi ovlažila s velikim završnim potresom, toliko da joj se činilo da piški, sve to nekada pre. Sada se već toliko dugo nije događalo ništa, tako da se trljala do nadraženosti i bola, ali zaustavila se pre krvi, jer znala je da je to, krv, bila jedina tečnost koju je u poslednje vreme uspevala da iscedi iz sebe.

Uvukla je lampu s noćnog stočića pod čaršave. Unutarnja strana butina bila joj je istačkana crvenim površinskim flekicama, koje su ličile na osip od vrućine ili na alergiju, ali to se zvalo keratoza, i takođe ju je imala na miškama, na bokovima i pomalo na rebrima. Dermatološkinja joj je rekla kako se to moglo popraviti s mnogo tretmana, da nema nikakve veze s groznim bolestima poput psorijaze ili ekcema, ali njoj se činilo dovoljno groznim, toliko kao njeni žuti zubi i krv koja joj se pojavljivala na desnama svakog jutra kada je prala zube, ne malo trenutno krvarenje, pravi mlazevi koji su padali u beli lavabo, to se zvalo pioreja iako su današnji zubari koristili elegantnije ime kojeg nije mogla da se seti, više je volela istinu, bila joj je draža pioreja. Telo ju je izdavalo na još mnogo načina o kojima nije želela ni da razmišlja. Ko je mogao da je voli takvu, s peruti, depresijom, bubuljicama na leđima, celulitom, hemoroidima i beznadežno suvu.

Zapalila je još jednu cigaretu pod čaršavom i progonila je dimom leptira koji je ušao u šator-sklonište, dok ga nije ubila. Dakle, bilo je moguće ugušiti ih dimom? Kako slaba i glupa životinja. Pustila ga je da se grči među njenim nogama i videla je nožice leptira-moljca koje su bile nalik majušnim crvima-glistama; po prvi put je osetila gađenje i išutirala ga je na pod, van kreveta. Pravila je kolutove od dima unutar šatora dok joj nije dosadilo. Zatim je odlučila da prisloni žar na čaršav i gleda kako se krug naranžastih ivica uvećava sve dok joj se ne bi učinio opasnim, sve dok vatra ne bi počela da pucketa i da se ubrzava. Onda bi udarala po čaršavu da ugasi vatru i ostaci spržene tkanine lebdeli su u šatoru. Ti mali kružni požari su je zasmejavali. Kada bi izvukla glavu iz šatora i provirila u polumrak sobe, videla bi kako rupe od žara na čaršavu propuštaju svetlo lampe i zraci se odražavaju na tavanici, koja je bila kao pokrivena zvezdama.

Morala je da napravi još rupa jer, shvatila je čim ga je ugledala, jedino što je želela bilo je zvezdano nebo nad glavom. To je bilo jedino što je želela.

Kada smo razgovarale s mrtvima

U tom uzrastu čuješ muziku u glavi, sve vreme, kao da ti je pod lobanjom, na temenu, uključen radio. Ta muzika jednog dana počinje da biva sve tiša ili se naprosto zaustavi. Kada se to desi, prestajemo da budemo tinejdžeri. Ali to se još nije dogodilo, ni izbliza, u ono doba kada smo razgovarale s mrtvima. Tada je muzika treštala na sav glas i zvučala je kao *Slejer, Reign in Blood*.

Počele smo da se igramo s čašom i tablom za duhove u Poljakinjinoj kući, zatvorene u njenoj sobi. Morale smo da se skrivamo zato što se Mara, Poljakinjina sestra, bojala aveti i duhova, ma bojala se svega, fuj, bila je glupo derle. I morale smo da to radimo danju, zbog dotične sestre i zato što je Poljakinja imala veliku porodicu, svi su išli rano na spavanje, a to sa čašom se nikom nije dopadalo pošto su bili ultrakatolici, od onih što idu na misu i broje brojnicu. Jedina u dobrom fazonu u toj porodici bila je Poljakinja i ona je nabavila jednu fenomenalnu tablu za prizivanje duhova, koja se dobijala kao deo specijalne ponude uz novinske dodatke o magiji, veštičarenju i neobjašnjivim događajima koji su se zvali *Svet okultnog*, prodavali se na trafikama i mogli da se ukoriče. Tablu duhova su već nekoliko puta poklanjali s različitim izdanjima, ali uvek bi se rasprodala pre nego što je bilo koja od nas mogla da skupi novac da je kupi. Sve dok Poljakinja nije shvatila stvar ozbiljno, uštedela, tako da smo najzad bile okupljene oko naše divne table, koja je imala sive brojeve i slova, crvenu pozadinu i vrlo satanističke i mistične crteže duž čitavog središnjeg kruga. Uvek smo se sastajale nas pet: ja, Hulita, Pinokija (zvali smo je tako pošto je bila kao cepanica, najveća tupsonka u celoj školi, ne zato što je imala veliki nos), Poljakinja i Nadja. Svih pet smo pušile, ta-

ko da se ponekad u toku igre činilo da čaša lebdi u dimu, a sobu smo ostavljale smrdljivu Poljakinji i njenoj sestri. Povrh svega, kada smo počele sve to s duhovima bila je zima, tako da nismo mogle da otvorimo prozore pošto smo umirale od hladnoće.

Tako nas je, zatvorene u oblaku dima i s načisto pomahnitalom čašom, zatekla Dalila, Poljakinjina majka, i izbacila nas napolje. Ja sam uspela da spasem tablu – i čuvam je kod sebe od tada – a Hulita je sprečila da se razbije čaša, što bi bila propast za sirotu Poljakinju i njenu porodicu, pošto je pokojnik s kojim smo pričale baš u tom trenutku delovao vrlo zlo, čak nam je rekao kako on nije duh pokojnika, rekao je da je pali anđeo. Ipak, dotad smo već naučile kako su duhovi vrlo lažljivi i prevejani i nismo se više bojale njihovih jeftinih trikova, kao na primer kada bi pogodili rođendan ili drugo ime naših baba i deda. Nas pet smo se zaklele krvlju – svaka je ubola prst iglom – da nijedna neće pomeriti čašu, i ja sam bila uverena da je tako i bilo. Ja je nisam pomerala, nikad je nisam pomerila i zaista mislim da ni moje drugarice nisu. U početku bi se čaša uvek jedva pokrenula, ali kada bi uhvatila zamah, činilo se da postoji neki magnet koji je povezuje s našim prstima, nismo morale ni da je pipnemo, nikada je nismo gurale, nismo čak ni nežno oslanjale prst na nju; klizila je tako brzo po zagonetnim crtežima i slovima da ponekad nismo ni imale vremena da zapišemo odgovore na naša pitanja (jedna od nas je, uvek, hvatala beleške) u posebnoj svesci koju smo namenile za to.

Kada nas je otkrila ludača od Poljakinjine majke (koja nas je optužila da smo satanistkinje i kurve, i razgovarala s našim roditeljima: to je bio veliki bedak), morale smo malo da prekinemo s igrom, pošto je postajalo teško da pronađemo drugo mesto gde bismo nastavile. Kod mene je bilo nemoguće: moja mama je u to vreme bila bolesna i nije želela nikoga u kući, već je jedva podnosila baku i mene; tačno bi me ubila da sam dovela drugarice iz škole. Kod Hulite nije bilo zgodno pošto je stan u kome je živela s ba-

bom, dedom i mlađim bratom imao samo jednu prostoriju, pregrađivali su je ormarom kako bi napravili dve sobe, uslovno rečeno, ali to je sve bio taj jedan prostor, bez privatnosti za bilo šta, posle su ostajali samo još kuhinja i kupatilo i jedna terasica puna aloa vere i hristovog trnja, nemoguće kako god da okreneš. Kod Nadje je takođe bilo nemoguće pošto je živela u divljem naselju: ni nas ostale četiri nismo živele u nekim sjajnim četvrtima, ali roditelji nam ne bi ni u ludilu dopustili da provedemo noć u divljem naselju, za njih je to bilo previše. Mogle smo da pobegnemo i da im ne kažemo, ali istina je da smo se i same pomalo plašile da odemo tamo. Sem toga, Nadja nas nije lagala: pričala nam je o surovom životu u naselju i kako želi da kidne što pre može, pošto joj je se smučilo da noću sluša pucjavu i urlike razvaljenih budala i to što su se ljudi bojali da je posete.

Ostajala nam je samo Pinokijina kuća. Jedini problem je bio što se nalazila vrlo daleko, trebalo je promeniti dva autobusa i ubediti matorce da nas puste da idemo čak tamo, bogu iza nogu. Ali uspele smo. Pinokijini roditelji su gledali svoja posla, tako da kod nje nismo rizikovale da nas izbace napolje uz naklapanja o Bogu. A Pinokija je imala svoju sobu, pošto su njena braća već živela sama.

Napokon smo jedne letnje večeri sve četiri uspele da dobijemo dozvolu i otišle smo kod Pinokije. Zaista je živela daleko, ulica u kojoj se nalazila njena kuća nije bila asfaltirana a pored trotoara je bio jarak. Trebalo nam je gotovo dva sata da stignemo. Ali čim smo stigle, shvatile smo da je bila najbolja ideja na svetu da zapucamo tamo. Pinokijina soba bila je vrlo velika, imala je jedan bračni krevet i krevete na sprat: svih pet smo mogle komotno da spavamo tu. Bila je to ružna kuća pošto je još uvek bila u izgradnji, neomalterisana, sijalice su visile na ružnim crnim gajtanima, bez zaslona, a pod je bio cementni, bez pločica i parketa, potpuno go. Ali bila je vrlo velika, imala je trem i stražnje dvorište s roštiljem i bila je mnogo bolja od ma koje od naših kuća. Živeti tako daleko

nije bilo dobro, ali ako je razlog bio da imaš jednu ovakvu kuću, pa makar bila nedovršena, vredelo je. Tamo napolju, daleko od grada, noćno nebo je imalo morskoplavu boju, bilo je slepih miševa i mirisalo je drugačije, na sprženu travu i na reku. Pinokijina kuća bila je, međutim, okružena kovanom ogradom, a takođe ju je čuvao jedan ogroman crni pas, rekla bih rotvajler, s kojim nisu mogli da se igraju pošto je bio nasilan. Živeti daleko činilo se pomalo opasnim, ali Pinokija se nikad nije žalila.

Možda zato što je to mesto bilo toliko drugačije, zato što smo se te noći i same osećale kao neke druge u Pinokijinoj kući, dok su njeni roditelji slušali *Los Redondos* i pili pivo a pas lajao u senci, možda je zato Hulita skupila petlju i priznala nam s kojim mrtvacima želi da razgovara.

Hulita je želela da razgovara s mamom i tatom.

Bilo je odlično što je Hulita najzad pomenula svoje roditelje, jer mi se nismo usuđivale da je pitamo. U školi se mnogo govorilo o tome, ali niko joj nikad nije ništa rekao u lice, a mi smo skakale da je branimo čim bi neko nešto lupio. Stvar je bila u tome što su svi znali da Hulinini roditelji nisu umrli ni u kakvoj nesreći: Hulinini roditelji su nestali. Vodili su se kao nestali. Bili su nestala lica. Mi nismo dobro znale kako se kaže. Hulita je govorila kako su ih odveli, pošto su tako govorili njeni baba i deda. Odveli su ih i na sreću ostavili decu u sobi (nisu obratili pažnju na sobu, možda: kako god, Hulita i njen brat nisu se sećali ničega, ni te noći ni svojih roditelja).

Hulita je želela da ih pronađe uz pomoć table, ili da pita nekog drugog duha da li ih je video. Osim što je želela da priča s njima, htela je da zna gde su njihova tela. Jer to je izluđivalo njene babu i dedu, baba je plakala svakog dana pošto nije imala gde da im odnese cvet. Ali Hulita se nije zaustavila na tome, bila je neverovatna: govorila je da ako pronađemo tela, ako nam daju podatke i ispa-

dne da su tačni, trebalo bi da odemo na TV i u novine, i ne samo da ćemo postati slavne nego će nas svi obožavati.

Ja sam se lično skroz zapanjila tom Hulitinom hladnokrvnom stranom, ali onda sam pomislila šta me se tiče, njena stvar. Dođuše, rekla nam je, moramo da počnemo da mislimo na druge nestale koje smo poznavale, kako bi nam pomogli. U jednoj knjizi o korišćenju table pročitale smo kako pomaže ako se usredsredimo na nekog poznatog mrtvaca, ako se prisetimo njegovog mirisa, odeće, pokretâ, boje kose, napravimo mentalnu sliku, tada je lakše da dođe pravi mrtvac. Jer ponekad je dolazilo mnogo lažnih duhova koji su pričali koješta i ostavljali nas načisto zbunjene. Bilo je teško razlikovati ih.

Poljakinja je rekla kako je momak njene tetke nestao, odveli su ga za vreme Svetskog prvenstva. Sve smo se iznenadile pošto je Poljakinjina porodica bila super buržujaska. Ona nam je objasnila da gotovo nikada nisu razgovarali o tome, ali njoj je to ispričala tetka, pripita, nakon jednog roštilja u njenoj kući, kada su muškarci s nostalgijom govorili o Kempesu i svetskom prvenstvu, pa je ona tu pobesnela, otpila čašu crvenog vina i ispričala Poljakinji o svom dečku i o tome koliko je bila uplašena. Nadja je priložila jednog tatinog prijatelja, koji je, kada je ona bila mala, dolazio svake nedelje na ručak i jednog dana nije više došao. Ona nije obratila naročitu pažnju na nestanak tog prijatelja, pre svega zato što je on često išao s njenim ćaletom na stadion, a nju nisu vodili na utakmice. Njenoj braći je više zapalo za oko to što je prestao da dolazi, pitali su ćaleta o tome, a njemu nije bilo do toga da ih laže, da im kaže kako su se posvađali ili tako nešto. Rekao je dečacima kako su ga odveli, isto kako su govorili Hulitini baba i deda. Zatim su braća to ispričala Nadji. U tom trenutku, ni dečaci ni Nadja nisu imali predstavu o tome gde su ga odveli, ni da li je odvesti nekoga bilo uobičajeno, da li je bilo dobro ili loše. Ali sada smo već svi znali o tim stvarima, nakon filma *Noć olovaka* (koji smo gledale ridajući

na sav glas, iznajmljivale smo ga otprilike jednom mesečno) i knjige *Nikad više* – koju je Pinokija donela u školu, pošto su joj u nje-
noj kući dopuštali da je čita – i onoga što se pričalo u časopisima i
na televiziji. Ja sam priložila svog komšiju koji je živeo u kući iza
naše, komšiju koji je tamo živeo kratko, manje od godinu dana,
koji je retko izlazio na ulicu ali mi smo mogli da ga vidimo kako se
šetka ispred kuće, po baštici. Nisam ga se najbolje sećala, sve je bilo
kao san, takođe nije provodio mnogo vremena u dvorištu: ali je-
dne noći su došli po njega i moja mama je to svima pričala, govori-
la je kako zamalo, krivicom tog kućkinog sina, zamalo da odvedu i
nas. Možda zato što je ona to tako često ponavljala, meni je kom-
šija ostao urezan u sećanju i nisam se smirila sve dok se druga po-
rodica nije uselila u tu kuću, kada sam shvatila da se on više neće
vratiti.

Pinokija nije imala nikog da priloži, ali zaključile smo da sa
svim nestalim mrtvacima kojih smo se već prisetile, imamo do-
voljno. Te noći smo ih prizivale do četiri ujutru, u to doba noći
smo već počele da zevamo i grlo nas je grebalo od tolikog pušenja,
a najgenijalnije u svemu bilo je to što Pinokijini roditelji nisu čak
ni došli da pokucaju na vrata kako bi nas oterali u krevet. Čini mi
se, mada nisam sigurna pošto mi je sva pažnja bila usmerena ka ta-
bli duhova, kako su gledali TV ili slušali muziku takođe do zore.

Nakon te prve noći, dobile smo dozvolu da odemo kod Pino-
kije još dva puta, tog istog meseca. To je bilo neverovatno, ali
roditelji ili staratelji svake od nas razgovarali su telefonom s Pino-
kijinim matorima i, iz nekog razloga, taj razgovor ih je totalno
umirio. Imale smo drugi problem: bilo nam je teško da razgovara-
mo s mrtvacima s kojima smo želele. Mnogo su okolišali, nisu mo-
gli da se odluče za da ili za ne, i sve bi se uvek završilo na istoj tački:
pričali su nam gde su ih kidnapovali i tu se priča prekidala, nisu
mogli da nam kažu da li su ih tamo i ubili ili su ih odveli negde

drugo, ma ništa. Zatim bi još okolišali i otišli. To nas je strašno frustriralo. Mislim da smo razgovarale s mojim komšijom, ali nakon što je napisao POSO DE ARANA³, otišao je. Bio je to on, bez sumnje: rekao nam je svoje ime, potražile smo ga u *Nikad više* i zaista je bilo na listi. Usrale smo se u gaće: bio je to prvi sto posto provereni mrtvac s kojim smo razgovarale. Ali od Hulininih roditelja, ni traga.

Bila je to naša četvrta noć kod Pinokije kada se dogodilo to što se dogodilo. Uspele smo da prizovemo nekog ko je poznao momka Poljakinjine tetke, zajedno su studirali, rekao je. Mrtvac s kojim smo razgovarale zvao se Andres i rekao nam je kako ga nisu odveli niti je nestao: on je sâm pobjegao u Meksiko, gde je kasnije i umro, u saobraćajnoj nesreći, nešto skroz nevezano. E dobro, taj Andres je bio mnogo kul lik i pitale smo ga zašto svi mrtvaci odlaze kada ih pitamo gde se nalaze njihova tela. Rekao nam je da pojedini odlaze zato što ne znaju odgovor, pa zato postanu nervozni, uznemireni. Ali drugi nam nisu odgovarali zato što im je neko smetao. Jedna od nas. Želele smo da znamo zašto a on je rekao da ne zna razlog, ali da je to istina, jedna od nas je nepoželjna.

Zatim je taj duh otišao.

Načas smo se zamislile nad tim, ali odlučile smo da mu ne pridamo važnost. U početku, u našim prvim igrama s tablom, uvek smo pitale duha koji bi došao da li mu neko smeta. Ali kasnije smo prestale to da radimo zato što su duhovi obožavali da nas kinje u vezi s tim i vukli su nas za nos, prvo bi rekli Nadja, zatim bi rekli ne, s Nadjom je sve u redu, smeta nam Hulita, tako da se dešavalo da zbog njih po celu noć stavljamo prste na čašu i sklanjamo ih, i čak smo napuštale sobu, jer nitkovi nisu imali granice u svojim zahtevima.

³ Jedan od tajnih logora u Argentini u koje su odvođeni politički zatvo-
renici za vreme civilno-vojne diktature (1976–1983). – *Prim. prev.*

To s Andresom je ipak ostavilo dubok utisak na nas, tako da smo odlučile da opet prođemo kroz razgovor zabeležen u svesci, dok smo otvarale pivo.

Uto je neko pokucao na vrata od sobe. Malo smo se štreknule pošto nas Pinokijini roditelji nikada nisu uznemiravali.

„Ko je?“, rekla je Pinokija, a glas joj je najednom malo uzdrhtao. Sve smo se malo usrale, da budem iskrena.

„Leo. Mogu li da uđem?“

„Ulazi, čoveče!“ Pinokija je poskočila na noge i otvorila vrata. Leo je bio njen stariji brat, koji je živeo u centru i posećivao roditelje samo vikendom, pošto je radio svakog dana. A nije čak dolazio ni svakog vikenda, pošto je ponekad bio previše umoran. Mi smo ga poznavale pošto je ranije, kada smo bile mlađe, na prvoj i drugoj godini, ponekad dolazio po Pinokiju u školu, kada njihovi matorci nisu mogli. Posle smo počele da koristimo autobus, već smo bile velike. Šteta, pošto smo prestale da viđamo Lea, koji je bio vrlo snažan tip, crnpu rast, zelenih očiju i s licem ubice, da svisneš. Te večeri, u Pinokijinoj kući, bio je jednako lep kao i uvek. Sve smo malo uzdahnule i pokušale smo da sakrijemo tablu, tek da ne bi pomislio kako smo čudne. Ali on nije mario za to.

„Prizivate duhove? Zajebana stvar, ja se toga plašim, baš ste hrabre cure“, rekao je. A zatim je pogledao sestru: „Hej mala, hoćeš da mi pomogneš da izvadim iz kombija neke stvari koje sam doneo matorima? Mama je već otišla na spavanje, a ćaleta bole leđa...“

„Koji si gnjavator, sad je super kasno!“

„Pa eto, nisam stigao ranije, šta da radim, proletelo mi je vreme. Hajde, ako ostavim stvari u kombiju, mogu da mi ih maznu.“

Pinokija je mrzovoljno pristala i zamolila nas da je sačekamo. Ostale smo da sedimo na podu oko table, tiho smo razgovarale o tome koliko je Leo lep, mora da je već imao oko dvadeset i tri godine, bio je mnogo stariji od nas. Pinokija se dugo zadržala, to nas je

čudilo. Nakon pola sata, Hulita je predložila da odemo da vidimo šta se događa.

A zatim se sve odigralo vrlo brzo, gotovo u isto vreme. Čaša se pokrenula sama. Nikada nismo videle tako nešto. Sama samcata, nijedna od nas nije držala prst na njoj, ni blizu. Pokrenula se i napisala vrlo brzo, „već je gotovo”. Već je gotovo? Šta je već gotovo? Odmah zatim, povik s ulice, s vrata: Pinokijin glas. Istrčale smo da vidimo šta se događa i videle smo je kako se grli s majkom, plačući, sedele su na kauču pored stočića s telefonom. U tom trenutku nismo ništa razumele, ali kasnije, kada su se stvari malo smirile – samo malo – uspele smo da otprilike ustanovimo sled događaja.

Pinokija je otišla s bratom do ugla kuće. Nije shvatala zašto je ostavio kombi tamo, kada je svuda bilo mesta, ali on joj nije odgovorio. Postao je drugačiji kada su izašli iz kuće, smrknuo se, nije joj se obraćao. Kada su stigli do ugla, rekao joj je da sačeka i, po Pinokijinim rečima, nestao. Bilo je mračno, tako da je bilo moguće da je napravio nekoliko koraka i izgubio joj se iz vida, ali ona je tvrdila kako je nestao. Sačekala je neko vreme da vidi hoće li se vratiti, ali kako nije bilo ni kombija, uplašila se. Vratila se u kuću i zatekla roditelje budne, u krevetu. Ispričala im je kako je bio došao Leo, kako je bio užasno čudan, kako ju je zamolio da izvade neke stvari iz kombija. Roditelji su je pogledali kao da je luda. „Leo nije došao, dete, šta to pričaš? On sutra radi rano ujutru.” Pinokija je počela da se trese od straha i da govori „to je bio Leo, to je bio Leo”, a onda se njen tata razbesneo, proderao se na nju da li je drogirana, šta joj je. Mama joj je bila smirenija i rekla je: „Hajde da uradimo jednu stvar: pozvaćemo Lea na kućni broj. Mora da upravo spava.” Sada je i ona malo sumnjala, pošto je videla da je Pinokija vrlo sigurna i vrlo uzrujana. Pozvala ga je i nakon dosta vremena Leo se javio, psujući, pošto je bio u dubokom snu. Majka mu je rekla „objasniću ti posle” ili nešto tako i počela je da smiruje Pinokiju, koja je imala strahoviti živčani napad.

Čak je došla i hitna pomoć, pošto je Pinokija uporno vrištala o tome kako ju je „ta stvar” dodirnula (rukom preko ramena, u nekakvom zagrljaju od kojeg se više smrzla nego zagrejala) i kako je došao pošto je ona bila „ta koja im je smetala”.

Hulita mi je rekla, na uvo, „stvar je u tome što njoj niko nije nestao”. Rekla sam joj da umukne, sirota Pinokija. Ja sam se takođe mnogo plašila. Ako to nije bio Leo, ko je onda bio? Jer ta osoba koja je došla po Pinokiju bila je slika i prilika njenog brata, kao njegov identični blizanac, ona nije ništa posumnjala ni na sekund. Ko je to bio? Ja nisam želela da se sećam njegovih očiju. Nisam više želela da prizivam duhove, ni da se vratim kod Pinokije.

Nikada se više nismo okupile. Pinokija se nije oporavila a njeni roditelji su nas optuživali – siroti, morali su nekog da optuže – i govorili su kako smo joj priredile neslanu šalu, koja ju je ostavila napola ludu. Ali sve smo znale da to nije istina, da su došli po nju zato što im je, kako nam je rekao pokojni Andres, ona smetala. I tako se završilo doba u kome smo razgovarale s mrtvima.

Beleška o autorki

Marijana Enrikes (Mariana Enríquez, Buenos Ajres, 1973), novinarka i književnica izuzetno raznovrsnog opusa, no pre svega poznata kao „kraljica horora” po svojim delima u tradiciji fantastične, horor i gotičke književnosti kojima je zavrnila svojevrsan kulturni status među svojim brojnim čitaocima. Diplomirala je novinarstvo i komunikologiju na Nacionalnom univerzitetu u La Plati. Književnošću je počela da se bavi pod uticajem Stivena Kinga i H. F. Lavkrafta, a svoj prvi roman napisala je u 19. godini.

Njena prva knjiga priča *Opasnosti pušenja u krevetu* (*Los peligros de fumar en la cama*, 2009) našla se 2021. u užem izboru za Međunarodnu nagradu Buker. Nakon nje su usledile još dve knjige priča, *Sve što smo izgubili u vatri* (*Las cosas que perdimos en el fuego*, 2016) i *Sunčano mesto za mračne ljude* (*Un lugar soleado para gente sombría*, 2024).

Godine 2019, objavila je roman *Naš deo noći* (*Nuestra parte de noche*), za koji je, između ostalih, dobila prestižnu nagradu Eralde za najbolji neobjavljeni roman na španskom jeziku.

Takođe je objavila više knjiga eseja posvećenih najraznovrsnijim temama, od keltske i egipatske mitologije, preko svojih poseta grobljima, do knjige posvećene grupi *Suede*.

Njene knjige prevedene su na preko dvadeset jezika.

U svojim pričama često koristi tradicionalne motive fantastične književnosti koje smešta u savremeni kontekst, ukazujući time na mračno naličje društvene i političke stvarnosti, siromaštvo, klasne razlike, patrijarhat, horor argentinske diktature.

Beleška o prevoditeljki

Ana Marković završila je studije Španskog jezika i književnosti na Filološkom fakultetu u Beogradu. Doktorirala je 2013. godine na Filološkom fakultetu Univerziteta u Barseloni, kao stipendistkinja Španske agencije za međunarodnu saradnju, s disertacijom *Ženski identitet i odnosi moći u pripovetkama Luise Valensuele (La identidad femenina y las relaciones de poder en los relatos de Luisa Valenzuela)*.

Prevodi sa španskog – dosad je objavila prevode knjiga *Igre poznog doba* Luisa Landera, *Don Huan Gonsala Torentea* Baljestera, *Roman noar s Argentincima*, *Simetrije*, *Moraš da se smeškaš* i *Opasne reči* Luise Valensuele, *Fantastične priče* Leopolda Lugonesa, *Prilog kritici patrijarhalnog uma* Selije Amoros, *Ožiljak* Sare Mese, *Brak crvenih ribica* Gvadalupe Netel, *Tiranin Banderas* Ramona del Valje-Inklana, *Etika surovosti* Hosea Ovehera, *Kentukiji* Samante Šveblin.

Član je Udruženja književnih prevodilaca Srbije.

SADRŽAJ

Ekshumacija anđelčice.	8
Bogorodica od kamenoloma.	16
Kolica	28
Bunar.	38
Tužna Rambla	52
Toranj	68
Gde si, srce	80
Meso	90
Ni rođendani ni krštenja	98
Nestala deca	110
Opasnosti pušenja u krevetu.	128
Kada smo razgovarale s mrtvima	134
Beleška o autorki	145
Beleška o prevoditeljki.	146